

CASA CORPULUI DIDACTIC MEHEDINTI

ȘCOALA MEHEDINȚIULUI NR. 74

ISSN 2810 - 2193
ISSN-L 2392 - 7526

APRILIE 2016

ȘCOALA MEHEDINȚIULUI

NR. 74

APRILIE 2016

CUPRINS

CUPRINS	3
Amza Oana, CADRUL DIDACTIC, MODERATOR SAU FORMATOR ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ.....	3
Amza Sabina Mihaela, METODE /COMPETENTE DIDACTICE ÎN ACTIVITATEA DIDACTICĂ LA CLASELE DIN CICLUL PRIMAR	6
Bălănescu Claudia EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ	9
Beacă Mihaela-Vasilica, COMUNICAREA EFICIENTĂ ÎN CICLUL PRIMAR.....	12
Bianca Bulata, COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ACTUAL.....	14
Birdeanu Veronica, PERMANENTIZAREA COMUNICĂRII INTERCULTURARE ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ACTUAL	16
Borcean Gheorghe, FACTORII CARE CONDIȚIONEAZĂ IDEZVOLTAREA COPILULUI.....	18
Borcean Nicolita, JOCUL DIDACTIC MODALITATE EFICIENTĂ DE ÎNVĂȚARE ȘI EDUCARE LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ.....	22
Maria -Paula Cameniță, INTERCULTURALITATEA CA DIMENSIUNE A EDUCAȚIEI PREȘCOLARE	30
Căpățînă Rodica, EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ.....	32
Caranda Gheorghita, EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ	34
Chițimia Mihaela, FORME ȘI METODOLOGII DE REALIZARE A EDUCAȚIEI INTERCULTURALE.....	35
Constantin Maria Minodora, ACCEPTAREA ALTERITĂȚII PRIN EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ	37
Covrig Maria-Rodica, EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ LA NIVELUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR	40
Covrig Constantin-Cosmin, COMUNICAREA ÎN PERSPECTIVĂ INTERCULTURALĂ	43
Nicolae-Cristian Isop, ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC ÎN PENINSULA BALCANICĂ.....	45
Dincea Rodica, ÎNSUȘIREA VALORILOR EUROPENE COMUNE PRIN PROIECTE EDUCAȚIONALE ÎN PARTENERIAT INTERNAȚIONAL	47
Dragomir Catalin, COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ȘI DISCIPLINA EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT. DIFERIȚI DAR EGALI.....	48
Dumitrescu Codruța, DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE INTERCULTURALĂ LA ORA DE LIMBA ENGLEZĂ	50
Ghilerdea Elena, CASTELELE DE PE DUNĂRE, MOȘTENIREA NOASTRĂ COMUNĂ	52
Giorgescu Emilia-Mihaela, EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ	54
Gorun Mirela, IMPORTANȚA COMPETENȚEI DIDACTICE ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII PROFESIONALE	58
Groza Elisabeta, EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ.....	60
Iliescu Sorina, ÎNVĂȚAREA INTERACTIV-CREATIVĂ.....	62

Marin Ionela Ramona, ASPECTE TEORETICE PRIVIND COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ȘI INTERINSTITUȚIONALĂ – STUDIU PRIVIND DERULAREA COMUNICĂRII INTERINSTITUȚIONALE ÎN SPAȚIUL EDUCAȚIONAL	64
Oprița-Mândruț Alina-Mihaela, INTERCULTURALITATEA ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR.....	66
Pacioga Elida, INTERCULTURALITATE PRIN PROIECTELE COMENIUS	68
Paloș Claudia Daniela, COMUNICARE PRIN INTERCULTURALITATE	70
Pătru Mariana, EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ A ELEVILOR	72
Petrescu Gabriela, COMUNICAREA ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT	74
Roman Mihaela-Eugenia, FOLOSIREA TASTATURII PENTRU SCRIEREA ÎN LIMBA MATERNĂ.....	76
Stan Lidia, DIMENSIUNEA INTERCULTURALĂ A EDUCAȚIEI COMUNICAREA INTERCULTURALĂ.....	80
Tudorescu Delia Florentina, PERMANENTIZAREA COMUNICĂRII INTERCULTURALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ACTUAL	82
Zaharia Daniela, DIMENSIUNILE EDUCAȚIEI INTERCULTURALE	83

CADRUL DIDACTIC, MODERATOR SAU FORMATOR ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

*Amza Oana
Grădinița cu program prelungit, nr. 7
Drobeta Turnu Severin*

Moto: *”Educatorul care practică o pedagogie interculturală va profita, efectiv, de prezența copiilor de origini diferite pentru a (re)valoriza cultura lor de origine și de a-i sensibiliza, în același timp, pe ceilalți la diversitatea culturală, dar va evita să impună o oarecare identificare, va evita stereotipiile, prezentarea culturilor în mod static.” (P. Dasen și alții).*

Epoca modernă a debutat prin cunoaștere, prin descoperire, prin demonstrație și experiment științific, dar și prin autocunoașterea ființei umane, prin reevaluarea valorilor ei, în final prin acceptarea diferențelor biologice, genetice, sociale și culturale între indivizi și între națiuni, rase, sexe sau religii. Diversitatea acceptată, respectul opiniilor și tradițiilor diferite, venite dintr-un trecut diferit este apanajul lumii în care trăim și premisa unui viitor împreună. Viitorul umanității este indisolubil legat de interculturalitate, în eleasă ca ansamblul caracteristicilor definitorii ale unui individ, grup etnic sau națiune, este decisiv fundamental de capacitatea de adaptare, acceptare, toleranță la diferențele culturale, este împins spre evoluție și progres tocmai prin diferențe, nu prin asemănări sau uniformizare. Pe de altă parte, cultura și în general personalitatea unui individ și identitatea unui grup se formează și se consolidează prin educație, se dobândește și se lefuiește pe parcursul întregii vieți a individului și perioade de existență a grupului respectiv. De aceea, dimensiunea formatoare a educației pentru cultură și identitate individuală și de grup este fundamentală. În lumea modernă, tocmai nevoia de comunicare, alături de progresul tehnic și științific accelerat care reduce distanțele și barierele dintre indivizi și grupuri diferite, precum și existența unor identități multiple, a valorilor, tradițiilor, obiceiurilor și a modului de relaționare diferit dintre diverși indivizi sau grupuri, impun cu necesitate abordarea educației și a societății din perspectiva interculturală. Interacțiunea interculturală este inevitabilă și din punct de vedere al educației, reprezintă atât o provocare cât și o condiție esențială pentru formarea unei tinere generații cu adevărat europene, ancorată în același timp la valorile definitorii ale grupului din care face parte, etnic, național și comunitar, care are la bază cultivarea respectului reciproc și a înțelegerii atât între indivizi cât și între grupuri, îmbogățit cultural și științific.

Comunicarea interculturală bazată pe înțelegere reciprocă este soluția optimă pentru a evita conflictele generate de diferențele între indivizi și grupuri, este soluția optimă pentru crearea unei lumi mai bune, mai pașnice, pentru respectarea drepturilor omului, este abordarea pedagogică optimă a diferențelor culturale, luând în considerație specificitățile spirituale (diferențe culturale) sau de alt gen (diferențe de sex, diferențe sociale sau economice etc.), este soluția evitării riscurilor ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau a pierderii și disipării bogățiilor culturale specifice fiecărui grup, cu consecințe incalculabile pentru viitor. Comunicarea interculturală, ca parte a educației pentru viață și componentă fundamentală a definirii personalității unui adult, este, în opinia mea, preocuparea fiecărui cadru didactic, indiferent de domeniul de activitate și specializare, indiferent de categoria de tineret de care se ocupă sau de forma de învățământ. Cu atât mai mult, în instituțiile de învățământ extra-scolară, activitatea educativă este cu atât mai

important cu cât prin natura activităților desfășurate se adresează și zonei afective, empatice, recreative, a cultivării înclinațiilor și talentelor artistice native formate tocmai din mediul cultural din care provin copiii, (de multe ori din zona mai defavorizată a comunităților din care fac parte) și utilizează bugetul de timp liber din afară colii, trebuie să se pună un accent deosebit pe dezvoltarea comunicării interculturale, iar cadrul didactic are menirea și responsabilitatea să coordoneze acest proces fructuos. Și în acest caz se operează cu aceleași teme ale educației interculturale, respectiv, “acceptare și participare”, “învățarea conviețuirii – a învăța și trăieți împreună”, evitarea “stereotipurilor și prejudecăților”, iar reușita este condiționată de o nouă abordare a orizontului valorilor, deschiderea de noi piste de manifestare a diversității și diferențelor, de cultivarea atitudinii de respect și de deschidere față de diversitate, ca r spuns specific, pedagogic la încercarea de soluționare a unor consecințe socio-culturale ale impactului multicultural, ca modalitate de prevenire și atenuare a conflictelor, ca soluție pentru promovarea valorilor democrației și interculturalității/ multiculturalității. Cadrul didactic este un moderator al comunicării interculturale, în situația în care în colectivul de copii cu care lucrează sunt diferențe individuale și de grup, există o diversitate culturală complexă legată de individ (vârstă, sex, stare materială, categorie socială) și de grup (diversitate etnică, religioasă, legată de tradiții sau de mediul social –rural/urban). În această situație impactul intercultural este evident și nemijlocit, valorile culturale constituie zestrea cu care intră fiecare copil în colectivul respectiv, iar cadrul didactic este moderatorul acestui impact, acestui schimb de informații și cultură inevitabil, acestui transfer cultural nemijlocit, care până la un punct se desfășoară peste tot în societate. Diferența majoră este că în acest caz comunicarea are loc între copii, în procesul educativ, că acum se pun bazele individului de mai târziu și în acest caz nimic nu trebuie lăsat la voia întâmplării.

Experiența didactică mi-a demonstrat că încă de la formarea colectivului de copii, de la primirea fiecărui nou venit, odată cu participarea la primele activități, indiferent de tematică și domeniul abordat, acceptarea, ca primul pas în comunicarea interculturală, depinde în foarte mare măsură de medierea cadrului didactic, de tratamentul egal și nediscriminatoriu, de ascultarea cu atenție și seriozitate egală a fiecărui copil. Prin această atitudine, prin această abordare, având în vedere calitatea de mentor, de instructor, de coordonator, prin puterea exemplului personal, se realizează de la început integrarea firească în colectiv a fiecărui copil, ca entitate, cu tot bagajul cultural pe care îl posedă. Mai departe, prin natura lor, copiii, odată acceptați și căutați, se afirmă cultural pe măsură potențialului, aptitudinilor și talentului, iar comunicarea interculturală tinde spre un echilibru firesc, valorile și demersurile formative ajung la fiecare în parte, fără a afecta identitatea specifică. Însă și copiii constat că sunt asemănători în a deveni mai buni, mai performanți în aptitudinea și talentul lor, că pot contribui fiecare la realizarea activităților și că acest lucru contează și este apreciat de colegi și profesor, că patriotismul de exemplu, nu iese seama de etnie, de vârstă, de sex sau religie, că respectul față de comunitate, față de mediu, față de istoria patriei sau față de natură sunt valori ale tuturor, că binele sau răul au aceeași semnificație, iar munca și efortul sunt calea spre împlinirea dorințelor și idealurilor fiecăruia. Abia acum rolul de moderator este foarte important, pentru pstrarea acelor diferențe în condițiile promovării valorilor universale.

Concret, depinde de cadrul didactic ca în activitățile desfășurate să r zbat identitatea, diversitatea și multiculturalismul. Copiii vin de la sine cu propuneri, mai ales în condițiile non-formale, în care creativitatea și abilitatea de comunicare au frâu liber și neîngrădit, iar acceptarea acestora, toleranța și respectul față de diversitate, vine de asemenea tot din partea colectivității, neimpus, ca urmare a unui proces permanent de mediere, în care abordarea trebuie să fie echivocă, încurajantă dar prudentă, suport al liberului arbitru fără a impune, ordona sau ierarhiza proporțional. Cadrul didactic, în acest caz, utilizează un arsenal de expresii care doar asigură un cadru de comunicare, doar mediază, încurajează dialogul, asigură acordul și suportul necesar desfășurării personalității. Diversitatea interculturală este percepută prin curiozitatea specifică vârstei copiilor, prejudecățile se topesc repede, modelele culturale sunt percepute ca aparținând

întregului colectiv, reușite sau eșecurile sunt comune, iar autoevaluarea din ce în ce mai obiectiv .

În același timp, situațiile în care comunicare interculturală trebuie formată, educată, prin activitățile organizate, sunt de această dată trasate intenționat repere interculturale, cadrul didactic este elementul activ, formator al comunicării interculturale. Este astfel cazul impactului cu alte culturi și civilizații cu care copiii nu vin în contact direct, comunicarea este prin import al diversității, prin acceptarea de la distanță a diferențelor, prin modelarea unei atitudini tolerante interculturale, în special pe baza simulării unui contact intercultural, dar în același timp cu obținerea unui rezultat similar unui contact real. Pentru rolul de formator, cadrul didactic trebuie să fie foarte bine pregătit, să cunoască foarte bine diverse culturi și particularitățile lor, să trezească prin situații pregătite și derulate minuțios curiozitatea copiilor, participarea și comunicarea interculturală. Acest gen de comunicare are nevoie de un prilej, de un scop și de un anumit calendar, iar eu am utilizat în acest sens diversele activități organizate în colaborare și parteneriat cu cadre didactice, copii și instituții din alte zone geografice și etnice, inclusiv din afara spațiului național, dar și din domenii educaționale diverse, care implică un comportament de grup specific, o cultură ocupațională cu grad ridicat de diversitate (poliție, pompieri, SMURD, ISU, mediul academic și științific, unități sanitare și de cercetare). În acest caz, copiii realizează comunicarea interculturală sub îndrumarea cadrului didactic, profesorul stabilește conduita, activitatea, aportul de cunoștințe și impactul.

Rolul determinant în comunicare este al cadrului didactic, prin organizarea, desfășurarea și evaluarea rezultatelor activităților desfășurate, iar activitatea acestuia, mai ales în spectrul educativ nonformal, este de cea mai mare importanță. Necesită o foarte bună pregătire teoretică și practică, experiență și abilități de comunicare deosebite pentru a fi un succes. Copiii percep foarte repede orice abatere, orice disfuncționalitate, iar acest lucru este de natură să compromită procesul educativ.

Pe baza experienței acumulate, am constatat că de fapt orice prilej poate fi folosit ca factor educativ intercultural/multicultural, cel puțin pentru atingerea întregului de acceptare și toleranță a diferențelor, dar în învățământul nonformal latura afectivă și empatică, componentă puternică de educație pentru viață nu permite nici o eroare sau eșec. Succesul activităților cu caracter educativ, de voluntariat, ecologice, sau/și artistice garantează concomitent și reușita comunicării interculturale, dacă sunt create și organizate astfel încât să cuprindă schimb intercultural de calitate.

În concluzie, una din cele mai puternice componente ale educației interculturale/multiculturale, ca tendință necesară și obligatorie în învățământul modern, respectiv activitatea extrașcolară organizată în instituții de învățământ specializate, garantează pregătirea pentru viața tinerei generații, în spiritul valorilor europene moderne, în măsura în care cadrul didactic are pregătirea și înzestrarea necesară atât ca moderator cât și ca formator al comunicării interculturale.

BIBLIOGRAFIE:

- Ciolan Lucian, *Pași către școala interculturală*, Colecția Sanse Egale, Ed. Corint, 2000;
 Cuco Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Ed. Polirom, Iași, 2000.
 Cuco Constantin, *Educația. Iubire, edificare, desvârșire*, Ed. Polirom, Iași, 2008;
 Hofstede Geert, *Managementul structurilor multiculturale*, București, Ed. Economică, 1996.
 Malăia Mircea, *Zece mii de culturi, o singură civilizație*, București, Editura Nemira, 1998.
 *** *O nouă provocare pentru educație – Interculturalitatea*, Editura Polirom, 2001

METODE /COMPETENTE DIDACTICE ÎN ACTIVITATEA DIDACTICĂ LA CLASELE DIN CICLUL PRIMAR

*Prof. învă. primar: Amza Sabina Mihaela,
școala Gimnazial Nr. 14, Dr. Tr. Severin, Județul Mehedinți*

Pentru atingerea finalităților educației contextualizarea metodelor didactice la specificul demersului educativ reprezintă o importantă sarcină a cadrului didactic. Este stimulată învățarea și dezvoltarea personală, favorizând schimbul de idei, de experiențe și cunoștințe, asigurând o participare activă, promovează interacțiunea, conducând la o învățare activă cu rezultate evidente; Contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ, are un caracter activ-participativ, o reală valoare activ-formativă asupra personalității elevilor.

Pentru o utilizare eficientă a acestor metode, în practica didactică, este necesară cunoașterea teoretică, o minimă experiență în utilizarea acestor metode și integrarea corespunzătoare în proiectul didactic, în interrelație cu metodele tradiționale. Acest mod de predare transformă elevul într-un actor, participant activ în procesul învățării, pregătit să-și însușească cunoștințele prin efort propriu, o angajare optimă a gândirii, mobilizându-l în raport cu sarcinile de învățare date. Se identifică cu situația de învățare în care este antrenat, fiind parte activă a propriei transformări și formări generate de cunoaștere.

Practica didactică bazată pe metode interactive presupune:

- Interacțiuni verbale și socio-afective nemijlocite între elevi, grație cărora se dezvoltă competențe intelectuale și sociale transferabile în diferite contexte formale și informale;
- Atitudine deschisă, activă bazată pe inițiativă personală;
- O învățare în colaborare cu ceilalți colegi;
- Angajarea intensivă a elevilor în realizarea sarcinilor (chiar dacă în cazul unora dintre ei nu se prouce la primele experiențe de acest gen);
- Responsabilitate colectivă și individuală;
- Valorizarea schimburilor intelectuale și verbale, mizând pe o logică a învățării care țin cont de opiniile elevilor.

Specific metodelor interactive este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Metodele interactive: crează deprinderi; facilitează învățarea într-un ritm propriu; stimulează cooperarea, nu competiția; sunt atractive; pot fi abordate din punct de vedere al diferitelor stiluri de învățare.

Un învățător care folosește astfel de metode ar trebui să fie:

- un sfătuitor – care îi ajută elevii în rezolvarea problemelor, îi motivează să își prezinte propriul punct de vedere;
 - un animator – care inițiază metodele și le explică elevilor,
 - pregătește materialele didactice și prezintă scopurile învățării;
 - un observator și un ascultător – care observă elevii în timpul activității și îi poate aprecia corect;
 - un participant la învățare – care nu are impresia că este perfect și învață pe tot parcursul vieții;
 - un partener – care poate modifica „scenariul” lecției, dacă clasa cere acest lucru.
- De aceea învățătorul și elevii sunt responsabili de rezultatele muncii în comun.

Cele mai cunoscute și folosite strategii didactice interactive utilizate la clasă în învățământul primar sunt:

❖ **Braistorming-ul** (asaltul de idei) – reprezintă formularea unui număr cât mai mare de idei – oricât de fanteziste ar putea pare acestea – ca răspuns la o situație enunțată, după principiul cantitatea generează calitate.

❖ **Harta povestirii** – este o formă de organizare și sintetizare a conținutului informațional al unui text. O altă „Harta a povestirii” poate compara din anumite perspective două sau mai multe povestiri și se poate realiza sub forma unui tabel;

❖ **Rețeaua personajelor** – este o metodă grafică de descriere a personajelor și de argumentare a descrierii. Elevii vor scrie într-un cerc desenat numele personajului. În cercuri satelit scriu cuvinte care caracterizează personajul, iar apoi citate, reformulări;

❖ **„Arborele lui Sapiro”** - Conflictul în viziunea lui Daniel Sapiro este asociat cu un arbore.

Fiecare parte a lui reprezintă o parte componentă a conflictului:

- solul - mediul social în care izbucnește conflictul (familia, colectivul, școala);
- rădăcina - cauzele multiple ale conflictului;
- tulpina - părțile implicate în conflict;
- scorbură - problema clar definită a conflictului;
- florile - emoțiile proprii pozitive și negative a celor implicați în conflict;
- frunzele - acțiunile concrete a celor implicați în conflict;
- fructul - soluțiile rezolvării conflictului;

❖ **Copacul ideilor** – este o metodă grafică în care cuvântul cheie este scris într-un dreptunghi, la baza paginii, în partea centrală. De la acest dreptunghi se ramifică asemeni crengilor unui copac toate cunoștințele evocate despre o anumită temă. Foaia pe care este desenat copacul trece de la un membru la altul al grupului și fiecare elev are posibilitatea să citească ce au scris colegii săi. Această formă de activitate în grup este avantajoasă deoarece le propune elevilor o nouă formă de organizare și sistematizare a cunoștințelor;

❖ **Cvintetul** – este o metodă creativă, prin care în cinci versuri se sintetizează un conținut de idei. Este și un instrument de evaluare a înțelegerii textului și de exprimare a creativității elevilor. Este o poezie de cinci versuri, iar scrierea ei presupune o reflecție bazată pe înțelegerea nuanțată a sensului subiectului ales. Primul vers este un cuvânt-cheie referitor la discuție, fiind, de obicei, un substantiv. Al doilea vers este alcătuit din două cuvinte care descriu substantivul în discuție, fiind adjective. Al treilea vers este alcătuit din trei cuvinte care exprimă o acțiune, fiind de regulă verbe la gerunziu. Al patrulea vers conține patru cuvinte și exprimă sentimentele față de subiect, iar al cincilea vers este un cuvânt care exprimă esența subiectului;

❖ **Diamantul** – este o strategie modernă care are la bază împlinirea activității individuale cu cea de cooperare în grup. Prin aplicarea acestei metode se urmărește antrenarea în activitate a fiecărui elev astfel încât să participe la soluționarea sarcinilor de lucru date. Este o metodă care stimulează interacțiunea între elevi, dezvoltă abilitățile de comunicare și gândirea critică a acestora. Metoda se poate utiliza cu succes la orele de educație civică, limba română, istorie, ș.a.

❖ **Ciorchinele** – se poate utiliza mai ales în etapa de reactualizare a structurilor învățate anterior, sau în etapa de evocare, elevii fiind puși în situația de a stabili conexiuni între elementele studiate, de a se implica activ în procesul de gândire. În centru se notează conceptul de referință, apoi se trasează sateliții cu conceptele conexe și de la fiecare idee derivate. Realizarea ciorchinului presupune comparații, raționamente, clasificări, ierarhizări. Această metodă se poate folosi la toate obiectele de studiu din ciclul primar;

❖ **Metoda cadranelor** – este metoda prin care se rezumă sau se sintetizează conținutul unei lecții. Urmărește implicarea elevilor în realizarea unei înțelegeri cât mai adecvate a unui conținut informațional. Se împarte spațiul de lucru în patru cadrane și în fiecare se propune câte o sarcină de lucru;

❖ **Explozia stelară** – metodă de dezvoltare a creativității, asemănătoare braistorming-ului. Scopul este de a obține cât mai multe conexiuni între concepte. Se scrie problema a cărei soluție

trebuie descoperit, apoi se formulează cât mai multe întrebări care au legătură cu ea. Întrebările trebuie să înceapă cu “de ce?”, “cum?”, “când?”, “cine?”, “unde?”;

❖ Floarea de lotus – este o tehnică care presupune identificarea conexiunilor dintre concepte și idei, pornind de la o temă care generează opt (sau un număr la alegere) idei secundare. Fiecare idee secundară va genera alte opt idei, ș.a.m.d.;

❖ Diagrama Venn-Euler – presupune compararea de către elevi a două elemente: idei, concepte, evenimente, obiecte. Sunt evidențiate atât elementele comune, cât și cele care le diferențiază. Se reprezintă sub forma a două cercuri care se intersectează. În primul cerc se notează elementele specifice primului obiect, în al doilea cerc cele ale celuiilalt obiect, iar la intersecția cercurilor, elementele comune. Acest metod este folosit pentru a-i ajuta pe elevi să-și sistematizeze cunoștințele, să diferențieze informații asemănătoare.

❖ Metoda celor șapte pași gânditoare – Este o metodă-joc pentru stimularea creativității participanților și se bazează pe interpretarea de roluri în funcție de preferințele lor. Sunt șapte pași gânditoare, fiecare având câte o culoare: alb, roșu, galben, verde, albastru și negru. Membrii grupului își aleg pașii și vor interpreta rolul precis, așa cum consideră mai bine. Rolurile se pot inversa, participanții sunt liberi să spun ce gândesc, dar să fie în acord cu rolul pe care îl joacă. Culoarea pașii este cea care definește rolul, iar pentru succesul acestei metode este bine ca materialul didactic să fie variat și bogat pentru a-i atrage pe elevi.

❖ Cubul-Metoda presupune explorarea unui subiect din mai multe perspective. Sunt recomandate următoarele etape:

- Realizarea unui cub pe ale cărui fețe sunt scrise cuvintele: descrie, compar, analizează, asociază, aplică, argumentează.

- Anunțarea temei.

- Împărțirea clasei în 6 grupe, fiecare dintre ele examinând o temă de pe fețele cubului: *Descrie*: culorile, formele, mișcările etc. *Compar*: ce este asemănător, ce este diferit; *Analizează*: spune din ce este făcut; *Asociază*: la ce te îndeamnă să te gândești? *Aplică*: la ce poate fi folosit? *Argumentează*: pro sau contra și enumeră o serie de motive care vin în sprijinul afirmației tale.

- Redactarea finală și împărțirea ei celorlalte grupe.

- Afișarea formei finale pe tablă.

❖ Turul galeriei este o metodă de învățare prin cooperare care îi încurajează pe elevi să-și exprime opiniile proprii. Produsele realizate de copii sunt expuse ca într-o galerie, prezentate și susținute de secretarul grupului, urmând să fie evaluate și discutate de către toți elevii, indiferent de grupul din care fac parte. Turul galeriei presupune evaluarea interactivă și profund formativă a produselor realizate de grupuri de elevi.

❖ Metoda piramidei sau metoda bulgărelui de zăpadă, este o îmbinare armonioasă între activitatea individuală și cea a grupurilor de elevi. Are rolul de a încorpora activitatea fiecărui elev într-un demers amplu menit să rezolve o problemă complexă.

Acest metod presupune organizarea unei activități structurate în următoarele etape:

- individual – elevii primesc o temă pe care o rezolvă individual într-o perioadă scurtă de timp (de obicei 5 minute). Se pot formula întrebări referitoare la subiectul tratat;

- perechi – se formează grupe de doi elevi, care își verifică reciproc rezultatele și încearcă să răspundă la întrebările care au fost formulate în interiorul grupului;

- grupuri de patru elevi - formate prin unirea perechilor două câte două. Elevii își confruntă rezultatele, concep un nou răspuns, într-o formulare la care își aduc toți contribuția identificând concluziile cu caracter general în zonele de controversă rezultate în urma întrebărilor fiecăruia;

- întreaga clasă – un reprezentant al fiecărei grupe prezintă concluziile sale. Acestea pot fi notate pe tablă pentru a putea realiza comparația între răspunsurile grupurilor. Pe baza lor se concep concluziile finale.

❖ Metoda R. A. I. are la bază stimularea și dezvoltarea capacităților elevilor de a comunica (prin întrebări și răspunsuri) ceea ce tocmai au învățat. Denumirea provine de la inițialele cuvintelor

R spunde – Arunc – Interogheaz și se desfășoară astfel: la sfârșitul unei lecții sau a unei secvențe de lecții, profesorul, împreună cu elevii săi, investighează rezultatele obținute în urma predării învățării, printr-un joc de aruncare a unui obiect mic și ușor (minge) de la un elev la altul. Cel care aruncă mingea trebuie să pună o întrebare din lecția predată celui care o prinde. Cel care prinde mingea răspunde la întrebare și apoi aruncă mai departe altui coleg, punând o nouă întrebare. Evident interogatorul trebuie să cunoască și răspunsul întrebării adresate. Elevul care nu cunoaște răspunsul iese din joc, iar răspunsul va veni din partea celui care a pus întrebarea. Acesta are ocazia de a mai arunca încă o dată mingea, și, deci, de a mai pune o întrebare.

Aceste metode interactive le considerăm a fi cele mai indicate spre a fi folosite în activitatea didactică.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mândru E., Borbeli L., Filip D., Gall M., Niculae A., Nemoc M., Todoru D., Topoliceanu F., *Strategii didactice interactive*, ed. Didactica Publishing House, București, 2010;
2. Cristea, Sorin, *Curriculum pedagogic*, E.D.P., București, 2008.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Prof. Blănescu Claudia
școala Gimnazială „Alice Voinescu” Drobeta Turnu Severin
școala Gimnazială „Petre Sergescu” Drobeta Turnu Severin

Educația interculturală este cea care susține integrarea socială a grupurilor minoritare în mod „pașnic” fără ca acestea să fie nevoite să renunțe la propria identitate. În cadrul culturilor mozaicate de astăzi trebuie să acceptăm ideea că orice grup socio-cultural poate contribui la îmbogățirea vieții comunitare prin schimbul de elemente identitare, prin dialog și implicare a tuturor membrilor comunității multiculturale.

Educația interculturală îi propune să pregătească indivizii și societățile pentru o mai atentă deschidere spre dimensiunea culturală a existenței lor. În condițiile sporirii contactelor, interacțiunilor posibile, se pot decela două mari seturi de obiective ale colii interculturale:

- *Prezervarea și apărarea diversității culturale a populației școlare.* Școala, ca instanță de transmitere a valorilor, se va centra pe pluralitatea culturilor pe care mediul multicultural îl presupune. Trebuie evitată instituirea primatului unei culturi asupra alteia. Acest obiectiv presupune două aspecte: pe de o parte, vizează adaptarea educatului la mediul propriu, al regiunii, orașului, culturii sale particulare, cu toate trăsăturile, iar pe de altă parte, acest tip de coală îi propune să asigure adaptarea educatului la mediu în condițiile coexistenței mai multor grupuri culturale. Se cer a fi vizate atât culturile familiale, cât și cele înconjurătoare, ambientale. Trebuie vegheat ca școala să nu defavorizeze o cultură sau alta în numele unor relativisme explicite.

- *Prezervarea unității colii.* Specificitatea colii interculturale, privitor la atitudinile asimilacioniste sau multiculturaliste, constă în aceea că ea refuză să rămână închisă în false alternative, promulgând varianta culturii conjugate, a interacțiunii culturale. Acest tip de coală îi propune să privilegieze toate culturile ambientale, să le evidențieze pe toate în diferențele specifice, cu bogățiile indispensabile. Civilizația construită de coală nu se prezintă ca o entitate fixă, cu o structură definitivă.

Aceste două seturi de obiective îngăduie specificități materializate în conduite interculturale concrete, precum:

1. Deschiderea spre altul, spre străin, spre neobișnuit. Această deschidere este dificilă, pentru că ne obligă să ne punem la încercare încrederea în noi, propria noastră viziune despre lume.

Dar această interogativitate constituie un prealabil indispensabil pentru capacitatea de a trăi experiențe noi.

2. Aptitudinea de a percepe ceea ce ne este străin. Avem obiceiul de a aranja ceea ce este străin după grile de lectură ce ne sunt proprii, de a nu percepe pe altul decât prin modul obișnuit de a simți sau gândi.

3. Acceptarea celuilalt ca fiind altul. În întâlnirea cu alteritatea, avem obiceiul de a-l interpreta pe altul ca fiind similar sau identic, fie de a-l percepe ca pe un dușman și a ne îndepărta de el.

4. Trăirea situațiilor ambigue, ambivalente. Situațiile ambivalente ne derutează. Nu dorim ambiguitate. Ea ne provoacă frică. Aceste trăiri pot constitui preambulul acceptării diferitului.

5. Aptitudinea favorabilă de a experimenta. În linii generale, pretindem rețete, reguli bine fixate. Doar a a ne simțim în siguranță. Este posibil să ne apropiem de altul având curajul de a experimenta, explorând moduri existențiale diferite.

6. Alungarea fricii față de altul. Sentimentul de xenofobie face parte din zestrea cea mai veche pe care istoria ne-a transmis-o. Acest frică trebuie să dispară pentru a-l primi pe celălalt.

7. Capacitatea de a pune în discuție propriile norme. Privirea spre altul este determinată de sistemul referențial socio-cultural care ne transformă comportamentul. Cu cât ne dovedim mai incapabili să ne recunoaștem propriul sistem de referință, cu atât rămânem orbi sau insensibili față de ceilalți.

Educația interculturală trebuie să țină cont de diferitele stiluri de viață, să se adapteze la nevoile și interesele fiecăruia dar să fie elaborată și configurată pe principiul participării egale a tuturor celor implicați în procesul educativ. În acest scop, trebuie să existe spații în care imigranții și oameni cu diferite culturi să aibă posibilitatea de a se implica.

Egalitatea diferențelor trebuie să fie baza educației interculturale. Pentru a acorda oportunități egale tuturor culturilor, pentru dezvoltarea fiecărei culturi și identități educația interculturală trebuie să respecte diferențele și să promoveze egalitatea. Acest lucru contribuie la depășirea inegalităților sociale.

Pentru o educație interculturală democratică, participanții la procesele educative au dreptul să contribuie la definirea tipului de educație pe care îl doresc. Trebuie de asemenea să existe spații în care să fie posibilă participarea pe principiile egalității.

Programa trebuie să conțină o abordare interculturală, bazată pe valori ca solidaritatea, egalitatea și respectul față de diversitate. Din acest punct de vedere, educația interculturală trebuie să constituie baza luptei împotriva rasismului.

Problematika politicilor culturale, lingvistice, religioase și a diversității etnice ar fi mult prea simplistă dacă s-ar reduce doar la combaterea discriminării, rasismului, excluderii sociale și politice a minorităților etnice și religioase din interiorul statelor membre ale Uniunii Europene și toate acestea să se numească, simplu „învățare interculturală”.

Se resimte aadar nevoia unei puternice politici antidiscriminatorii, a recunoașterii grupurilor minoritare etnice și religioase (cu diversitate a motenirii lor culturale), a unei oferte de participare democratică a acestora, a încurajării lor spre identificare sau cel puțin spre a simți sensul apartenenței la țara în care s-au stabilit. Luând în considerare, din punct de vedere istoric conceptele asupra migrației și integrării, dezvoltate de țările vest-europene, concluzia amară la care s-a ajuns este că niciunul din aceste concepte nu a funcționat atât de bine încât să genereze acest „sens al apartenenței” nici cel puțin pentru a doua sau a treia generație de migrați.

Desigur că sunt exemple „bun integrare” a migraților prin prisma criteriilor vizibile cum ar fi succesul în carieră sau competența lingvistică dar mulți minoritari etnici și migrați nu se simt confortabil în cultura țării gazdă deoarece competențele lor multiculturale nu sunt recunoscute și apreciate.

Deși pare evident că societățile adoptând principiul diversității au nevoie de un cadru politic corespunzător dezvoltării învățării interculturale ca normă practică se regăsește doar în unele țări – în acestea în grade diferite – o tentativă de schimbare a paradigmei de la politicile integraționiste,

care favorizează asimilarea la o politică globală a recunoașterii reale a diversității culturale și religioase și a pregătirii unui spațiu al dezbaterii interculturale pe baze incluzive.

În Europa contemporană – chiar și la scară mondială – cerințele pieței muncii în ceea ce privește mobilitatea persoanelor, migrația, fac din învățarea interculturală „o afacere serioasă”. Un „exotic” care în mod obișnuit nu amenință sistemul de valori tradițional al majorităților, devenind un vecin, un coleg, cere toleranță și chiar acceptarea diferitelor moduri de gândire, de manifestare și de practicare a religiei. Nu sunt doar ritualuri culturale zilnice care produc consecințe directe ci și chiar valori culturale precum „primatul individului”, ca factor identitar, versus „primatul colectivității” ca factor asimilant. Primul este un concept mai ales vest-european, contrastând puternic cu ideea de asimilare, accentuând faptul că individul este parte a colectivității, pe când cel de-al doilea este un concept regăsit mai ales în culturile sud-europene.

Pentru mulți oameni cărora nu li s-a permis sau n-au fost formate în a-și dezvolta capacitatea de gândire critică, învățarea interculturală nu va fi ușoară. Oricum cea mai importantă concluzie pentru cei angajați în procesul de formare și educare este aceea că achizițiile de cunoștințe, formarea priceperilor și deprinderilor și modelarea atitudinilor culturale trebuie să se desfășoare în mod interactiv. Deși fiecare individ tinde să se concentreze asupra propriei identități culturale, sunt potențialități pentru o „învățare transformativă”.

BIBLIOGRAFIE:

- Marcus S.: *Componenta didactică*, Ed. All București • Chiopu, U (1997): *Dicționar de psihologie*, Ed. Babel, București
- Cuco C.: *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Ed. Polirom, Iași
- Cozma T.(2001): *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Ed. Polirom, București, 2001 sursa imaginii: freeschoolclipart.com

COMUNICAREA EFICIENTĂ ÎN CICLUL PRIMAR

*Prof. învăț. primar Beac Mihaela-Vasilica,
școala Gimnazial Nr. 6, Drobeta Turnu Severin, Mehedinți*

Comunicarea reprezintă un sistem de transmitere a unor mesaje care pot fi procese mentale (confuzii, gânduri, decizii interioare) sau expresii fizice (sunete și gesturi). Ea constituie o necesitate și o activitate socială.

Feed-back-ul, ca formă de conexiune inversă, este un mecanism de reglare/autoreglare care facilitează atât actul predării, al comunicării cunoștințelor de către instructor, cât și actul învățării, al receptivității și asimilării informației de către elev. Întrecându-se în cadrul procesului de învățământ se realizează pe fondul interacțiunilor multiple și neunivoce dintre predare și învățare, dintre activitatea instructorului și cea a elevului. Comunicarea didactică va avea un caracter bilateral, fiecare dintre cei doi poli ai procesului instructiv-formativ putând emite și recepționa informație. Copilul învață comunicând cu învățătorul și cu colegii și învățând comunicându-se cu ei. Învățătorul îi învață pe copii comunicând cu ei, iar copiii îi comunică învățătorului ceea ce au vrut să-și învețe și să învețe. Nu există act de învățare al elevului în care să nu fie implicată comunicarea.

Procesul de învățământ este un act de comunicare didactică iar aceasta presupune întâlnirea celor doi actori, educatorul și educatul, în care fiecare și-a asumat un rol bine definit. Comunicarea reprezintă un sistem de transmitere a unor mesaje care pot fi procese mentale (confuzii, gânduri, decizii interioare) sau expresii fizice (sunete și gesturi). Ea constituie o necesitate și o activitate socială. Procesul de învățământ îndeplinește trei funcții: de predare, de învățare și de evaluare. Comunicarea este cea mai uzuală formă de interacțiune socială. Modul de comunicare are impact atât asupra relațiilor cotidiene, dar și asupra procesului de construcție și dezvoltarea carierei.

Pentru a fi eficientă, comunicarea trebuie să funcționeze ca un sistem circular și să se autoregleze. Elementul central al acestei reguli este reprezentat de feed-back ce îi permite receptorului să-și emită reacțiile.

Procesul comunicării prezentat pe scurt mai sus acoperă și ceea ce numim comunicare interculturală, concept care pe lângă comunicarea propriu-zisă adaugă și pe acela de cultură și intercultural.

Comunicarea într-o limbă străină de asemenea apelează la abilități de mediere și în alegere culturală. Nivelul performanței va varia între cele patru dimensiuni, între diferitele limbi și conform cu motenirea și cadrul lingvistic al individului. Presupune:

a. Competențe tiințifice, metodice și psihopedagogice: (să conducă procesul de predare-învățare-evaluare și să valorifice cunoștințele tiințifice de specialitate, psihopedagogice și metodice la nivel înalt)

b. Competențe manageriale:

c. Competențe de evaluare

d. Competențe decizionale:

e. Competențe de relaționare:

f. Competențe de formare:

O comunicare corectă presupune o flexibilitate a rolurilor, o interacțiune și nu o transmitere. Orice comunicare trebuie să fie bilaterală.

Comunicarea pedagogică reprezintă un principiu axiologic al activității de educație care presupune un mesaj educațional, elaborat de subiect (profesor), capabil să provoace reacția formativă a obiectului educației (elevul), evaluabil în termeni de conexiune inversă externă și internă. Pornind de la definiții diverse asupra comunicării didactice, considerăm actul comunicării ca o unitate a informației cu dimensiunea relațională, aceasta din urmă fiind purtătoare de semnificații,

contextualizând informația; de pildă, folosesc o informație verbală imperativă (vino!, cite-te!, spune! Etc.), în funcție de situație: poruncă, provocare, îndemn, sugestie, ordin, sfat, rugămintă, renunțare etc. Personal, observ că mesajele verbale pierd tot mai mult teren în fața cercetării diversității codurilor utilizate (cuvânt, sunet, gest, imagine, cinetic, proximitate etc.) și a acceptării multicanalității comunicării (vizual, auditiv, tactil, olfactiv etc.). Comunicarea, ca formă de interacțiune, presupune cătigarea și activarea competenței comunicative, care este deopotrivă aptitudinală și dobândită. A fi profesor înseamnă nu numai a poseda cunoștințe de specialitate, dar și capacitatea de a le transpune și traduce didactic, adică posibilitatea de a ține, cât, cum, când, în ce fel, cu ce, cui oferi.

Folosirea metodelor active în procesul de predare-învățare, democratizarea relației profesor-elev și diversificarea surselor de informare pe care le poate folosi elevul, sunt aspecte care, reconsiderate, conduc la realizarea unui învățământ de calitate.

Eficiența procesului de comunicare constă în:

- Ascultarea activ
- Transmiterea asertivă a mesajului
- Identificarea surselor de conflict și utilizarea strategiilor specifice de rezolvare a conflictelor

Procesul comunicării presupune receptarea și transmiterea de mesaje între interlocutori (emitor și receptor).

De ce nu se implică elevii în procesul de comunicare?

Cauzele pentru care elevii se implică prea puțin sau deloc în dialogul școlar sunt uneori obiective, întemeiate, iar alteori subiective, nejustificate. Simpla constatare a acestui fapt nu rezolvă problema. Trebuie aplicate strategii acționale de contracarare a manifestărilor nefavorabile și de promovare a celor favorabile.

Activitatea principală a copilului școlar este învățarea. Învățarea are loc prin comunicare. Între cele două procese legătura este indisolubilă. Copilul învață comunicând cu învățătorul și cu colegii și învățând comunicând cu ei. Învățătorul îi învață pe copii comunicând cu ei, iar copiii îi comunică învățătorului ceea ce au vrut să-și învețe și-așa și învățat. Nu există act de învățare al elevului în care să nu fie implicată comunicarea: cu învățătorul prin prezența lui fizică sau simbolică, cu alte generații și cu lumea prin conștințele cognitive, cu semenii prin comportamente sociale, cu sine prin reflecție asupra Eu-lui propriu.

Comunicarea interumană, în general și pe domenii, diferitele ei aspecte, intră tot mai mult în atenția specialiștilor din științele comunicării, sociologilor, pedagogilor și psihologilor. Pentru contemporaneitate, a fi pedagog înseamnă, înainte de toate, a ține explicit, să etalezi clar în fața elevilor un anumit conștinț, să clarifici și să rezolvi metodic sarcini didactice.

BIBLIOGRAFIE:

- Cristea Sorin, *Dicționar de pedagogie*, Editura Litera Educațională, Chișinău, 2002
 Faber A, Elaine Mazlish, *Comunicarea eficientă cu copiii, acasă și la școală*, Editura Curtea Veche, București, 2002
 Stroe Marcus, Teodora David, Adriana Predescu, *Empatia și relația profesor-elev*, București, 1987

COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ACTUAL

*Prof. Bianca Bulata,
Liceul Teoretic „Dr. Victor Gomoiu”, Mehedinți*

Comunicarea permite stabilirea unei relații între persoane (Rieffel, 2000, apud Coman, 2006, p. 33) și presupune elemente precum sursa, mesajul, canalul, receptorul, codul, zgomotul, feed-back-ul (Coman, 2006, p. 33). Comunicarea uman implică trei mari categorii de limbaje: limbajul verbal, limbajul paraverbal și limbajul trupului (Gherase, 2009, p. 3).

Comunicarea interculturală se realizează între membrii unor culturi diferite și poate presupune două dimensiuni complementare. Prima dimensiune se referă la relațiile de comunicare originare dintre culturi (indivizi, grupuri, entități sociale), iar a doua dimensiune se referă la relațiile de comunicare după intervenția corectivă a demersului realizat prin educație sau persuasiune constructivă (Zai, 2002, p. 55, apud Gherase, 2009, p. 4). Experiențele de comunicare interculturală sunt în avantajul participanților la comunicare în sensul că aceștia au posibilitatea să cunoască și să aprecieze alte culturi și să-și înțeleagă mai bine propria cultură (Gherase, 2009, p. 4).

Elementele care afectează comunicarea interculturală sunt etnocentrismul, stereotipurile, prejudecățile, predispozițiile cognitive, identitatea socială, emoția (Gherase, 2009, p. 5). De aceea, pentru a putea comunica eficient cu membrii unei culturi diferite este necesară dezvoltarea competenței de comunicare interculturală (Gherase, 2009, p. 6). Individul trebuie să se adapteze stilului comunicativ specific altei culturi și fie capabil să gestioneze o situație de comunicare interculturală (Cerbulescu, 2007, p. 287, apud Gherase, 2009, p. 6). Pe de altă parte, este importantă educația culturală deoarece prin intermediul acesteia individul învață ce anume are nevoie pentru a putea funcționa în cadrul cultural (Gherase, 2009, p. 6). Competența de comunicare interculturală se obține prin învățare și presupune trei dimensiuni: capacitățile și abilitățile interne ale individului, rezultatele comunicării, atitudinile individuale. Comunicarea interculturală se realizează eficient dacă individul reușește să atingă scopurile (Gherase, 2009, p. 7).

Potrivit Plugaru și Pavalche-Ilie (2007), educația este elementul care intervine în evoluția culturii și a dezvoltării individului (p. 86). Interculturalismul este o nouă modalitate de a aborda realitățile sociale, iar școala are rolul de a reflecta la caracteristicile postmodernității și ale globalizării, de a educa formatorii și formabilii (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 87). Din punct de vedere al integrării europene și euro-atlantice, scopul școlii este acela de a asigura coerența existențială și identitatea individului în condiții de eficiență socială și interculturală (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 87). Individul poate comunica eficient din perspectivă interculturală dacă școala facilitează exercițiul comunicării prin cultivarea proactivă a interacțiunii prin intercunoaștere și respectarea individualității fiecărui elev (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 88). Rolul școlii este acela de a oferi și de a facilita formarea și exersarea competențelor de participare și influențarea vieții comunitare (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 88). Comunicarea interculturală rămâne autentică și prin participarea la programe comunitare susținute de organizații guvernamentale sau non guvernamentale (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 89). Astfel se realizează facilitarea transferului competențelor interculturale în afara școlii (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 89).

Printre tehnicile de comunicare din perspectivă interculturală se numără asertivitatea adecvată, care presupune formularea acțiunii, formularea răspunsului interlocutorului, formularea rezultatului preferat de interlocutor (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 100). O altă tehnică este negocierea în cadrul creia se dorește evitarea situațiilor de tip victorie/înfrângere, fiind considerate ineficiente (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 101). De asemenea, feedback-ul probativ presupune o întrebare sau un grup de întrebări cu scopul de a obține informații suplimentare, iar feedback-ul reflectat presupune clasificarea mesajului vorbitorului sub formă de răspuns al ascultătorului pentru a comunica faptul că acesta din urmă îl înțelege și-l acceptă pe vorbitor (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 103). Metodele și tehnicile de optimizare a comunicării interculturale sunt numeroase. Important este însă faptul că acestea facilitează comunicarea, care la rândul ei face posibilă interculturalitatea (Plugaru, Pavalche-Ilie, 2007, p. 103).

BIBLIOGRAFIE:

- Coman, C. (2006). *Relații publice. Principii și strategii*, Polirom
- Gherase, R. (2009). *Cum se deslușește în tainele comunicării interculturale. Management intercultural*, XI (20), 1-15. Preluat de la <http://www.mi.bxb.ro/wp-content/uploads/2012/Articole/Art6-20.pdf>
- Plugaru, L., Pavalache-Ilie, M. (2007). *Educație interculturală*, *Psihomedia*, 77-100. Preluat de la http://www.opportunitatiegale.ro/pdf_files/Educatie%20Interculturala.pdf

PERMANENTIZAREA COMUNICĂRII INTERCULTURARE ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ACTUAL

*Birdeanu Veronica
Gr. dinița Lupșa de Jos, Jud. Mehedinți*

„Comunicarea este o dimensiune centrală a vieții noastre culturale; fără ea, orice tip de cultură moare. În consecință, studiul comunicării presupune studiul culturii în care este integrat”.

John Fiske

1. Cunoaștere

Actualitatea comunicării interculturale în sistemul de învățământ actual este evidentă, deoarece sub umbrela multiculturalității se desfășoară evenimentele din toate domeniile vieții, inclusiv activitatea educațională formală și nonformală, expusă la diverse probleme și blocaje.

Competența interculturală, abordată în mod profesionist de autori, ca domeniu cheie din cadrul european, face parte din ansamblul de competențe sociale și civice, care se referă la competențele personale, interpersonale și interculturale și toate formele de comportament, ce permit fiecărei persoane să participe în mod eficient și constructiv la viața socială și profesională. Aceste competențe sunt legate de bunăstarea personală și socială, fiind esențiale în alegerea codurilor de conduită și a obiceiurilor din diferite medii în care activează persoanele. Cunoașterea conceptelor și a structurilor sociale și politice (democrație, justiție, egalitate, cetățenie și drepturi civile) face posibilă participarea activă și democratică a oamenilor, în baza principiilor universale ale toleranței și ale egalității de șanse.

Se completează în mod inedit experiențele educaționale avansate, desfășurate pe scară largă în ultimele două decenii, care promovează interferențele și comunicarea interculturală, prin punerea în valoare a multiplelor identități, ca sursă de cunoaștere și îmbogățire reciprocă. Diversitatea la nivel personal, cultural, social, etnic, religios etc., exprimată inclusiv prin dialog, este un prilej și o provocare de abordare echitabilă a fiecărei persoane, de manifestare a respectului și a aprecierii pentru unicitatea și contribuția sa la binele comun.

2. Metode

Cel mai potrivit mod de implicare a participanților, cât și de structurare a unui proces educațional depinde în mare măsură de contextul în care lucrează formatorul (cadrul didactic: educatorul, învățătorul sau profesorul).

Cadrul didactic sau formatorul poate avea o libertate mai mare sau mai mică în ceea ce privește conținutul, timpul și forma de activitate, în funcție de contextul formal, neformal sau informal în care acesta activează.

Cuvântul cheie este adaptarea. Informațiile și exercițiile practice trebuie concepute astfel încât să fie suficient de flexibile ca să fie utilizate în toate aceste contexte: fiecărui în coală, atelier sau cursuri de instruire, tabere etc.

Există diferite moduri de a preda educația interculturală. Modul în care se va aborda subiectul va depinde de sectorul în care se desfășoară activitatea (formal sau nonformal), de vârstă și specificul participanților (elevi, studenți, profesori, etc), de motivația acestora de a învăța. De asemenea, mai sunt și alți factori ce influențează maniera de predare și anume experiența proprie a cadrului didactic în problematica dialogului intercultural, atitudinea față de grupurile țintă, relația cu acestea și stilul de învățare pe care îl întreprinde.

Fiecare, la naștere, devine parte a unei culturi și învață despre ea pe parcursul primelor etape de dezvoltare, proces numit socializare. Acesta constituie, de fapt, o transformare continuă a individului în subiect al culturii. Copilul (după ce a venit pe lume slab și dependent) trece prin mai multe metamorfoze succesive, interacționând continuu cu alte persoane. Această interacțiune, de intensitate diferită, oferă ființei umane posibilitatea de a-și construi o identitate, un ansamblu de

idei, de a- i dezvolta o gamă de deprinderi, care o vor ajuta mai târziu să participe activ la viaa comunității. Prin socializare copilul este ajutat să înțeleagă regulile de viață, obiceiurile, modurile de a gândi, credințele și idealurile mediului în care trăiește. Fără acestea el nu va fi capabil să existe într-o cultură dată, iar familia, școala, mass-media, prietenii contribuie la integrarea sa socială. Prin socializare se transmit și se consolidează modalități de comunicare, tipare comportamentale pe baza unor norme funcționale, considerate importante pentru o anumită comunitate. Ce se întâmplă însă dacă persoana interacționează concomitent cu mai multe culturi? Ea asimilează caracteristici individuale, experiențe și elemente culturale din fiecare. De exemplu, emigranții sunt influențați atât de cultura originară, cât și de cea a țării care i-a găzduit.

Pentru a demara procesul de acceptare și apreciere a diferențelor culturale și pentru a învăța modalități eficiente de interacțiune cu ceilalți, atât la nivel personal, cât și la cel cultural, este absolut necesar să analizăm cine suntem și ce aducem în interacțiunea cu ceilalți – propriul sistem de valori, prejudecățile, supozițiile, preferințele, experiența, temerile...

Factorii contextuali reprezintă o mare piedică pentru acest tip de activitate. Ei rezonază în mesajele vehiculate de adulți:

- „Toți copiii sunt la fel, fără deosebire.”;
- „Toți oamenii sunt la fel.”;
- „Nu suntem diferiți, suntem cu toții oameni.”;
- „Cu cât vorbim mai mult despre o problemă – sexismul, de pildă – cu atât mai pregnant devine aceasta.”;
- „Profesorii și toți cei care lucrează cu copiii nu trebuie să aibă prejudecăți.”.

Este esențial să fim capabili să facem distincție între faptul că toți oamenii sunt la fel (al cărui rezultat este negarea diferențelor, care sunt fundamentale pentru existența noastră) și credința că toți oamenii sunt egali, adică, indiferent de diferențele dintre ei, toți oamenii ar trebui să aibă aceleași drepturi și oportunități.

Astfel, lucrând cu oamenii, vom aborda constructiv particularitățile fiecăruia și vom lua în calcul diferențele dintre ei, tratându-i la fel și oferindu-le aceleași posibilități.

3. Competențe didactice

Ca să fie eficient, cadrul didactic trebuie să manifeste:

- identitate personală puternică – pentru a putea demonstra modele de comportament, a stabili relații deschise, sincere și de încredere cu participanții;
- entuziasm, dedicație și pasiune;
- deschidere față de noi experiențe și oameni;
- respect pentru fiecare participant și contribuțiile acestuia la activitatea grupului;
- empatie, pentru a înțelege rezistența participanților, temerile și îngrijorările acestora;
- răbdare, pentru a le oferi participanților dreptul la greșelă și suficient timp pentru schimbare;
- flexibilitate, pentru a se adapta la nevoile și așteptările grupului.

Atmosfera de înțelegere, încredere și aprobare, indispensabilă activităților organizate de către cadre, se construiește pe acceptarea diferențelor (ce reies din diverse sisteme de valori, credințe și comportamente), a viziunilor diferite, fără a evidenția ce este „corect” și „incorect”, fără a judeca, a eticheta.

FACTORII CARE CONDIȚIONEAZĂ DEZVOLTAREA COPILULUI

*Prof. Borcean Gheorghe
școala Gimnazial Severine ti*

Relația dintre factorii ereditari, factorii de mediu și factorii educaționali. Raportul specific dintre acestea în cazul copiilor cu deficiențe.

Conceptul de *dezvoltare* se referă la modificările secvențiale care apar într-un organism pe măsură ce acesta parcurge traseul de la concepție la moarte. Există două categorii de procese care determină aceste modificări: *procesele programate biologic, ereditare* și *procesele datorate interacțiunii cu mediul și cu factorii educogeni*.

Dezvoltarea organismului uman se desfășoară pe mai multe paliere: fizic, cognitiv, psihosocial.

a) *dezvoltarea fizică* - presupune modificări în lungime și greutate, modificări ale structurii și funcției creierului, inimii, a altor organe interne, modificări ale scheletului și musculaturii care influențează abilitățile motorii; aceste modificări exercită o influență majoră asupra intelectului și personalității (spre exemplu, un copil cu pierderi de auz suferă și de o întârziere în dezvoltarea limbajului);

b) *dezvoltarea cognitivă* - constă în modificări ce apar la nivelul percepției, învățării, memoriei, limbajului; aceste aspecte ale dezvoltării intelectuale sunt legate de dezvoltarea motorie și emoțională (spre exemplu, anxietatea determinată de separare, adică teama unui copil că, odată plecat, mama sa nu se va mai întoarce, nu poate exista dacă acel copil nu își poate aminti trecutul și nu poate anticipa viitorul);

c) *dezvoltarea psihosocială* - presupune modificări ce apar în personalitate, trăirea emoțiilor și în relațiile individului cu ceilalți.

Dezvoltarea psihică, a persoanei reprezintă un proces dinamic de formare și reconstrucție continuă, prin învățare și interacțiunea cu factorii de mediu, a structurilor cognitive-operaționale, psihomotrice, dinamico-energetice, afectiv-motivaționale și atitudinale, manifestate în comportament.

Dacă privim din *perspectivă genetică*, dezvoltarea psihic individuală este un proces intern care evoluează odată cu vârsta printr-o construcție progresivă (programată genetic), în scopul unei adaptări optime la condițiile de existență.

Dacă analizăm dezvoltarea din *perspectivă ontogenetică*, atunci ea este înțeleasă ca un proces dinamic și constructiv, de la simplu la complex, de la acțiune la gândire, de la prelogic la logic, de la empiric la științific, care se realizează prin învățare sub influența mediului sociocultural. Prin urmare, dezvoltarea psihică poate fi privită ca un proces care tinde spre armonizare și echilibru cu mediul ambiant și social și cu propriile aspirații, dorințe și posibilități.

Dacă analizăm *reperele psihogenetice și psihodinamice* ale dezvoltării individuale, pot fi desprinse următoarele caracteristici:

- reperele psihogenetice se exprimă în compoziții foarte complexe care pun în evidență normalitatea sau abaterea de la aceasta;

- prin intermediul ierarhizării modului de a se exprima, al reperelor psihogenetice, se pot pune în evidență caracteristicile de maxim activism, latura dinamică mai pregnantă; pe baza cunoașterii acestui aspect se pot elabora strategiile educative de maxim oportunitate (zona dezvoltării proximale);

- întârzierile prelungite de apariție a caracteristicilor psihice, considerate reperi psihogenetice, constituie indici de retard sau dizabilitate psihic în majoritatea cazurilor în anii copilăriei;

- întârzierile de dezvoltare, după apariția normală a caracteristicilor implicate, prin reperle psihogenetice, evidențiază, condiții defectuoase de educație și mediu sau condiții de existență stresantă;

În determinarea dezvoltării psihofizice a copilului, rolul principal aparține interacțiunii dintre ereditate, factorii de mediu și educație. Acești factori direcționează și condiționează sub aspect cantitativ și calitativ dezvoltarea oricărei persoane, inclusiv a persoanelor care prezintă anumite deficiențe de natură organică, funcțională sau de evoluție.

Ereditatea reprezintă însușirea fundamentală a materiei vii de a transmite, de la o generație la alta, sub forma codului genetic, informații/mesaje de specificitate care privesc specia, grupul de apartenență sau individul, constituindu-se în premisa biologică a dezvoltării. Aceste informații se reflectă în însușirile fizice, biochimice și funcționale, în plasticitatea sistemului nervos central, intensitatea, echilibrul și mobilitatea proceselor de excitație și inhibiție, particularitățile anatomo-fiziologice ale analizatorilor și ale glandelor cu secreție internă, predispozițiile către o formă sau altă de evoluție a stării de sănătate etc. Altfel spus, caracterele ereditare reprezintă expresia morfologică sau funcțională a ceea ce este stocat în genomul celulei ca informație genetică înglobată în genă. În urma cercetărilor s-a ajuns la concluzia că majoritatea caracterelor sunt determinate de mai multe gene, care conlucrează pentru a exprima un anumit caracter.

Analizând datele cercetărilor asupra componentei genetice (ereditare), pot fi sintetizate următoarele concluzii:

- moștenirea ereditară apare ca un complex de predispoziții și potențialități, și nu ca o transmitere liniară a trăsăturilor antecesorilor;

- diversitatea psihologică umană are ca certitudine și o rădăcină ereditară (constituție, baze comportamentale), dar nu poate fi redusă la aceasta;

- ereditatea caracterelor morfologice și biochimice este mult mai bine cunoscută decât ereditatea însușirilor psihice, care, în cele mai multe cazuri, pare a fi rezultatul unor determinări poligenetice;

- potențialul genetic al fiecărui individ se selectează prin hazard și este polivalent, mai ales sub aspectul exprimării psihice;

- ceea ce este ereditar nu coincide întotdeauna cu ceea ce este congenital (sau înscut), unde sunt cuprinse și elemente dobândite în urma influențelor din perioada prenatală/intrauterină;

- ceea ce ține de ereditate se poate exprima în diverse etape de vârstă sau poate rămâne în stare de latent pe tot parcursul vieții, în absența unui factor activator (spre ex, degenerarea prematură a unor structuri anatomice, apariția unor afecțiuni organice sau psihice, declanșarea unor reacții alergice, toate acestea sunt rezultatul unor predispoziții moștenite genetic);

- factorul ereditar conferă unicitatea biologică, în calitate de premisă a unicității psihice.

- prin programarea temporală a proceselor de creștere și maturizare, ereditatea creează premisele unor momente de optimă intervenție din partea mediului educativ sau corectiv, în anumite perioade sensibile sau critice; anticiparea sau pierderea acestor perioade se poate dovedi ineficientă (această observație este foarte importantă pentru valorificarea perioadei optime de intervenție terapeutică și recuperatorie în cazul apariției unor tulburări sau deficiențe din sfera limbajului, operațiilor gândirii);

- factorul ereditar nu se exprimă în aceeași măsură în diversele aspecte ale vieții psihice; unele poartă mai puternic amprenta eredității (temperamentul, aptitudinile, emotivitatea, patologia psihică), altele mai puțin (atitudinile, voința, caracterul);

- o aceeași trăsătură psihică poate fi, la persoane diferite, rodul unor factori diferiți (pentru unele persoane factorul ereditar poate fi determinant, în timp ce pentru altele mediul sau educația poate avea contribuția decisivă);

- din perspectiva filogenetic , ereditatea uman are o importanță redusă în determinarea setului de comportamente instinctive; așa se explică de ce, în comparație cu alte specii, puiul de om își pierde specificitatea dacă, în dezvoltarea sa timpurie, este însoțit de membrii altei specii (exemplul tipic în acest caz este oferit de copiii crescuți în compania animalelor și care s-au obișnuit, în ciuda eredității de tip uman).

Factorul ereditar generează un anumit tip de conduită, acesta având o mare importanță în procesul de structurare a personalității, dar faptul nu se poate explica independent de acțiunea factorilor de mediu și de influențele educației.

În concluzie, putem spune că, la nivelul actual de cunoaștere și control al mecanismelor eredității, rolul acestui factor în dezvoltare, mai ales în dezvoltarea psihică, este de premisă naturală, constituind un „echipament primar” pentru dezvoltarea ulterioară a personalității. Din punct de vedere probabilistic, această premisă poate oferi individului o şansă (ereditate normală) sau o neansă (ereditate tarată); în primul caz, ea poate fi ulterior valorificată sau nu (în funcție de calitatea intervențiilor mediului și/sau educației) iar, în cel de-al doilea caz, în funcție de gravitate, poate fi ameliorat, compensat în diverse grade sau nu, sub acțiunea unor programe specifice de intervenție terapeutică și educativ-recuperatorie.

Mediul este reprezentat de totalitatea elementelor și condițiilor de viață cu care individul interacționează, direct sau indirect, pe parcursul dezvoltării sale, în diferite etape de evoluție. Factorii de mediu acționează sub forma influențelor bioclimatice, socioeconomice, culturale, a totalității condițiilor, structurilor și normelor sociale (începând cu mediul familial, și până la mediul comunitar și societatea în ansamblu) care se manifestă față de fiecare persoană sau grup social.

Acțiunea factorilor de mediu poate fi directă sau indirectă, fiind structurată relativ într-o formă binară; ei se prezintă individului pe de-o parte ca realități fizice, concretizate în prezența nemijlocită și perceptibilă a persoanelor și obiectelor din lumea înconjurătoare, și, pe de altă parte, sub forma ansamblului de relații și semnificații care, prin interiorizare, formează elementele de structură și materialul de construcție necesar dezvoltării psihice. Acțiunea mediului asupra unui individ poate fi, în egală măsură, favorabilă unei dezvoltări normale dar poate constitui și o frână, un blocaj în dezvoltarea sa (spre exemplu, cazul copiilor care din punct de vedere biologic se nasc cu un potențial normal, dar care, din cauza mediului familial deficitar, ostil, insecuritynt, nu sunt stimulați suficient în perioadele optime de dezvoltare, ajungând să prezinte semne evidente de retard intelectual sau chiar social).

Din perspectiva dezvoltării ontogenetice, este necesară evidențierea unui aspect foarte important și anume: nu simpla prezență sau absența a factorilor de mediu este relevantă, ci măsura, maniera și rezonanța interacțiunii dintre acei factori și individul uman. Altfel spus, un factor de mediu prezent, dar neutru ca acțiune sau indiferent subiectului uman, este lipsit de relevanță din perspectiva dezvoltării.

Spre exemplu melodie pentru un copil lipsit de auz nu apare ca factor de mediu, tot la fel un tablou cu o imagine pentru un copil lipsit de vedere.

Condiția dezvoltării este ca factorul să acționeze asupra individului, care, la rândul său, să reacționeze, intrând în interacțiune ca bază a propriei activități.

Având în vedere marea diversitate a conținuturilor mediului, a formelor și mijloacelor în care se prezintă, Super și Harkness au propus o nouă categorie teoretică sub forma conceptului de *nișă de dezvoltare*. Acest termen desemnează totalitatea elementelor cu care un copil intră în relație într-o anumită etapă de vârstă.

Structura nișei de dezvoltare vizează:

- obiectele, locurile, fenomenele accesibile copilului la diferite vârste;
- răspunsurile și reacțiile celor din jurul copilului;
- cerințele adultului în raport cu așteptările, posibilitățile și performanțele solicitate copilului la anumite vârste (mersul fără ajutor, aspecte privind limbajul, efectuarea unor activități de tip școlar în avans);
- activitățile impuse, propuse sau acceptate de acesta.

În concluzie, interacțiunea individului pe tot parcursul existenței sale, dar mai ales în copilăria timpurie, cu elemente ale mediului familial, mediului înconjurător, mediului pedagogic sau al celui social favorizează în mod semnificativ progresele și calitatea achizițiilor necesare evoluției și dezvoltării sale normale.

În cazul copiilor cu dizabilități, interacțiunea cu factorii de mediu poate activa și susține mecanismele compensatorii, extrem de utile în intervențiile educativ-recuperatorii.

Educația reprezintă activitatea specializată, specific uman, desfășurată în mod deliberat, prin care se mijlocitează raportul dintre om și factorii de mediu, favorizând dezvoltarea omului prin intermediul societății și a societății prin intermediul omului. În condițiile în care ereditatea și mediul au contribuții aleatorii în raport cu sensul procesului de dezvoltare ontogenetic, era necesară prezența unui factor special de diminuare a imprevizibilului și de creșterea controlului și influențelor asupra procesului de dezvoltare individuală. Astfel, acest rol a fost preluat de educație. Ea face medierea între ceea ce s-ar putea manifesta (contribuția eredității) sub aspectul conținutului, momentului, nivelului, intensității, duratei, formei și ceea ce se oferă (contribuția mediului).

Pentru o mai bună înțelegere a conceptului de *educație*, Cerghit și Bunescu identifică următoarele posibile perspective:

- *educația ca proces* – acțiunea de transformare în sens pozitiv și pe termen lung a ființei umane, în perspectiva unor finalități explicit formulate;

- *educația ca acțiune de conducere* - dirijarea evoluției individului spre stadiul de persoană formată, autonomă și responsabilă;

- *educația ca acțiune socială* - activitatea planificată care se desfășoară pe baza unui proiect social, care comportă un model de personalitate;

- *educația ca interrelație umană* - efort comun și conștient între cei doi actori: educatorul și educatul;

- *educația ca ansamblu de influențe* – acțiuni deliberate sau în afara unei voințe deliberate, explicite sau implicite, sistematice ori neorganizate, care, într-un fel sau altul contribuie la formarea personalității umane.

Ca factor cu acțiuni preponderent conștientă și deliberată, educația are efect asupra dezvoltării în condițiile menținerii unui optimum între ceea ce poate individul la un moment dat și ceea ce i se oferă. O ofertă supradimensionată sau o ofertă prea simplistă poate perturba dezvoltarea psihică (în primul caz există riscul suprasolicității, iar în al doilea caz apare o slabă stimulare, ambele cu efecte negative asupra proceselor psihice). De asemenea, educația este dependentă de ereditate și calitatea factorilor de mediu și nu dispune de puteri nelimitate; altfel spus, nu poate reechilibra o ereditate profund afectată (de exemplu, copiii cu dizabilități mintale de etiologie genetică sau organică) și nici nu poate compensa un mediu dizarmonic sau viciat (prezența unor factori ca: violența, abandonul, absența confortului afectiv în familie, boli și suferințe).

JOCUL DIDACTIC MODALITATE EFICIENTĂ DE ÎNVĂȚARE ȘI EDUCARE LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

*Prof. pt. învă. preprimar Borcean Nicolîța,
coala Gimnazial Severine ti*

În România zilelor noastre, cadrul didactic, aflat într-un sistem în plin proces reformativ, trebuie să-și dezvolte abilități pedagogice și manageriale complexe, adaptate și adaptabile la înnoirile crescânde, cerute de politicile educaționale.

Prima vârstă a omului este sub semnul jocului, care îl fascinează și pe adult, prin frumusețea și libertatea. Vocația pentru joc desigur este condiția omului de fapt și în elept, probându-și imaginația și spiritual creator.

Tocmai de aceea, jocul didactic ar putea fi soluția practică a unei lecții reușite, o metodă de a îmbina utilul cu plăcutul, de a-i dezvolta (la propriu și la figurat) pe copii, de a dinamiza ora și de a preda, a consolida sau a evalua performanțelecolare ale elevilor într-o manieră mai puțin plictisitoare.

Plecând de la premisa că un copil mai întâi vorbește, apoi citește (vorbirea precede citirea și scrierea, sunetul precede semnul lingvistic), familia, grupul, școala, mediul social în care copilul trăiește, pot avea influențe pozitive sau negative asupra vorbirii copilului. Este imperios necesar în acest sens, ca și prin joc, să formăm și să îmbogățim vocabularul copiilor, să se exprime corect și fluent, să concretizeze sensul cuvintelor pentru a le folosi în noi enunțuri.

Jocul reprezintă un ansamblu de acțiuni și operațiuni care urmăresc obiective de pregătire intelectuală, tehnică, morală, fizică a copilului. Incorporat în activitatea didactică, elementul de joc imprimă acesteia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare de bună dispoziție funcțională, de veselie și bucurie, de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei și a plictisului, a oboselii.

Jocul didactic este un tip specific de activitate prin care învățatorul consolidează, precizează și chiar verifică cunoștințele elevilor, le îmbogățește sfera lor de cunoștințe, pune în valoare și le antrenează capacitățile creatoare ale acestora.

Atunci când jocul este utilizat în procesul de învățământ, el dobândește funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a elevului la lecție, sporind interesul de cunoaștere față de conținutul lecției. Această metodă dinamizează acțiunea didactică prin intermediul motivațiilor ludice care sunt subordonate scopului activității de predare-evaluare într-o perspectivă pronunțat formativă. Modalitățile de realizare angajează următoarele criterii pedagogice de clasificare a jocurilor didactice:

- dup obiectivele prioritare: jocuri senzoriale (auditive, vizuale, motorii, tactile), jocuri de observare, jocuri de dezvoltare a limbajului, jocuri de stimulare a cunoașterii interactive;
- dup conținutul instruirii: jocuri matematice, jocuri muzicale, jocuri sportive, jocuri literare/lingvistice;
- dup formă de exprimare: jocuri simbolice, jocuri de orientare, jocuri de sensibilizare, jocuri conceptuale, jocuri-ghicitori, jocuri de cuvinte încrucișate;
- dup resursele folosite: jocuri materiale, jocuri orale, jocuri pe bază de întrebări, jocuri pe bază de fișe individuale, jocuri pe calculator;
- dup regulile instituite: jocuri cu reguli transmise prin tradiție, jocuri cu reguli inventate, jocuri spontane, jocuri protocolare;
- dup competențele psihologice stimulate: jocuri de mișcare, jocuri de observație, jocuri de imaginație, jocuri de atenție, jocuri de memorie, jocuri de gândire, jocuri de limbaj, jocuri de creație.

Prin joc, elevii pot ajunge la descoperiri de adevăruri, îi pot antrena capacitatea lor de acțiune creativă, pentru a cunoaște strategiile jocului care sunt în fond strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, inițiativa, răbdarea, îndrăzneala, etc. Folosirea jocului didactic ca activitate de completare cu întreaga clasă, aduce variație în procesul de instruire a copiilor, făcându-l mai atractiv. Fiecare joc didactic cuprinde următoarele laturi constitutive: conținuturi, sarcina didactică, regulile jocului, acțiunea de joc.

Prima latură -conținuturi- este constituită din cunoștințele anterioare ale copiilor însușite în cadrul activităților comune cu întreaga clasă.

Cea de a doua componentă a jocului -sarcina didactică- poate să apară sub forma unei probleme de gândire, de recunoaștere, denumire, reconstituire, comparație, ghicire.

Jocurile didactice pot avea același conținut, acestea dobândind un alt caracter, datorită sarcinilor didactice pe care le au de rezolvat, de fiecare dată altele.

A treia latură -regulile jocului- decurge din însăși denumirea ei.

Regulile sunt menite să arate copiilor cum să se joace, cum să rezolve problema respectivă. Totodată regulile îndeplinesc o funcție reglatoare asupra relațiilor dintre copii.

Ultima latură -acțiunea de joc- cuprinde momente de așteptare, surprize, ghicire, întrecere și face ca rezolvarea sarcinii didactice să fie plăcută și atractivă pentru elevi.

După obiectivele urmărite, jocul este folosit în cadrul tuturor ariilor curriculare, iar după tipul lecției jocul este folosit ca mijloc de predare, asimilare, mijloc de consolidare, sistematizare, recuperare a cunoștințelor. Indiferent de modul de folosire, jocul didactic îl ajută pe elev să-și angajeze întregul potențial psihic, să-și cultive inițiativa, inventivitatea, flexibilitatea gândirii, spiritul de cooperare și de echipă. Jocul didactic nu poate fi descurajat la îndeplinire, în aplicarea lui trebuie să se ia în considerare următoarele condiții:

- jocul să se constituie pe fondul activității dominante urmându-se scopul și sarcinile lecției;
- să fie pregătit de învățător în direcția dozării timpului și a materialului folosit;
- să fie variat, atractiv, să îmbine forma de divertisment cu cea de învățare;
- să se folosească atunci când copiii dau semne de oboseală;
- să creeze momente de relaxare, de odihnă, în vederea recuperării energiei nervoase a elevilor;
- să antreneze toți copiii în activitatea de joc;
- să fie proporționat cu activitatea prevăzută de program și structurat în raport cu tipul și scopul lecției desfășurate;
- să urmărească formarea deprinderii de muncă independentă;
- după caz, sarcinile didactice ale jocului să fie date diferențiat pentru a preveni apariția mânerii în învățare;
- să solicite gândirea creatoare și să valorifice cu maximum de eficiență posibilitățile intelectuale ale elevilor;
- activitățile în completare prin joc să fie introduse în orice moment al lecției;
- să nu afecteze fondul de timp al lecției propriu-zise;
- să fie repartizate, după caz, în diferite secvențe, sarcinile didactice având caracter progresiv;
- indicațiile privind desfășurarea activității să fie clare, corecte, precise, să fie conținutivizate de către elevi și să creeze o motivație pentru activitate;
- activitățile de joc să se desfășoare într-un cadru activ, stimulator și dinamic;
- să nu se facă abuz de joc, încât procesul de învățare să se transforme în joc și să fie luat ca atare;
- să nu fie prea ușoare, nici prea grele.

Prin joc, copilul își îmbogățește viața afectivă, în același timp, dobândește în mod progresiv capacitatea de a-și stăpâni emoțiile. El învață să reacționeze sincer, pozitiv sau negativ, față de ceea ce este bun, frumos, moral și față de ceea ce este rău, imoral. Copilul găsește cea mai eficientă recompensă în însuși faptul de a se juca. Latura volițională este

intens solicitat în joc. În acest sens jocul cu reguli devine o metodă de maximă eficiență. Dacă jocul „De-a oștii” cere să nu se vorbească și să nu fi auzit de dușman, copilul „găsește” resursele unei țineri prelungite, ceea ce în alte situații îi este greu de realizat.

Eficiența jocului depinde de cele mai multe ori de felul în care învățatorul trebuie să asigure o concordanță între tema jocului și materialul didactic existent, de felul în care trebuie să folosească cuvântul ca mijloc de îndrumare a elevilor prin întrebări, răspunsuri, indicații, explicații, aprecieri. Pentru ca jocul să devină un mijloc de activizare a elevilor trebuie să conțină cel puțin unul din elementele de joc. Cele mai des folosite sunt: mișcarea, ghicirea, așteptarea, întrecerea, surpriza etc. Într-un joc pot fi folosite mai multe elemente, dar nu pot lipsi cu desigur elementele de bază, deoarece sarcina didactică rezolvată fără un asemenea element nu mai este joc.

Jocul didactic este o metodă modernă, care activează și dinamizează colectivul de elevi, îi regrupează, anulând monotonia din bănci, îi solicită să colaboreze și să dezbată idei, probleme, sarcini de lucru. Poate fi aplicat în oricare moment al lecției, în funcție de scopurile următoare de învățare. Distractiv și instructiv în egală măsură, jocul didactic le permite elevilor să se cunoască mai bine, să-și descopere calitățile de raportor, de coordonator, de timer, de coechipier etc., să-și dezvolte spiritul de competiție și de colegialitate (concurență / colaborare).

Jocul didactic folosit în dezvoltarea auzului fonematic și însușirea pronunției corecte

Aplicarea metodei fonetice analitico-sintetice se impune atât oral, cât și în compunerea cu ajutorul alfabetului decupat sau în citirea și scrierea cuvintelor și a propozițiilor. Acest lucru se realizează pe baza textelor din abecedar și cu ajutorul jocurilor didactice.

În jocul „Ploaia”, copiii stau cu mâinile pe masă. La un semnal, ei bat pe bancă cu un singur deget și reproduc printr-un singur sunet onomatopeea: „pic, pic, pic”. La fel am organizat jocul „Vântul”, „Fierarul”, „Ciripitul pisicelor”, „Ursul”, „Ceasul”, „Cântecul greierului” care au contribuit la dezvoltarea auzului fonematic și la coordonarea mișcărilor, la formarea deprinderilor de a percepe sunetele auzite. Aceste jocuri contribuie la dezvoltarea vocii, consolidează deprinderile de pronunțare corectă a sunetelor și cuvintelor, realizând, în același timp, relaxarea sistemului nervos.

Unele jocuri precum: „Jocul silabelor”, „Spune mai departe”, „Completează cuvântul”, „Unde se găsește cuvântul”, „De-a cuvintele” sau „Schimbă prima silabă” le-am adoptat în activitatea la clasă, pentru a contribui la formarea și consolidarea la elevi a abilității de deprinderilor de articulare corectă a sunetelor, de pronunțare corectă a cuvintelor folosite în comunicare, în conformitate cu cerințele programei.

Prin jocul didactic „Repetă ce spun eu!” am urmărit formarea deprinderilor de a pronunța corect silaba și cuvintele care se deosebesc printr-un sunet, în general dezvoltarea auzului fonematic. Sarcina didactică reprezintă corectarea unor cuvinte învățate și recunoașterea de către elevi a sunetelor care se deosebesc.

Reguli: pe rând copiii trebuie să găsească pe flanelograf imaginea cu denumiri asemănătoare sau cuvinte cunoscute de ei, să le așeze în perechi. Copilul care rezolvă corect este aplaudat și primește ca recompensă o bulină. Ca material didactic s-au folosit jetoane care reprezintă ființele și lucrurile, așezate în dezordine în partea stângă.

Desfășurarea jocului: s-a ales un conducător de joc care a început numărând într-o formă ritmică :

Ala, bala, portocala

Ieși la tablă -nceti or

și găsește o pereche

C-un sunet asemănător.

Copilul desemnat a căutat imaginea obiectului cu denumirea asemănătoare, de exemplu: casă - masă ; barză - varză , pâine - câine; lac - rac, apoi a denumit amândouă obiectele și a așezat jetoanele pe flanelograf.

Deoarece am constatat că sunt în clasă copii care confund sunetele: v și f am desfășurat jocul: “G se te-îi locul”, urmărind ca scop: exersarea organului fonator, corectarea defectelor de pronunție, îmbogățirea vocabularului, dezvoltarea gândirii.

Am început prin mică rime melodia “Bate vântul frunzele”. Vântul le-a împins și trebuie să se găsim locul. Unii vor merge la Floria, iar alții la Viorel. Copiii vor trage pe rând câte un jeton și vor „citi” imaginea, a ezându-le fie în coloana Floriei, fie în coloana lui Viorel, după sunetele cu care încep cuvintele din imagine. În încheiere, copiii trec la loc imitând prin onomatopee vântul sau puful locomotivei.

Jocul didactic creează în clasă o atmosferă de predare-învățare propice, a stimulat creatorii elevii, i-a determinat să comunice prin intermediul dialogului, introducând în vocabularul activ cuvintele: vitejie, viscol, viforni, vâjâial, ger, cumplit, troscnesc.

Alt joc ca: “Radio-vacanță” ne-a oferit un bun prilej de desfășurare a activităților. Ca material didactic am folosit: telefon și jetoane.

Obiectivele operaționale constau în recunoașterea sunetului emis, desprinderea lui dintr-un cuvânt și din mai multe, dezvoltarea atitudinii voluntare și a operațiilor gândirii.

Jocul este explicat clasei și începe învățtoarea:

“Alo, alo, Aici Radio-vacanță!

S-a găsit pe terenul taberei o jucărie

Numele ei începe cu a.

Cine a pierdut-o să se prezinte la

Radio-vacanță!”

Copilul care a avut jetonul cu “avionul” sau “ariciul” se prezintă și preia microfonul. Tot așa s-au consolidat cuvinte care încep și cu alte sunete.

Jocuri pentru recunoașterea structurii silabice a cuvintelor

Cu deosebit succes s-a desfășurat jocul “Literale se plimb”. Jocul - bazat pe întrecere - contribuie la consolidarea citirii și scrierii literelor învățate și a deprinderii de a forma cuvinte monosilabice din câte 2 litere. Se lucrează cu două feluri de jetoane, imprimate în culori diferite. Elevilor li se împart câte două (sau trei) jetoane din prima categorie și mai multe jetoane din cea de-a doua (grupuri de două litere, câte o singură literă). Li se cere să “plimbe” câte o literă, a ezându-o pe rând, înaintea sau înapoia fiecărui grup format din două litere și să scrie apoi în caiete cuvintele corecte obținute astfel. De exemplu: se dau grupurile ca și do, literele care “se plimb” în dreapta acestora (deci, care se adaugă după ele), fiind: i, p, r. Elevii obțin, astfel, cuvintele: cai, cap, car, respectiv doi, dop, dor. Sau grupurile din două litere ar și al, iar literele “plimbate” în fața lor c, b, v. Se vor forma cuvintele: car, bar, var; cal, bal, val.

Dacă vrem să complicăm jocul, combinăm cele două cerințe date de prima dată, elevii având ca sarcină să “plimbe” litere și după, și înaintea aceluiași grupuri. Vor câștiga elevii care reușesc să formeze corect toate cuvintele posibile.

Jocurile folosite în scopul îmbogățirii și activității vocabularului mi-au fost de un real folos în predarea citit-scrisului.

În jocul didactic, “Rechizitele colarului”, având ca obiectiv cunoașterea și modul de prestrare a obiectelor necesare colarului am stabilit ca sarcină didactică: recunoașterea și denumirea rechizitelor. Regulile jocului: copilul numit răspunde la întrebarea învățtoarei. Activitatea de joc începe printr-o poveste dialog: „Era odată o fetiță care se numea Anca. Avea 6 ani și mergea la școală, ca și voi. Ea și-a auzit de cu seară lucrurile în ghiozdan și apoi și-a pus ghiozdanul lângă pat. De acolo, s-a uitat cu drag la el, până ce a adormit. Și ce credeți că a visat? Se făcea că ghiozdanul a crescut mare, mare și tiptil s-a apropiat de patul ei și și-a spus: Eu sunt un ghiozdan mare și vreau să-ți arăt ce am în căsuțele mele. Deschizându-se încet, un obiect cu multe foi și ilustrații frumoase colorate ieși afară. (Cine credeți că era? „Abecedarul”). Scoateți-l și voi ușor din ghiozdan și ridicați-l în mână dreaptă. Puneți-l la loc”. La fel se procedează cu toate rechizitele. Se pot folosi, de asemenea, scurte poezioare și chiar ghicitori:

„Are multe ilustrate

i povești prea minunate,
 Ne învățăm să scriem și să citim
 și frumos și povestim.
 Cine-i?” (Abecedarul)
 „E lung, ascuțit și poartă rochi alb?”
 (Creionul)

„E mic, gras și terge greșelile?”
 (Guma)
 „Are foi multe desenate cu picturile. Cine-i?”
 (Caiet de pictură)

„Scrie-mi numele” este un joc care urmărește depistarea elevilor care greșesc la scrierea grupurilor de litere. Elevii vor primi imagini a căror denumire conține grupuri de litere și vor trebui să scrie numele fiecărei imagini pe partea opusă (ghiocel, ochelari, cercel, ghem, chibrituri).

Formarea deprinderii de a scrie corect grupurile de litere se realizează și prin jocurile „Completează ce lipsește”, „Completează propoziția” care se pot desfășura sub formă de întrecere. (exemplu: mărgele, ridici che; „Marcel se joacă cu mingea”).

Jocuri pentru dezvoltarea atenției

Atenția este indispensabilă în procesul învățării, menținerea atenției condiționează reușita actului educațional. Concentrarea atenției pe o durată mai mare este posibilă prin alegerea acelor forme de activitate și procedee metodice care permit deplasarea de la o activitate la alta.

“Jocul picturilor”

Li se adresează elevilor “întrebări-capcan”. Elevii trebuie să răspundă cu „da” sau „nu”.

Cuvântul “măcin” începe cu sunetul “a”?

Strugurii se coc iarna?

Fulgii de zăpadă sunt albi?

“Pupa Oanei este dragă.” – Aceasta este o întrebare?

După litera “m”, în alfabet urmează litera “o”?

„Cu ce sunet încep toate?” Se vor spune câte un grup de cuvinte care încep cu același sunet, într-un ritm rapid, iar elevii vor trebui să scrie sunetul cu care au început toate cuvintele din grup (serii precum: min, mân, mama, mure, mere, gard, groap, grin, grdin). Jocul se va desfășura repede, antrenând cât mai mulți elevi.

În același fel se va desfășura jocul: „Ce rămâne neschimbat?”

„Îmi vei spune-acum îndată,

După ce ai ascultat:

Ce rămâne neschimbat?” în cuvintele zare – sare, mare – care – tare; mas – cas – las; martur – partur etc.

„Spune iute, ce sunet au toate la mijloc?” tot, bot, jos, loc, joc, boc; carte, iarnă, hartă, varza etc.

Jocurile didactice introduse în lecții, datorită elementelor variate, cuceresc atenția copiilor, previn sau chiar înlătură oboseala, plictiseala. Multe dintre jocuri au ca scop reducerea atenției și se pot desfășura numai cu elevii care au o mai slabă putere de concentrare a atenției.

Astfel, cu cei care se caracterizează printr-o slabă concentrare, iar trecerea atenției de la un obiect la altul se realizează târziu și cu greutate se pot organiza următoarele jocuri: „Completează desenele”, „Alege jetoanele”, „Unde nu se potrivește? “Ghicește cine sunt eu”.

Elevul numit va mimeza mișcări sau sunete emise de animale. Cine va ghici va putea continua jocul.

“Recunoaște și grupează”

Li se cere elevilor să recunoască, dintr-o mulțime de ilustrații, pe cele ale căror denumire începe cu o literă dată, sfârșesc cu o literă dată, sunt alcătuite dintr-un număr de 2-3-4 silabe.

„Completează rima”

Învătorul citește versuri simple și ușoare. La al doilea vers, cuvântul care întregeste rima nu va fi citit, ci va fi completat de elevi.

„Cine te cântă?”

Se împarte tabla în trei coloane, în funcție de cele trei rânduri de elevi. Se numerotează cu 1, 2, 3 și se stabilesc rândurile corespunzătoare. Se adresează întrebări, pe rând, fiecărui copil din fiecare rând. Se notează răspunsurile corecte cu 5 puncte. La sfârșit se face totalul pentru fiecare rând și se stabilește rândul cântător.

I.	II.	III.
Câte silabe are cuvântul „trecere”?	Câte silabe are cuvântul „plecare”?	Câte silabe are cuvântul „părinți”?
În ce anotimp se culeg viile?	În ce anotimp este vacanța mare?	În ce anotimp vine Moș Crăciun?

Jocuri pentru precizarea sensului unor antonime, omonime, sinonime și pentru folosirea corectă a acestora în vorbire

Folosind un număr de exerciții - jocuri am urmărit dezvoltarea și nuanțarea vocabularului elevilor pe baza însușirii conceptului de serii semantice constituite din antonime, omonime și sinonime.

Jocul „Răspunde repede și bine” a fost organizat cu scopul de a preciza și activa vocabularul copiilor cu unele cuvinte cu sens contrar, referitoare la însușirile obiectelor, formarea spiritului de observație, dezvoltarea memoriei. Sarcina didactică: să găsească cuvinte opuse ca în ele pentru următoarele: mare (- mic), lat (- îngust), înalt (- scund), gros (- subțire), uor (- greu), dulce (- amar), rece (- cald) etc.

După ce copiii au precizat cuvinte cu sens opus, în partea a doua am cerut să alcătuiască propoziții cu seriile respective de cuvânt.

Un alt joc interesant a fost „Jocul sinonimelor”. Se scoț dintr-un sac câte trei litere. Apoi, în timp de 3-4 minute, elevii vor scrie câte un cuvânt, care să înceapă cu fiecare din aceste litere și sub ele va înșira sinonimele pe care le cunoaște.

De exemplu, fie literele: h, o, ț:

HARNIC	OM	TÂMPALAR
activ	cețean	dulgher
muncitor	îns	lemnar
silitor	individ	teslar
sârguincios	persoană	
vrednic		
de ispravă		

Jocul s-a desfășurat sub formă de concurs. Prin intermediul poeziilor, poveștilor și cântecelor elevii și-au aprofundat mai bine cunoștințele legate de sinonime. De exemplu:

„Zăpadă, nea, omăt

Aterne-și covorul moale

De fulgi albi, pufoși și moi

Ce ne bucură pe noi.”

Jocul didactic „Ce spune roata?” a fost organizat cu scopul de a găsi antonime. S-a folosit ca material un disc de carton cu diametru de 40 cm, împărțit în 8 - 10 - 12 părți egale în care se scriu cuvintele care au antonime. În centrul discului se va fixa o săgeată în poziția orizontală. Discul a fost fixat pe o șa. Un elev vine la disc, îl învârtă până să aducă un cuvânt în dreptul săgeții. Citește cuvântul cu voce tare apoi formulează o propoziție folosind cuvântul opus ca sens celui indicat de săgeată. De exemplu: linițit - nelinițit, ordonat - dezordonat, vesel - trist, bun - rușinos, frumos - urât, cald - frig etc.

În povestirea „upa-up!” cuvântul toc apare cu mai multe sensuri, prin aceasta am exersat problema omonimiei.

În mod asemănător cu jocurile folosite pentru sinonime am procedat și cu omonimele, de exemplu: capră (animal; joc de copii; obicei tradițional de Anul Nou; obiect de sprijin pe care se taie lemne cu fierstrucul; aparat de gimnastic).

Pentru a da rezultate foarte bune acestor jocuri se impune consultarea Dicționarului limbii române moderne și a altora similare.

Spune mai multe cuvinte despre....

Prin acest joc se urmărește spontaneitatea construcțiilor verbale. Jocul creează o atmosferă permisivă, încurajându-i pe cei care au o gândire mai lentă, atrăgându-i în procesul muncii intelectuale și pe cei mai pasivi.

Cuvântul interzis

Scop: dezvoltarea vocabularului elevilor, a imaginației creatoare.

Descrierea jocului: elevul trebuie să răspundă la întrebări fără să folosească un cuvânt care s-a stabilit că este interzis; de exemplu, „iarna” este cuvântul interzis.

La întrebarea: „Despre ce anotimp vorbesc versurile?”

„Ninge liniștit afară,

Timpu e de sâmbătă

Hai, copii, ca să-ți dai

Să-ți faci alunecă.”

Copiii pot răspunde: „despre anotimpul în care pământul este îmbrăcat în haina albă de nea, în care împodobim bradul de Crăciun, plecăm cu Sorcova și Plugul etc.”

Jocul solicită atenția voluntară a elevilor, dar și imaginația lor creatoare, iar caracterul său competitiv produce trăiri afective deosebite ale elevilor.

Pentru însușirea structurii gramaticale a limbii române se pot folosi următoarele jocuri:

Jocul diminutivelor:

Se transformă -n.... cuvinel.”

„Cuvântului îi pun o coadă,

Exemplu:

Un adaos mititel,

oglinză - oglinjoară

și pe dat, tot cuvântul,

cântec - cântecel

casă - casușă

Litera se schimbă

toc lac pan cas

loc lan can cat

joc las ran car

coc lat van cad

foc la can

Scara cuvintelor

do re mi

dar ren mir

dare reni mire

Potrive-te însușirile!

coco ireat

vulpe viclean

lup pintenat

Eu spun una, tu spui multe!

Jocul este folosit pentru formarea corectă a pluralului substantivelor. Este un exercițiu eficient pentru pronunțarea corectă a substantivelor, fie la singular, fie la plural.

Exemplu: mas - mese,
 ceas - ceasuri
 carte - cărți

Roata timpului

Acest joc se poate organiza pentru folosirea corectă a verbului la timpul trecut, prezent și viitor.

Pe un disc asemănător cu cadranul unui ceas, se trec inițialele fiecărui copil. În mijloc se fixează un ac îndreptat în sus. Învârtind discul, acul se oprește în dreptul numelui unui copil care trebuie să răspundă la următoarea întrebare:

„Roata morii se-nvârtete	Ce va fi când va fi mare?” (viitor)
Fiecare se gândete	Pentru forma de trecut a verbului „a fi” folosim versurile:
și va spune fiecare	„Mai micu când eu eram
Acum ce este el oare? (prezent)	Pe acasă ce făceam?”

Versurile jocului trezesc trăiri afective elevilor și exersează actul vorbirii.

Pentru pronunțarea corectă a diftongilor ea și oa s-au folosit cu mult succes poeziile “Tic – Pitic” și “Broscuț”:

“Tic-Pitic găsește-n lac	sau: “Îmi spune o broască gras
Ierburi bune pentru <u>leac</u>	Caută și un ac
și-n câmpurile aga	și-o mătăse verde <u>groasă</u>
Nu le înecă reci la <u>gheață</u> .”	și-mi fac rochie ... <u>oacă, oacă!</u> ”

Jocul este puntea ce poate uni copilul cu viața, activitatea ce-i permite copilului să se manifeste conform naturii sale, să treacă pe nesimțite la munca serioasă. Datorită faptului că elevul acumulează sentimente și interese, își structurează operațiile și acțiunile fără să resimțе efortul, învedere prin intermediul jocului se realizează economic și eficient. De aceea jocul este considerat azi, în teoria pedagogică, ca modalitate de asimilare a realului la activitatea proprie (Jean Piaget), asigurând elevului largi posibilități de activism intelectual.

BIBLIOGRAFIE:

Chiosa Georgeta, Clara, 1971, *Bazele lingvistice pentru teoria și practica predării limbii române*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Frîncu Angela, 1972, *Jocuri didactice și exerciții distractive, Culegere pentru clasa I*, Editura Didactică și Pedagogică, București;

Pop Eleonora, 1976, *Jocuri i alte activit i alese*, Culegere metodic , Bucure ti;
 Popescu Mih ile ti Alexandru, nr. 9, 1985, *Stimularea creativ it ii în exprimarea oral la copii*, în „Reviste de pedagogie” ;
 5. www.referate.didactic.ro

INTERCULTURALITATEA CA DIMENSIUNE A EDUCAȚIEI PREȘCOLARE

*Prof. înv. pre c. Maria -Paula Cameniță
Gr dinița nr.1 Orșova*

Societatea, în ultimele decenii, tinde tot mai mult s dep șească granițele impuse de frontiere, se mondializeaz . La aceasta se adaug fenomenul imigrației care impune creșterea demografic în unele zone ale lumii, precum și fenomenul de polarizare a bogăției/sărăciei.

Pentru o bun conviețuire, în Europa a devenit necesar implementarea educației interculturale în programul educațional, pentru a se preveni conflictele interetnice, prin promovarea toleranței, a bunei înțelegeri și a egalității de șanse între membrii aceleeași comunități. i-n România s-a implementat acest program educațional intercultural care a fost început înc de la gr diniță, pentru c i aici exist copii din diferite state (chinezi, moldoveni, spanioli etc.), al turi de copiii minorit ților (cehi, germani, rromi etc.).

A adar, educația interculturală este o modalitate prin care societatea actual devine mai bogat în diversitate care este un liant al grupurilor sociale.

Obiectivele educației interculturale sunt :

- ✓ Deschiderea spre altul ,spre str in,spre necunoscut ;
- ✓ Acceptarea celuilalt ca fiind altul;
- ✓ Aptitudinea favorabil de a experimenta ;
- ✓ Alungarea fricii față de altul;
- ✓ Capacitatea de a pune în discuție propriile norme;
- ✓ Capacitatea de a recunoa te propriile repere etno i socio- centriste;
- ✓ Performanța de a cuceri indentități mai largi;
- ✓ Dezvoltarea capacit ții de comunicare cu semenii;
- ✓ Deschiderea spre acceptarea diferențelor etnice (limbă,obiceiuri,tradiții).

Educația interculturală poate s îmbrace mai multe forme: etnic , religioas , profesional , rasial etc. Uneori grupurile etnice care tr iesc pe acela i teritoriu reprezint o surs de tensiuni i conflicte. Regimurile democratice, spre deosebire de cele totalitare, permit manifestarea identit ții iar aceasta trebuie s se fac în limitele respect rii drepturilor și libertăților omului, dar i ale respectului față de societate.

În România exist zone unde conviețuiesc de veacuri mai multe naționalități: regiuni din Banat, din Transilvania, din sud-estul țării, zonele Deltei Dun rii, Dobrogei.

Pe lâng minorit ților naționale sunt o diversitate de minorit ți religioase. De pild în Or ova majoritatea locuitorilor sunt de religie orodox , dar sunt și copii ai căror părinți fac parte din alte confesiuni religioase: catolici, bapti ti, penticostali etc. Întrucât educatoarele au respectat convingerile religioase ale acestora, felul în care se manifest fiecare, niciodat nu au fost discuții cu p rinții sau sesizări tendențioase.

Un alt aspect al interculturalit ții îl reprezintă deversitatea de profesii ale părinților,însă acestea funcționează fără tensiuni iar revendic rile de ordin social i profesional se sustin reciproc. Au fost cazuri când între copiii proveniți din medii profesionale diferite, fiind colegi de grup , au

ap rut, din diverse motive, atitudini separatiste din partea p rinților (să nu stea la aceeași măsuță copiii, s nu se joace împreun etc.)

Educatorea a jucat un rol important reu ind, cu tact pedagogic, s contureze o atmosfer prietenoas , bazat pe respect între copii și între părinți.

Minorit țile rasiale sunt mai puțin întâlnite la noi. Au existat cazuri izolate care nu au ridicat probleme de tensiune, neînțelegeri.

În înv țământul preșcolar, familiarizarea majorit ții cu limba, cultura și tradițiile minorit ților revine educatoarei care trebuie să fie deschisă și tolerantă cu toți copiii, indiferent din ce familie provin din punct de vedere etnic, religios, rasial, social etc.

Copiii trebuie s înțeleagă că nu suntem toți la fel, c avem fiecare o identitate c unii vorbesc acas o alt limb decât limba român . Educatorea, colaborând cu p rinții copiilor, îi poate determina s -i ajute pe copii s înțeleagă și să povestească obiceiuri de sărbătoare sau specifice altor festivități care sunt diferite de cele specifice la noi.

Modalit țile de realizare a obiectivelor educației interculturale sunt: activit țile curriculare și extracurriculare. În activit țile curriculare, temele despre familie, meserii, obiceiuri și tradiții, prietenie faciliteaz efectuarea primilor pași în atingerea obiectivelor educației interculturale. Activit țile extracurriculare ofer posibilitatea ca într-o atmosfer destins , fiecare s se manifeste liber, dar i prilejul de a se cunoa te copiii între ei.

Serb rile sunt un prilej pl cut pentru copii de a ar ta ce tiu i cine sunt. Va fi pl cut pentru copiii din diverse etnii s prezinte o poezie ,un cântec,un dans specific etniei,pe care le cunosc din familie.Acțiunile de socializare interetnică sunt plăcute copiilor.Vizitele, excursiile la centrele sau asociațiile culturale ale minorităților ajută ca majoritatea să se deschid spre cei care sunt altfel, vorbesc altfel, iar minoritarii vor fi sensibili la manifest rile pozitive ale majoritarilor.

În România exist un cadru legislativ care conține prevederi ce interzic discriminarea pe criterii de ras , naționalitate, etnie, limb , religie sau orice alt criteriu care are ca scop restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

BIBLIOGRAFIE :

- Cuco Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale i interculturale*, Editura Polirom, Ia i, 2000
 Duțu Mircea , *Educația si problemele lumii contemporane*, Editura Albatros, Bucure ti, 1989
 Petcu Dionisie, *Conceptul de etnic, Editura Științifică și Enciclopedică*, Bucure ti, 1980

EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

*Căpitană Rodica
Școala Ptimar Lupă de Jos, Mehedinți*

Educația în perspectiva deschiderii către valori multiple reprezintă un demers pe deplin justificat, întrucât vizează mai bună inserția a individului într-o lume spiritual polimorf și dinamic. Acest demers formativ vine în întâmpinarea atât a dezideratelor individualității, prin valorizarea unor trăsături particulare, unice, ce merită a fi recunoscute sau amplificate, cât și în profitul societății, asigurându-i un anumit grad de coerență, solidaritate și funcționalitate.

Obiectivul principal al educației interculturale rezidă în pregătirea persoanelor pentru a percepe, accepta, respecta și a experimenta alteritatea. Scopul îl reprezintă netezirea terenului întâlnirii cu celălalt. A face educație interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături, față în față, a purtătorilor unor expresii culturale diferite. Topica interculturalității a apărut în ultimele decenii, ca răspuns în plan educațional la fenomenele de creștere a interconexiunilor și a globalizării.

Educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale, strategii prin care se iau în considerare specificitățile spirituale sau de alt gen (diferența de sex, diferența socială sau economică etc.), evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau, și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor.

Comunicarea interculturală este acel schimb sau tranzacție valorică, însoțită de înțelegerea semnificațiilor adiacente, între persoane sau grupuri care fac parte din culturi esențialmente diferite. Schimburile se pot realiza la nivel ideatic, verbal, nonverbal, comportamental, fizic, obiectual, organizațional. Pot fi implicite sau explicite, inconștiente sau deliberate.

Comunicarea culturală este cu atât mai dificilă cu cât cea mai mare parte a elementelor ei componente sunt destul de evanescente, mai puțin vizibile și mai greu comprehensibile.

Comunicarea interculturală pune față în față două tendințe oarecum contradictorii: stabilitate și schimbare. Adaptarea constituie în sine o mișcare contradictorie. Ea presupune deschidere asupra mediului dar și o receptare a unor stimuli a căror cum sunt ei la un moment dat printr-o necesară dar dificilă acomodare. Sunt situații când mediul presează asupra noastră, obligându-ne să ne transformăm. Apare acum procesul de asimilare, în sens piagetian, respectiv de modificări interne datorate modificărilor externe. Ca subiect autonom, structurat, trebuie să receptăm modificările exterioare pentru a face din ele modificările mele interne, după legile mele proprii. Acomodările și asimilările nu sunt separate unele de altele; ele lucrează împreună, reglându-se echilibrând relația individului cu lumea.

Formarea interculturală presupune, după Micheline Rey, cel puțin două dimensiuni, care se leagă indisolubil una cu cealaltă: o dimensiune a "cunoștințelor" (pe cât posibil obiectivă și construită din multiple unghiuri) și o dimensiune a "experienței" (subiectivă și relațională).

Pregătirea profesorilor pentru gestionarea situațiilor multiculturală trebuie să fie multiformă, prin seminarii de formare, stagii de pregătire, grupe de lucru, echipe de cercetare, elaborarea de suporturi curriculare, vizite de studii.

Pregătirea presupune patru dimensiuni:

- dimensiunea personală, cu privire la propriul profil psihocomportamental, prin depășirea prejudecăților și stereotipurilor personale;
- dimensiunea cognitivă, de cunoaștere a premiselor istorice, geografice, antropologice, sociologice privind generarea și consecințele fenomenelor interculturale;
- dimensiunea metodologică, de acumulare a metodelor și procedurilor de pstrare și cultivare a diferențelor, de aplicare a metodelor de diferențiere și particularizare a valorilor;

- dimensiunea relațională, de cunoaștere aprofundată a datelor reale despre elevii cu care se lucrează.

Practica formării cadrelor didactice se situează la două niveluri: pregătirea inițială, în timpul studiilor universitare, și pregătirea continuă (perfecționările), în timpul practicii didactice curente după angajarea în producție.

Formarea inițială – își vizează pe viitorii educatori, îndeosebi pe cei care vor preda discipline precum: literatura română, istorie, geografie, limbi moderne, filosofie, educație civică

Formarea continuă – își vizează pe toți profesorii iar această activitate se poate realiza prin module de perfecționare în problematica interculturalității, desfășurate la Casele Corpului Didactic, Departamentele de specialitate din Universități, sediile colilor sau liceelor. Titlaturile acestor module vor fi diversificate și negociate cu profesorii, în funcție de trebuințele concrete (“Gestionarea culturilor minoritare”, “Dimensionarea interculturală a curriculum-ului”, “Strategii de formare a competențelor de comunicare și de participare socială”).

BIBLIOGRAFIE :

Abdallah-Pretceille, M., 1986, *L'identité culturelle, mythe ou réalité*, în *L'éducation nouvelle*, (no. hors série), Paris.

Abdallah - Pretceille, Martine, Porcher, Louis, 1996, *Education et Communication Interculturelle*, PUF, Paris.

Abdallah-Pretceille, M., 1986, *L'identité culturelle, mythe ou réalité*, în *L'éducation nouvelle*, (no. hors série), Paris.

Abdallah-Pretceille, Martine, 1999, *La formation des enseignants face au défi de la pluralité culturelle et de l'alterité*, în *Guide de l'interculturel en formation* (coord. J. Demorgon, Ed. Marc Lipiansky), Retz, Paris.

Abou, S., 1981, *L'identité culturelle*, Anthropos, Paris

Rey, Micheline, 1999, *De la logica “mono” la logica de tip “inter”. Piste pentru o educație interculturală și solidară*, în *Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Ed. Polirom, Iași.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

*Prof. inv. primar-Caranda Gheorghe a
c. Gimn. „Prof. Nicolae Caranda „, Glogova*

Trăim pe aceeași planetă, împărțim calitatea de a fi oameni chiar dacă aparținem unor grupuri etnice, culturale, religioase și lingvistice diferite.

Rolul important al educației este de a forma tineri capabili de reușită personală și socială, care să fie cetățeni activi și responsabili ai comunităților din care fac parte.

Flexibilitatea de care au nevoie pentru a se integra în diferite comunități și grupuri socio-culturale (familie, școală, comunitate locală, grup de prieteni, loc de muncă, instituții europene/multinaționale, proiecte regionale etc.) poate fi dobândită printr-o educație deschisă, bazată pe cooperare și parteneriat.

Educația interculturală este o dimensiune a curriculum-ului, o temă integrată nu o nouă disciplină în planurile-cadru de învățământ. Temele integrate fac trimitere directă la educația pentru valori, iar între valorile cele mai promovate în această manieră sunt cele interculturale.

Fiecare dintre noi se naște într-o anumită cultură și pentru a putea supraviețui în această cultură trebuie ca pe tot parcursul vieții să învățăm normele și regulile care fac posibilă integrarea în cultura respectivă.

Procesul în urma căruia se produce transferul culturii de la generațiile adulte către noile generații se numește socializare.

Socializarea (integrarea socială, învățarea culturii etc.) și individualizarea (adaptarea cerințelor sociale la structura proprie, cultivarea elementelor individuale specifice etc.) sunt etapele parcurse în formarea personalității elevilor noștri.

Dar și procesul de socializare este influențat de mai mulți agenți, cum ar fi: familia, școala, mass-media, grupurile de aceeași vârstă, „colegii” de generație, grupurile de interese din cadrul societății.

Copiii vin la școală cu valorile și normele tradiționale specifice familiei, care se centreză pe cooperare și sprijin reciproc, relații strânse cu rudele, respect pentru cei vârstnici, deprinderea unor meșteuguri tradiționale, ajutorul acordat părinților în viața de zi cu zi etc.

Ajunși în școală, ei se confruntă cu o cultură și cu un sistem de valori aproape total diferite de cele pe care le-au deprins în sânul familiei. Școala promovează competiția și încurajează reușita personală, condiționează succesul de însușirea și aderarea la valorile majorității. Conflictul potențial care se creează între normele impuse de familie și cele pe care le promovează școala poate fi o bună explicație pentru abandonul și eșecul școlar al unor copii, în special al celor care nu au frecventat grădinița, mare parte a acestora provenind din rândul celor de etnie rromă.

Repetența nu s-a dovedit niciodată eficientă, dimpotrivă, ea afectează atitudinea copiilor și a părinților față de școală, induce atitudini negative și poate avea efecte foarte grave pe termen lung (abandon școlar).

În concluzie, atâta timp cât nimic din cultura în care au fost crescuți și din viața lor de zi cu zi nu se regăsește în școală, nu trebuie să ne mire că, neregându-se în nici un fel în această instituție, unii copii o părăsesc sau nu reușesc „împace” ce li se spune acasă cu ceea ce li se spune la școală -ca în cazul unor copii de etnie rromă din colile noastre.

Deci, procesul de socializare primară realizat în familie-legat puternic de identitatea etnică, de cea religioasă - este completat de procesul socializării secundare, în care copilul vine în contact cu valorile și normele culturii dominante pe care trebuie să și le însușească și să le practice pentru a putea reuși în plan social.

Educația intercultural implică -după cum se observă- lucrul cu aspectele naturii umane, cum ar fi: atitudini, sentimente, percepții, valori și experiențe. Ea are strânse legături cu alte filosofii educaționale, ca educația pentru drepturile omului, educația antirasistă, educația împotriva prejudecăților, educația pentru o cetățenie democratică etc.

Școala este în primul rând să promoveze un climat intercultural, în care toți elevii să se regăsească și să se simtă bine și atunci să se poată spune că s-a făcut un pas important.

Pentru eficiența activităților interculturale în școală este recomandabilă o strategie care să urmărească structura noului curriculum național pe cele trei dimensiuni ale sale: *curriculum nucleu*, *curriculum la decizia colii*, *activități extracurriculare*.

BIBLIOGRAFIE:

Lucian, Ciolan ; „Ghid de educație interculturală pentru cadrele didactice, Ed. Corint, București, 2000.

FORME ȘI METODOLOGII DE REALIZARE A EDUCAȚIEI INTERCULTURALE

Chițimia Mihaela
Colegiul Național „George Coșbuc, Motru, Gorj

Cultura este, pe scurt, ansamblul de abilități, noțiuni și forme de comportament pe care indivizii îl dobândesc ca membri ai unei societăți anume. Sau, așa cum o formulează Geertz, cultura este „un tipar de sensuri transmise istoric, întrupate în simboluri, un sistem de concepții moștenite, exprimate în forme simbolice prin intermediul cărora oamenii își comunică și dezvoltă cunoștințele și atitudinile despre viață”. Ca atare, conceptul de cultură conține o ambiguitate profundă, și anume aceea că se referă în același timp la o similaritate de bază a indivizilor, dar și la modul în care se produce diferența între indivizi, cultura fiind în sine generatoare de diferență.

Obiectivul principal al educației interculturale rezidă în pregătirea persoanelor pentru a percepe, accepta, respecta și a experimenta alteritatea. A face educație interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături, față în față, a purtătorilor unor expresii culturale diferite. Alteritatea trebuie să devină un motiv de bucurie, o ocazie de întărire a sentimentului vieții alături, o dorință a unei împreunăsimiri și binevenite concluzii. Altfel este un prilej de descoperire și contientizare a realei identități. Căci, în căutarea celui alt, ne descoperim pe noi înșine, ne dăm seama de ceea ce suntem, sperăm, merităm. Frumusețea existențială ne este dată de cel alt, de miracolul ieșirii din sine, de proiectarea în altul, de iubirea celui apropiat - căci a celui îndepărtat!

Comunicarea interculturală este acel schimb sau tranzacție valorică, însoțită de înțelegerea semnificațiilor adiacente, între persoane sau grupuri care fac parte din culturi esențialmente diferite. Schimbările se pot realiza la nivel ideatic, verbal, nonverbal, comportamental, fizic, obiectual, organizațional. Pot fi implicite sau explicite, inconștiente sau deliberate.

Dacă educația multiculturală pune accentul pe măsurile care să vizeze coexistența (în înțelesul literal al termenului) a mai multor culturi, în mod separat, educația interculturală este axată pe cooperare și acțiune conjugată.

Abordarea interculturală are două dimensiuni. La nivelul realității, al descrierii obiective și tiințifice, ea invită la a lua act de dinamica interacțiunilor realizate prin comunicare, migrație, mișcări ale populației (regionale sau transcontinentale) și de a recunoaște realitatea interacțiunilor care dau o anumită formă comunităților care, plecând de la ele, se transformă. Întreaga viață și orice

rela ie este dinamic , orice cultur este hibrid i noi suntem, într-un fel sau altul, imigran i sau hibrizi. Este un paradox, dar nu este u or nici a lua în considera ie aceste schimb ri i aceste transform ri i nici de a le accepta întotdeauna. Plecând de aici, la nivelul proiectului de educa ie i de organizare social , abordarea intercultural invit la a face astfel încât aceste interac iuni s concureze la respectul reciproc i la îmbog irea unuia prin cel lalt. Astfel, “intercultural” este în acela i timp, semn al:

- recunoa terii diversit ii reprezent rilor, referin elor i valorilor;
- dialogului i schimbului între persoanele i grupurile ale c ror referin e sunt diverse, multiple i, adesea, divergente;
- interoga iei (iat aici înc o nuan a lui “inter”: interoga ie) în reciprocitate, prin raport cu viziunea egocentric (sau socio-, etno-, culturo-, european- etc. centric) din lume i din rela iile umane;
- unei dinamici i al unei rela ii dialectice, de schimb ri reale i poten iale, în spa iu i timp. Odat cu dezvoltarea comunic rii, culturile i identit ile se transform i fiecare particip la transformarea altor culturi

Societ ile sunt, de fapt, pluri- sau multiculturale. Ele regroupeaz indivizi sau grupuri ivite din sau raportate la foarte multe culturi diferite. Într-o abordare “multicultural ”, interac iunile nu sunt excluse, dar ele nu sunt puse în eviden în mod explicit, ele nu sunt deci implicite conceptului, spre deosebire de ceea ce se întâmpl cu “interculturalitatea” i cu perspectiva pe care termenul o define te. Educa ia intercultural ar trebui s fie gândit în termeni de strategie :

- pentru a ne interoga asupra certitudinilor ego-, socio- sau etnocentriste i a normelor noastre monoculturale;
- pentru a transforma imaginile i reprezent rile stereotipe i pentru a dep i prejudec ile generatoare de judec i i ac iuni;
- pentru a transforma i diversifica raporturile de for i pentru a face loc, în mod egal celor (indivizi sau grupuri) care sunt deprecia i, ca i competen elor, referin elor lor culturale i modalit ilor lor de expresie;
- pentru a favoriza decompartmentarea, recunoa terea complexit ii i rela iilor existente atât între culturile, clasele sociale, institu iile, etapele de înv mânt, disciplinele colare, obiectele tiin ifice etc., cât i între fiin ele umane indiferent de vârst , limb , etnie, cultur sau religie;
- pentru a înv a i dezvolta negocierea i comunicarea între indivizi, grupuri i comunit i i a le face s fie benefice pentru fiecare dintre p r i;
- pentru a articula responsabilit ile care revin fiec ruia prin raportare la comunit ile locale i na ionale, ca i prin raportare la comunitatea interna ional .

Problema comunic rii interculturale în înv mânt conduce în mod firesc la solu ionarea unor probleme cum ar fi: cum percepe profesorul diferen a cultural , cum î i adapteaz stilul comunicativ la profilul cultural al elevului, care sunt pericolele folosirii unor stereotipuri de categorisire a alterit ii în educa ie, ce posibilit i are profesorul de a în elege ia falorifica poten ialurile culturale diferite ale elevilor, care este aportul profesorului, elevilor, p rin ilor la dezamorsarea unor neîn elegeri interculturale.

Educa ia intercultural î i propune s preg teasc indivizii i societ ile s fie mai atente la dimensiunea cultural a existen ei lor. În condi iile sporirii contactelor, ale interac iunilor posibile, se pot decela dou mari seturi de obiective ale colii interculturale:

coala, ca instan de transmitere a valorilor se va centra pe pluralitatea culturilor pe care mediul multicultural îl presupune. Trebuie evitat s se instituie primatul unei culturi asupra alteia. Acest obiectiv presupune dou aspecte: pe de o parte, ea vizeaz adaptarea educatului la mediul propriu, al regiunii, ora ului, culturii sale particulare, cu toate tr s turile, iar pe de alt parte, acest tip de coal î i propune s asigure adaptarea educatului la mediu ca în calitate de coexisten a mai multor grupuri culturale. Se cer a fi vizate atât culturile familiale cât i cele înconjur toare, ambientale. Trebuie vegheat ca coala s nu devalorizeze o cultur sau alta în numele unor relativisme explicite.

Specificitatea colii interculturale, privitor la atitudinilor asimilaționiste sau multiculturaliste, constă în aceea că ea refuză de a se lăsa închisă în false alternative, promulgând varianta culturii conjugate, a interacțiunii culturale. Ca instrument de transmitere a moștenirii culturale, acest tip de coală îi propune să privilegieze toate culturile ambientale, de a le evidenția pe toate în diferențele specifice, cu bogățiile indispensabile. Civilizația construită de coală nu se prezintă ca o entitate fixă, cu o structură definitivă. Cultura prezentă sau transmisă de coală se cere a fi în eleasă într-o perspectivă dinamică, neîncheiată.

Formele de realizare a educației interculturale rămân cele generale, în care se face orice tip de educație: lecțiile obișnuite, activitățile nonformale din coală sau influențele informale exercitate înafara perimetrului școlar. Când privește metodologia didactică, se vor prelua și adapta procedeele activizante cunoscute, care se vor combina în modalități cât mai inteligente pentru a favoriza și forma comportamente interculturale. Va fi promovată o pedagogie activă și participativă, metode active care să solicite interesul și creativitatea elevilor, care să facă apel la toate capacitățile lor și care să le permit să se exprime și să colaboreze. La aceasta pot concura mai multe tipuri de activități: realizarea de proiecte, cercetări, anchete prin interviuri, jurnale de clasă, recitări de poezii, povestiri, interpretări de roluri, manifestări teatrale cu sau fără marionete, dezbateri de idei plecând de la studii de caz, discuții asupra unor probleme cu impact asupra vieții colii, posibilitatea de a negocia și ajunge la decizii consensuale, exerciții de reflecție critică și constructivă. Utilizarea nu doar a documentelor pedagogice ci și a unor "documente autentice", ca foile de jurnal, fotografiile, diapozitive, emisiuni T.V., filme video, ce vor permite acumularea unor informații diverse și reale asupra obiectelor, culturilor și limbilor pe care le studiază elevii.

ACCEPTAREA ALTERITĂȚII PRIN EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

*Prof. Constantin Maria Minodora
școala Gimnazială „Pamfil Ponică” Orșova*

În condițiile globalizării, când știrile circulă pe tot globul cu viteza luminii, iar cu avionul poți parcurge distanțele în câteva ore, Pământul s-a transformat într-un „sat global”. Diferențele dintre culoarea pielii, limba vorbită, religie, obiceiurile alimentare, tradiții etc., devin tot mai cunoscute. Deși „Drepturile omului” vorbesc despre nediscriminare, asistăm în momentul de față la un război violent, deschis, între culturi.

De ce nu este acceptată *alteritatea* ?

Încercăm o explicație psiho-socială. Oamenii se nasc în locuri diferite și suferă influențe educative diferite. Învăță de timpuriu o anumită limbă sau dialect, își însușesc anumite comportamente, care sunt specifice comunităților în care trăiesc. Își formează anumite „credețe”, anumite convingeri și anumite valori, pe baza experiențelor de viață trăite. Ca să fii acceptat într-un grup, trebuie să-ți respecti legile scrise și nescrise, regulile și interdicțiile, obiceiurile vestimentare, tradițiile, valorile. Întotdeauna, cei „diferiți”, cu comportamente și atitudini „mai altfel”, mai originale, au fost marginalizați sau rejectați în toate culturile.

Simpatia oamenilor se bazează, cel mai adesea pe *similaritate* și uneori, pe *complementaritate*. Adică blondii îi considerăm mai frumoși pe cei blonzi, cei înalți pe cei înalți, oltenii îi simpatizează pe olteni, fanii echipei Steaua pe fanii echipei Steaua, vegetarienii pe vegetarieni, ortodocșii pe ortodocși, liberalii pe liberali, posesorii de Volkswagen pe posesorii de VW etc. Adică, ne plac cei care ne seamănă prin ceva (similaritate). Noi trimitem convingerile că avem însușiri, calități, particularități superioare altora. Dacă cineva ne contrazice convingerea că suntem mai buni, mai deștepti, mai frumoși decât alte persoane, apare *disonanța cognitivă – afectivă*

(Festinger), adică dacă tu crezi altceva despre mine decât tu eu despre mine, e clar că tu greșești, pentru că eu știu de-o viață „adevărul”, deci eu am dreptate.

Dar Adler spune că nu există adevăr, ci adevărul meu, adevărul tău, adevărul lui ... Deci fiecare crede în „adevărul lui”, care este singurul adevărat și este foarte greu de acceptat „adevărul” altcuiva.

Uneori pot fi și „revelații” revoluționare care ne pot schimba radical convingerile, dar aceasta ar fi o altă temă de dezbateră.

Convingerile religioase au dus la Cruciade, la conflictele dintre catolici și protestanți în Irlanda de Nord, la conflictele sângeroase din fosta Iugoslavie dintre catolicii croați, ortodocșii sârbi și musulmanii kosovari, la războiul Statului Islamic împotriva celor care nu le împărtășesc convingerile, ba chiar și împotriva celor care au aceleași credințe.

Deci am putea pune la baza acestor atitudini de respingere a alterității, educația primită (!)

Se pare că DA! Educația cu componentele sale laice și religioase, care începe din primele zile de viață și autoeducația ne îndreaptă spre valorile pe care le acceptăm și spre *convingerile* noastre de viață.

Atunci tot educația religioasă alături de cea laică ar fi soluția pentru acceptarea celor diferiți?

Datorită migrațiilor istorice a populațiilor, societățile au devenit, în general, multietnice și pluralist-democratice. Cu toate acestea, chiar în țări cu o democrație dezvoltată se întâlnesc enclave, unde s-au instalat populații minoritare cu cultura lor, ca de exemplu cartierele chinezești, hispanice sau musulmane din mari orașe americane sau europene, unde frecvent nici nu este cunoscută limba oficială și sunt prezente toate elementele culturii și civilizației de unde provin.

Valorile religioase constituie un imens capital simbolic ce poate fi utilizat pentru educația interculturală. Religiiile sunt forme de manifestare spirituale cu caracter transnațional. Educația religioasă cere o perspectivă deschisă, care să pregătească terenul pentru o bună comunicare și înțelegere între oamenii cu convingeri religioase diferite, să favorizeze un dialog real interconfesional și intercultural. Religia poate favoriza și aplanarea unor dispute de altă natură (teritorială, economică, socială etc.).

Permisivitatea religioasă nu trebuie să fie exagerată. Școala trebuie să acorde atenția necesară influențelor unor secte care cultivă atitudini dăunătoare și împing prozelitismul foarte departe.

„Educația religioasă în perspectiva principiului intercultural vizează realizarea unei educații în spiritul recunoașterii și respectării diferențelor ce există în cadrul mai multor religii; ea nu se referă la educarea numai pentru o religie anume, desconsiderând sau negând valorile pe care se întemeiază alte religii.” (C. Cucoș : *Educație interculturală*, p.34).

C. Cucoș arată că educația interculturală prin religie se poate realiza, mai ales prin conținuturi, iar acestea se pot organiza în *curriculum monoconfesional*, *interconfesional* și *curriculum neutral* sau *laicizat*. Autorul arată avantajele și dezavantajele fiecărui tip de curriculum care ar putea fi utilizat în școală.

În acest sens, avantajele curriculumului monoconfesional sunt:

- realizează o introducere și o inserție spirituală în credința de bază;
- elimină punctele de vedere divergente, prezentându-se ca un tot lipsit de contradicții și bine clar structurat axiologic;
- permite organizarea omogenă a claselor pe confesiuni;
- secvențial, acest tip de curriculum se poate deschide, la anumite teme, și unor confesiuni diferite, prin realizarea de comparații fără valorizări negative, critici, poziționări maniheiste (de tipul: religia noastră este "bună" pentru că a lor este "rea").

Dezavantajele:

- predispune la separarea și segregarea elevilor pe criterii confesionale;
- lipsă de pe copiii de cunoașterea altor puncte de vedere confesionale sau religioase;
- poate genera tendințe de desconsiderare și neacceptare a altora;

Pentru curriculumul interconfesional, avantajele formulate de autorul citat sunt:

- adun la un loc în clasă pe copiii de confesiuni diferite, predispunând la relaționări pozitive, dialog, înțelegere reciprocă;

- realizează conexiuni spirituale profitabile pentru toți elevii;
- facilitează respectarea principiului interdisciplinarității în învățământ.

Dezavantajele acestui tip de curriculum:

- reduce cunoașterea în profunzime a specificității confesionale;
- dificil de realizat din punct de vedere practic: cine, cât, în funcție de ce criterii se realizează partajul pe segmente confesionale?
- nu se pretează la clasele mici; mai întâi, copilul trebuie fixat în credința proprie și apoi se creează posibilitatea deschiderii conținuturilor spre alte confesiuni sau religii;
- pot naște suspiciuni sau rezerve din partea părinților sau comunității religioase.

Curriculum neutral (laicizat), de tipul Istoria religiilor, sau Filozofia religiilor ar avea următoarele avantaje:

- vine în întâmpinarea caracterului laic al școlii contemporane (vezi cazul Franței);
- atenuează sau elimină tensiunile confesionale la nivelul proceselor educaționale;
- asigură o conexiune mai directă cu disciplinele clasice pe dimensiunea culturală a acestora.

Dezavantajele acestui curriculum:

- relativizează coordonatele confesionale ale elevilor, de-centrând pe elevi de la confesiunea de bază;

- concurează la pierderea referințelor religioase ale tinerilor, înstrăinându-i de valorile credinței;

- diminuează dimensiunea formativă a educației religioase (pe direcția atitudini, valori, conduite religioase);

- realizează dublări sau reluări ale unor cunoștințe, livrate secvențial la filosofie, istorie, literatură etc.;

- poate fi contradictoriu, prin alunecarea spre poziționări materialiste, atee (conținuturile sunt religioase dar metadiscursul integrator sau axiomele de la care se pleacă rămân ateiste etc.).

Educația religioasă în școala noastră nu se face prin închidere și izolare, ci prin acceptarea *alterității* și prin recunoașterea valorilor comune. Lucrurile nu mai pot fi percepute în alb și negru: ale noastre/ale voastre, bune/rele, superioare/inferioare. Școala poate atenua dificultățile relaționale și poate combate prejudecățile.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ LA NIVELUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR

*Profesor învățământ primar Covrig Maria-Rodica
Școala Gimnazială Crăpini, Crasna*

Când suntem mici, prinii ne învață să comunicăm, dar maturizându-ne, constatăm că limbajul deprins de la ei nu este de ajuns și există multe alte limbaje pe care nu le cunoaștem, dar de care avem nevoie în viața noastră pe care, în consecință, trebuie să le învățăm. Nivelul comunicării interculturale reprezintă acel nivel la care se realizează comunicarea dintre membrii a două sau mai multe culturi diferite. Când schimbul comunicational se produce între persoane din culturi diferite, comunicarea interculturală poate fi o formă particulară a limbajului interpersonal. În cazul în care comunicarea are loc în cadrul societăților multiculturale, în care lucrează oameni din culturi diferite, comunicarea interculturală poate fi o formă particulară a limbajului organizațional. Dacă personalitățile unei anumite culturi susțin discursuri în fața unor persoane provenite din culturi diferite, comunicarea interculturală poate fi o formă particulară a comunicării publice. Nu în ultimul rând, comunicarea interculturală poate fi o formă particulară a comunicării de masă, atunci când o organizație transmite un mesaj mediat membrilor unei alte culturi.

Deseori ne punem întrebarea cum îi putem stimula pe copii, cum îi putem motiva pentru a deveni cetățeni responsabili și creativi dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală. Școala are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea; să permită copiilor să învețe să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi.

Interculturalitatea este înainte de orice respectul diferențelor. Cadrele didactice sunt garanții acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie. Suntem diferiți, dar nu înseamnă că unul este mai bun decât cel alt, cu toții avem un potențial valoric egal. Toți avem o cultură asemănătoare dar în același timp și culturi diferite. Acestea țin de religiile noastre, de grupul nostru etnic, de valorile politice, sociale, de familiile noastre. Unica posibilitate ca oamenii să devină solidari este recunoașterea și estimarea acestor diferențe și similitudini.

Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre semeni, să favorizeze dezvoltarea persoanei cât și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități. Venind din culturi diferite avem șansa să ne integrăm într-o societate diferită, multiculturală, care favorizează sentimentul de a fi în realitatea cotidiană, o individualitate care nu seamănă cu nimeni și nimic.

Cunoașterea și înțelegerea celuilalt este un proces progresiv și complex. Primele contacte între oamenii de culturi diferite sunt însoțite de sentimentul de insecuritate, de frică, de adversitate deschisă față de celălalt. Datorită învățării relaționale, pe măsură ce contactele devin frecvente, indispensabile acceptarea și înțelegerea celuilalt devin comportamente de bun simț. În învățământ, culturile se cer a fi studiate într-o manieră comparativă și complementară. Efortul de aplicare a tezelor educației interculturale este mai dificil decât cel de teoretizare, apărând fel de fel de întrebări cum ar fi să se valorifice pedagogic diferențele culturale, când trebuie să începi și cum să menții un echilibru între respectarea specificității fiecăruia și evitarea etichetărilor, al accentuării diferențelor.

În grădiniță, încă de la vârsta premergătoare școlarității, copiii descoperă treptat diferențele și asemănările intercategoriale:

- la 2-3 ani fac distincția dintre sine și ceilalți, își dezvoltă identitatea de sex, învață culorile și încep să le asocieze culorii pielii;
- la 3 ani observă diferențele rasiale și în perspectivă vor fi influențați de normele sociale;
- la 4-5 ani copiii dau semne de înțelegere asupra diferențelor rasiale existente;
- la 5 ani încep să se identifice cu alții și să se recunoască pe sine ca fiind o parte a grupului;
- între 5 și 7 ani aprecierea adultului îi determină imaginea despre performanțele sale, locul în grup și diferențelor sale față de ceilalți.

Toate acestea se continuă în școală. Diferențele dintre copii, culturi, stiluri de viață și de învățare, dintre componente, sunt firești, pozitive. De aceea ei nu trebuie forțați să devină copii ale unui model predefinit.

Interculturalitatea este o componentă a realității zilnice din grădiniță și din școală. Tot modul de învățare este organizat din perspectivă interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor copii. Deschiderea spațiului școlii către comunități specificul ei, organizarea unor întâlniri, excursii, serbări cu specific intercultural dar nu în detrimentul majorității, urmărește realizarea obiectivelor de egalizare a șanselor în educație.

E.Cory, în studiul „Talking about differences children notice” (a vorbi despre diferențele pe care le observă copiii), sugerează :

- să răspundeți prompt întrebărilor copiilor, dacă ocolim răspunsurile, aceștia vor deduce că ceva nu este bine în ceea ce privește întrebarea sau persoana la care se referă aceasta;
- să spună răspunsurile să fie simple, legate de experiența copiilor și nivelul lor de cunoaștere;
- introduceți diferențele prin asemănări: toți oamenii râd, plâng, se bucură, numai că există maniere diferite de manifestare.

Rolul cel mai important al școlii este cel de a promova dialogul, iar în cadrul acestei funcții, școala trebuie să își asume anumite misiuni în aplicarea principiilor educației interculturale. Acestea se referă în mod esențial la pregătirea elevilor în a participa la dialog, prin însuși practicarea acestuia ca metodă pedagogică, dar și ca obiectiv de sine în sine al educației. Dialogul trebuie aplicat nu doar la nivelul clasei, între elevi sau între cadrele didactice și acestea, dar și între școală și comunitate.

La granița dintre nivelul mediu al instituției școlare și cel micro, al gândirii elevului, se află unul din factorii cheie din aplicarea educației interculturale, și anume cadrul didactic. Rolul profesorului în internalizarea principiilor educației interculturale de către elevi este crucial, însuși definirea acestuia depinde de tipul de pedagogie asumat de către cadrul didactic. Pedagogiile tradiționale impun atitudinea profesorului atotțiutor, situat deasupra elevului. Acesta din urmă rămâne cantonat în rolul pasiv de receptor al unor cunoștințe ce nu pot fi trecute sub semnul întrebării. Acest tip de interacțiune profesor – elev se întâmplă cu precizie în cazul pedagogiei tradiționale a transmisiei.

Pe un ultim nivel analitic al factorilor implicați în educația interculturală se situează elevul. Teoria referitoare la educația interculturală nu abordează decât marginal acest punct. Ni se pare însuși important să subliniem necesitatea unor precizări în ceea ce privește rolul elevului în desfășurarea activităților de educație interculturală. Așa cum rolul profesorului este modelat de principiile pedagogiei constructiviste, la fel, în oglindă, este determinat și rolul elevului în același cadru. Acesta trebuie să fie încurajat să își asume un rol activ, reflexiv, constructiv dar și critic, în interacțiunea cu profesorul și în dialogul cu ceilalți elevi.

De asemenea, pentru a putea lua parte în mod eficient la activitățile din cadrul educației interculturale, elevul trebuie să se simtă valorizat în propria sa identitate culturală, etnică și religioasă. Este evident că în situația în care acesta este supus unor atitudini discriminatorii, reacția sa la reflecția asupra propriei culturi poate da rezultate adverse, din cauza complexelor de inferioritate internalizate sub acțiunea discriminării suferite.

Un ultim factor care poate interveni în mod crucial în educația interculturală sunt părinții. Aceștia joacă un rol determinant în generarea credințelor și a atitudinilor copiilor, și ca atare pot

influența – pozitiv sau negativ – deprinderile pe care elevul și le însușește în cursurile de educație interculturală. Stereotipurile părinților sunt transmisibile la copii și se pot dovedi greu de înlăturat atunci când, odată rămate în cadrul cursurilor de educație interculturală, sunt reinstaurate în mediul familial. Poate apărea atunci conflictul intern al elevului care primește acasă un set de orientări și de criterii de evaluare a realității înconjurătoare, iar școala și cursurile de educație interculturală încearcă să dezrădăcineze tocmai aceste imagini și stereotipuri primite.

Didactica contemporană promovează concepte și atitudini educaționale noi, menite să determine forme variate de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copiilor. Parteneriatul educațional este un astfel de concept care devine tot mai prezent în relațiile de colaborare ce se stabilesc între unități de învățământ, între acestea și diferite segmente ale societății. Inițierea și derularea de activități în parteneriat reprezintă o provocare pentru educatorul de astăzi, necesitând multă creativitate în concepere, dinamism în derulare, responsabilitate în monitorizare, flexibilitate în luarea deciziilor. Are loc o schimbare în relația biunivocă educator-educat, copilul fiind implicat în conducerea democratică, el putând să facă alegeri și să hotărască cât, cum, când se implică, în funcție de posibilitățile individuale, se obișnuiește cu o varietate de modalități de acțiune.

BIBLIOGRAFIE:

COZMA, T., *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Editura Polirom, Iași, 2001.

NEDELICU, A., *Învățarea interculturală în școală. Ghid pentru cadrele didactice*, Humanitas Educațional, București, 2004.

COMUNICAREA ÎN PERSPECTIVĂ INTERCULTURALĂ

*Profesor Covrig Constantin-Cosmin
Colegiul Național George Coșbuc, Motru*

Educația interculturală promovează atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere firească a raportului eu-celălalt și a noțiunii de străin, recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate între oameni și nu prin aplicarea polarității superior-inferior. De asemenea, presupune promovarea unor politici culturale care să permită egalizarea șanselor în educație și a unor strategii de valorificare a diferențelor culturale pentru a le transforma în resurse pedagogice.

Școala este principalul spațiu al învățării pluralității culturale prin prețuirea diversității, a noțiunii distincte aduse de cultura fiecărui actor social participant. Școala trebuie să formeze deprinderea prețuirii valorilor pluriculturale, nu există valori superioare și inferioare, ci există valori specifice care trebuie judecate. În școală este necesară „modelarea” orgoliului etnic al majorității și întărirea încrederii în sine a minorității.

Educația interculturală nu trebuie să se limiteze în mod exclusiv la transmiterea unor conținuturi specifice în cadrul unei discipline particulare, consolidarea abordării sale interdisciplinare este fundamentală; nu poate fi concepută doar pentru mediul școlar, ci și în legătură cu extrașcolarul (familie, grupuri sociale, instituții, comunități, mass-media). Se remarcă o schimbare a rolului profesorului, care depășește funcția de a comunica modele și programe, acesta trebuind să acorde o mai mare atenție spiritului de inițiativă și creativității, centrarea întregii acțiuni fiind pe elev. Vor fi urmărite obiective specifice, precum:

a) achiziționarea de cunoștințe socio-umane (teorii și concepții despre stereotipuri, prejudecăți, etnocentrism, caracteristici ale elevilor din diferite etnii, rase, spații culturale, grupuri și clase sociale);

b) strategii de predare diferențiată în funcție de capitalul cultural al educatorului;

c) clarificarea propriei identități culturale (să aibă o înțelegere clară a moștenirii sale culturale și să înțeleagă cum experimentele sale pot interacționa cu cele ale unor grupuri de largă proveniență culturală);

d) atitudini intergrupale și interetnice pozitive;

e) aptitudini: de a lua o decizie instrucțională pozitivă, de a rezolva conflicte intergrupale, de a formula strategii de predare și activități care vor facilita reușita școlară a elevilor din diferite etnii, culturi, grupuri și clase sociale. Educația interculturală nu este o educație compensatorie pentru străini și nici o nouă disciplină școlară; ea refuză „modelul deficienței” în favoarea „modelului diferenței”, nevizând o extindere a programei prin „predarea culturală” sau o „folclorizare”

Orice școală trebuie să devină „o zonă liberă de prejudecăți”. Însă competențele, valorile și atitudinile de care au nevoie elevii pentru reușita socială și personală nu pot fi formate în întregime prin intermediul disciplinelor clasice. Temele integrate (interdisciplinare) contribuie la o mai puternică apropiere a procesului educațional de viața cotidiană a elevilor și de nevoile comunităților.

Competența interculturală este definită ca o capacitate de a mobiliza cunoștințele, metodele de acțiune, trăiri afective în contextul unor interacțiuni interculturale. (apud. Cucoș, 2000). Competența interculturală presupune adaptarea și flexibilitatea persoanei la situații noi și nu rigiditate, intoleranță și monotonie, ea nu este suficientă pentru a realiza o comunicare eficientă și trebuie avut în vedere contextul în care se realizează comunicarea.

În ceea ce privește comunicarea didactică într-o situație interculturală, profesorul este cel care conduce comunicarea și trebuie să conștientizeze mecanismele care pot duce la distorsiuni sau

chiar la conflicte atât la nivelul elevilor cât și la nivelul propriei persoane. Una din exigențele formării cadrului didactic este aceea de formare a competențelor interculturale.

Cea care va trebui atunci să intervină în evoluția culturii și bineînțeles a comunicării interculturale și a dezvoltării persoanei formate în spiritul celei „de-a treia cultură” va fi educația.

Umanitatea vede în educație, ca practic social curent și permanent, un „instrument indispensabil pentru a atinge idealurile precum libertăți și drepturi sociale”. Dincolo de aceasta, educația este o expresie a afecțiunii noastre față de copii și tineri, și o încercare de a-i pregăti pentru a-și ocupa locurile cuvenite în sistemul educativ, în familie și în comunitatea locală și națională. Se impune astfel, ca educația să aibă o atitudine în eleapt față de schimbările și mutațiile profunde, complexe și interdependente ce caracterizează societatea contemporană.

Interculturalismul este un nou mod de abordare a realității sociale ce presupune a ezarea pluralismului cultural în cadrele unei filosofii umaniste, ce vizează toate domeniile vieții. În prezent, interculturalismul presupune o analiză factorială a realității contemporane, complexe și fluide, secondat de o hermeneutic filosofică, legat de necesitatea conceptualizării fenomenului interculturalității.

colii îi revine rolul de a reflecta în curriculum caracteristicile postmodernității și ale globalizării, de a educa formatorii și formabilii pentru a descoperi și a înțelege unitatea existențială a omenirii pe această planetă. După monismul și etnocentrismul colii din perioada anterioară, educația interculturală reprezintă o adevărată „dinamită” a curriculei, impunând o reconsiderare, o reinterpretare și o reformulare a scopurilor, conținuturilor, strategiilor și sistemelor sale de evaluare.

Interculturalitatea aduce cu sine o nouă matrice a comunicării, ce presupune o deschidere de la comunicarea interpersonală și socială spre comunicarea interculturală. Aceasta din urmă, presupune capacitatea de a negocia semnificațiile culturale și sistemul de valori, cultivarea unei atitudini tolerante, de deschidere și permisivitate la diversitate. Se impune o schimbare de paradigmă în care Eul și Altul sunt complementari și conviviați. Iar dacă a învăța să te exprimi înseamnă a învăța să gândești, atunci comunicarea în perspectivă interculturală înseamnă a renunța la monologul cultural în favoarea dialogului cultural polifonic, și a-și reprezenta alteritatea pe principiul „toți diferiți, toți egali”.

Din perspectiva integrării europene și euro-atlantice școala trebuie să-și propună ca scop asigurarea coerenței existențiale și a identității individului în condiții de eficiență socială și interculturală. Identitatea și alteritatea sunt inseparabile și coevolutive, iar identitatea se va desface și se va reface permanent, în funcție de circumstanțele în care va activa subiectul. Se impune ca indivizii să fie abilitați în a gestiona prompt și eficace aceste fenomene. Educația interculturală presupune, pe de-o parte asigurarea unei comunicări autentice cu sine și a lua cunoștință cu propria identitate culturală, iar pe de altă parte comunicarea cu un alter, individ sau grup, care permite construcția activă a identității de cetățean al Europei și al lumii. Eficiența comunicării colare în perspectivă interculturală implică diminuarea incertitudinii și a anxietății legate de alteritate și construcția unei noi scheme perspective a celuilalt, ce se cere experimentat la clasă. Eludarea etnocentrismului și deschiderea spre pluralismul cultural implică o decenterare a teoriilor educației și ale comunicării, de pe emitor pe receptor. Principiul priorității receptorului este poate principiul cel mai uzitat al educației interculturale. Receptorul este creator de sensuri în comunicare, uneori cu totul altele decât cele scontate de emitor. Iată de ce, a decodifica sistemul de referință și sistemul de valori al receptorului este o obligație pe care emitorul trebuie să-și o asume în momentul comunicării interculturale. Disponibilitatea de a negocia sensurile este și ea strict necesară pentru optimizarea comunicării interculturale. Dialogul prin „universalitățile culturale” presupune educarea pentru disponibilitate de cooperare, presupune renunțarea la strategiile egocentrice, logocentrice și etnocentrice ce distrug multiplicitatea culturală prin asimilarea celuilalt în propriul eu.

Pentru ca indivizii să surprindă nuanțat dinamica actului de comunicare interculturală, școala trebuie să faciliteze exercițiul comunicării prin cultivarea proactivă a interacceptării prin intercunoaștere și respectare în fapt a individualității fiecărui elev. Dacă școala nu va face proba faptului că trăiește și aplică ceea ce propagă, nu se va bucura de credibilitate. Toleranța la

diversitate nu se poate învăța decât într-o coală în care discursul liberal și atitudinea liberală față de elev sunt convergente, în sensul încrederii în celălalt, al acceptării necondiționate a acestuia.

Adevărata provocare este poate aceea, de a oferi experiențe de comunicare optimizatoare, care să permită ieșirea din sine și deschiderea spre celălalt, ceea ce poate implica uneori lupta cu propriile prejudecăți și stereotipuri și reconsiderarea acestora.

Aceste experiențe relevante ce permit autoanaliza și autoresponsabilizarea pentru ceea ce sunt și ceea ce gândesc și pierd din semnificație dacă școala nu facilitează formarea și exersarea competențelor de participare și influențarea vieții comunitare.

O comunicare interculturală autentică presupune uneori prăsierea barierei colii și participarea efectivă la programe comunitare susținute de organizații guvernamentale sau ONG-uri. Aceste demersuri facilitează transferul competențelor interculturale dincolo de zidurile colii. Numai printr-o sinergie a resurselor colii, ale comunității și ale organizațiilor locale și internaționale, putem facilita construcția la elevi a unei perspective de înțelegere a lumii și a diversității culturale în acord cu valorile filozofiei umaniste. Abilitățile elevii în a aborda autonom, flexibil și eficient realitatea interculturală contemporană, iată care este piatra de încercare a educației interculturale.

BIBLIOGRAFIE:

Ciolan L., (2000) *Pași către școala interculturală*, Editura Corint, București.

Cozma T., (2001) *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea*, Editura Polirom,

Iași.

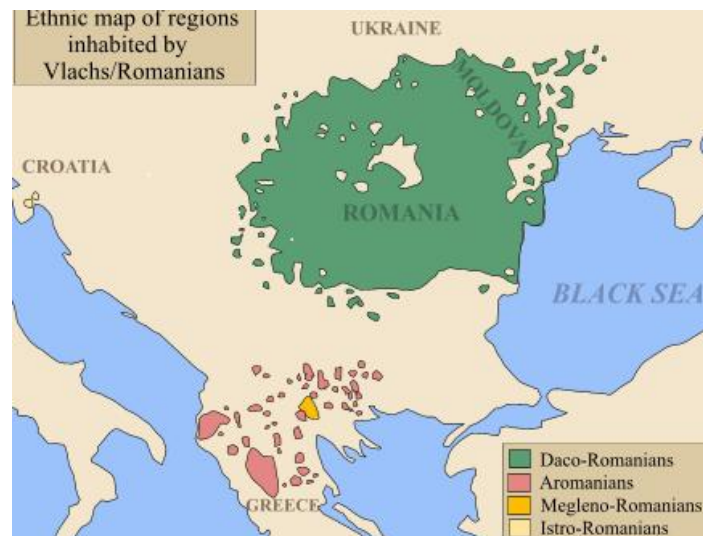
ÎNVĂȚĂMÂNTUL ROMÂNESC ÎN PENINSULA BALCANICĂ

Nicolae-Cristian Isop

școala Gimnazială "Constantin Trușcă", com. Pătulele

Înființarea de școli în dialectul macedo-român (aromân) în zona de confluență a civilizațiilor greacă și slavă a pornit încă de la începutul secolului al XIX-lea, odată cu deschiderea Principatelor Române către ideile reformiste ale Apusului, cu trezirea conștiinței de neam, a apartenenței tuturor românilor la un singur neam și un singur trunchi lingvistic. "Ideea înființării unor școli în limba română pentru românii din Balcani o observăm la conducătorii revoluției de la 1848: Nicolae Bălcescu, Dimitrie Bolintineanu (al cărui tata se nascuse pe malul lacului Ohrid, la granița dintre Macedonia și Albania), Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad ș.a. care sesizând prezența masivă a românilor în sudul Dunării s-au gândit imediat la aspectul educativ și religios" (Dr. Adina Berciu-Drăghicescu: „Școli și biserici românești din Peninsula Balcanică 1864-1948”), sprijinind venirea în Principate a tinerilor din Peninsula Balcanică, la studii aprofundate, laice sau religioase, ca, mai apoi, aceștia să învețe, la rândul lor, alte generații de tineri macedo-români. Școlile aromâne din Peninsula Balcanică, în Grecia mai ales, au cunoscut multe avataruri, grecizarea forțată la care erau supuși (precum maghiarizarea forțată în Austro-Ungaria) aromânilor, având repercursiuni și asupra localurilor construite cu efortul comunităților locale și a guvernului Regatului României (după 1881, când acțiunea de grecizare atinge paroxismul), acestea fiind incendiate sau demolate, tinerii aromâni ce învățau acolo fiind mutați obligatoriu la școli grecești, iscându-se numeroase conflicte diplomatice și/sau militare. Cu toate aceste neajunsuri, învățământul românesc din Peninsula Balcanică a continuat să existe până după al doilea război mondial când, din cauza ocupației comuniste, orice legătură cu România a fost întreruptă până în anul 1991, când au fost reluate programele de sprijin și ajutorare a macedo-românilor din Peninsula Balcanică. Predarea în dialectul macedo-român întâmpină dificultăți și astăzi, în încercarea de asimilare forțată a aromânilor de către greci (de exemplu încercarea de a-i declara greci latinizați), actul de învățare fiind unul anevoios, lipsit de mijloace moderne de asimilare a cunoștințelor dobândite, practic rămânând în urma mutațiilor petrecute în școala modernă, orientată spre deschidere și viitor, accesul

la internet fiind limitat și condiționat de folosirea tastaturilor cu litere grecești, cărțile și manualele în aromân și român p trunzând sporadic și cu greutate.

“Problema aromânilor este una național-românească și nimeni nu o poate revendica în folos personal sau de grup. În conjunctura internațională actuală, ea trebuie pusă cu toată seriozitatea și susținută de o puternică demonstrație statistică, lexicală, gramaticală, istorică și politică. Pentru aceasta însă, este nevoie de o reprezentanță liber aleasă, în modul cel mai democratic, care să fie un organ validat să vorbească în numele tuturor aromânilor. Din experiențele de până acum, țările balcanice, cu o puternică minoritate aromână, calculează în modul cel mai grosolan toate posibilitățile de manifestare culturală a aromânilor, iar o reprezentare plenipotentiară, în afară de cea românească este încă foarte greu de realizat, în prezent. Manifestările aromâne sporadice în acest sens, lipsite de consistență și autoritate, prestață, unele chiar dominate de oportunism cras, de interes personal sau de grup, apar mai des în ultimul timp, dar cel mai adesea ele merg împotriva sensului firesc al existenței aromânilor” (Izabela Papazicu: Zboară Niangrâp iti – blog armânescu) ca ramură cea mai veche a limbii române.

WEBGRAFIE :

1. Izabela Papazicu: Zboară Niangrâp iti – blog *armânescu*, daimadeadun.wordpress.com
2. Wikipedia.org
3. Dr. Adina Berciu-Dr ghicescu: „coli și biserici românești din Peninsula Balcanică 1864-1948”, lisr.ro/9-10-berciu.pdf

ÎNSUȘIREA VALORILOR EUROPENE COMUNE PRIN PROIECTE EDUCAȚIONALE ÎN PARTENERIAT INTERNAȚIONAL

*Prof. Dincea Rodica
Școala Gimnazială Nr. 6*

Calitatea educației ține de capacitatea de a transforma lumea prin inovare și căutarea în permanență a diversificării funcțiilor școlii în scopul dezvoltării acesteia ca un centru de resurse pentru cadre didactice, elevi și părinți, dar și pentru ceilalți membri ai comunității. Ritmul și dinamica dezvoltării ei poate fi izvorul în educație, prin mijloacele și forța de a instrui și antrena generații capabile și active, bine înzestrate din punct de vedere al pregătirii, în stare să depășească inerția cotidianului, din care nu au dispărut încă notele de prejudecată sau discriminare.

Dimensiunea europeană a educației este imaginea unei realități care exercită presiuni, determinându-ne să luăm măsuri pentru a-i sprijini pe tineri să găsească modalități de a răspunde la provocările lumii contemporane. În conformitate cu Tratatul de la Maastricht, „comunitatea contribuie la dezvoltarea unei educații de calitate prin încurajarea cooperării dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, prin sprijinirea și completarea acțiunii lor, respectând pe deplin responsabilitatea statelor membre față de conținutul învățământului și organizarea sistemului educativ, precum și diversitatea lor culturală și lingvistică”.

Scopul principal al colaborării în cadrul proiectelor de parteneriat între țările europene aflate în puncte geografice îndepărtate și la nivele de dezvoltare socio-economică diferite, cele derulate prin programele educaționale Comenius/Erasmus+ de pildă, a fost introducerea dimensiunii europene și promovarea multiculturalismului. Obiectivele care pot fi realizate prin implementarea unor astfel de proiecte țin de: îmbunătățirea calității actului educațional prin realizarea unor schimburi de experiență și bune practici cu profesori și elevi din instituții similare din străinătate, pregătirea și dezvoltarea spiritului de respect față de valorile europene prin încurajarea toleranței și a dialogului intercultural, implicarea activă a partenerilor sociali în procesul de educație prin stabilirea unor relații de parteneriat cu părinții elevilor și cu comunitatea locală. Activitățile desfășurate pot urmări transmiterea de informații cu caracter interdisciplinar cu privire la elemente de geografie, istorie locală și europeană, ecosisteme ale unor regiuni, biodiversitatea specifică zonelor în care se află școlile țărilor implicate în proiect. Organizarea tuturor demersurilor în colaborare cu parteneri din străinătate contribuie la un grad sporit de entuziasm și încurajează dezvoltarea creativității și a imaginației elevilor, prin căutarea de soluții la problemele legate de lumea din prezent. Proiectele de schimb de experiență la nivel european oferă o viziune comparativă între asemănările și deosebirile dintre modul de lucru și specificul cultural în procesul de educație națională, și între gradele diferite de însușire a valorilor europene în funcție de specificul național din fiecare stat membru al Uniunii Europene.

Participarea la aceste activități presupune pe lângă dorința de implicare și abilități de utilizare a computerului, și cunoașterea limbii engleze, fapt ce impune un proces constant de perfecționare a abilităților lingvistice ale elevilor și ale cadrelor didactice. Într-o societate multilingvă, învățarea limbilor străine deschide numeroase oportunități către o carieră mai bună, șansa de a lucra sau studia în alt țară sau pur și simplu plăcerea de a descoperi lucruri noi.

Tehnologia informațională joacă un rol important în toate etapele derulării proiectelor, cadrele didactice și elevii utilizând mediul informațional pentru a stoca, organiza, procesa, prezenta și comunica informații referitoare la stadiul realizării temelor comune stabilite. Camera foto digitală, videoprojectorul sau aparatul de filmat au devenit mijloace utilizate cu ușurință și în mod frecvent, elevii fiind încurajați să își dezvolte abilitățile legate de modul de exploatare a noilor descoperiri tehnologice.

Un alt aspect important al implicării în proiectele de schimb de experiență constă în participarea membrilor echipei de proiect la reuniunile internaționale, fapt ce stă la baza continuării colaborării în mod eficient pentru finalizarea implementării proiectului. Prin această modalitate pot fi consolidate relațiile de colaborare, poate fi definit sau redefinit scopul, temele propuse și obiectivele următoare. Deplasarea cadrelor didactice reprezintă în același timp un prilej de formare a unui orizont multicultural, dar și o ocazie de dezvoltare profesională, prin contactul nemijlocit cu elevii și profesorii care studiază și lucrează în alte sisteme de învățământ și sub semnul unor alte sisteme de valori. Perspectiva interculturală deschide noi piste de manifestare a diversității și diferențelor. Abordarea aceasta înseamnă cultivarea atitudinii de respect și deschidere față de diversitate și se naște printr-o permanentă comunicare cu partenerii de proiect din alte țări.

REFERINTE BIBLIOGRAFICE:

Orbanu A.M., *Școala între comunitatea locală și provocările globalizării*, Institutul European, 2010

<http://www.constantincucos.ro/tag/interculturalitate>

COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ȘI DISCIPLINA EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT. DIFERIȚI DAR EGALI

Dragomir Catalin

Unul din cele mai complexe procese umane este comunicarea. Aceasta este atât de importantă și utilă pentru existența umană, încât putem spune că fără în alegerea acesteia nu putem avea acces la în alegerea individului și a structurilor sociale.

Prin comunicare, individul se formează, învață, își dezvoltă personalitatea, transferă experiențe individuale și sociale. În lipsa ei, individul suferă trauma izolării, devine inapt pentru a participa la acțiunile sociale, privat de capacitatea de integrare în colectivitate. Gândirea reflexivă asupra realităților personale și ale mediului înconjurător, coordonarea reciprocă a indivizilor, cooperarea și interinfluențarea reciprocă depind în mod nemijlocit de competențele de comunicare ale indivizilor. Sarcinile complexe nu pot fi duse la bun sfârșit decât prin cooperare ca parte a unei comunități, astfel că în acest context comunicarea joacă rol primordial.

Există însă nu numai rațiuni individuale ale comunicării, ci și sociale. Comunicarea contribuie la coerența și logica proceselor de formare a grupurilor și echipelor, la funcționarea instituțiilor și la cristalizarea opiniei publice. Comunicarea ne permite exteriorizarea emoțiilor, percepțiilor și așteptărilor, astfel încât să putem, pe de o parte, să ne realizăm scopurile personale, iar pe de altă parte, să conviețuim armonios la nivel social.

Indiferent la ce nivel se produce comunicarea, aceasta are la bază relația între doi indivizi, fie aceia reali sau ipotetici și intangibili.

Mai mult, procesul de comunicare interpersonal trebuie urmărit în direct corelație cu finalitatea acestuia, cu succesul sau eșecul acțiunii comune, cu efectele produse în reprezentările și interpretările altor indivizi, cu impactul creat asupra practicilor și mentalităților sociale curente. Aadar, esențiale pentru în alegerea actului comunicării sunt și aspectele legate de:

- relaționarea între indivizi și grupuri,
- schimbul și impactul transferului de semnificații,
- modificarea voită sau nu, intenționată sau nu, a comportamentului interlocutorilor.

De re inut este faptul că pentru cel care este beneficiarul comunicării/receptorul, examinarea nivelului social deschis, format din mesaje explicite, este insuficient fără evaluarea complementară a mesajelor „ascunse”, comportamentale, circumstanțiale.

Pentru cel care este angrenat în transmiterea de informații trebuie să realizeze că nu este de ajuns să vorbim, pentru a spune că am comunicat. Vorbirea nu reprezintă decât o parte, nici măcar suficient, a comunicării. Spunem că am reușit să comunicăm, să transmitem un mesaj, doar în momentul în care cel cu care interacționăm prin vorbe și prin gesturi ne-a înțeles, a dat vorbelor noastre același sens cu cel dat de noi și a acționat pentru (sau împotriva) obiectivelor comune pe care i le-am propus.

Pentru indivizi, comunicarea reprezintă un fel extrem de particular de a ne raporta la mediul exterior și de a ne asigura existența. Practic, comunicarea este alcătuită dintr-un ir de acțiuni îndreptate către o altă persoană, devenit partener de comunicare, ori dacă aceste acțiuni nu sunt atent selectate acestea pot fi dintr-o parte și implicit comunicarea să fie una deficitară.

Astfel, în acest context al comunicării umane interculturalitatea presupune identificarea și acceptarea diferențelor prin interacțiune. Constantin Cuceș vede comunicarea interculturală ca un „schimb sau tranzacție valorică însoțită de înțelegerea semnificațiilor adiacente, între persoane sau grupuri care fac parte din culturi diferite. Schimburile se pot realiza la nivel ideatic, verbal, nonverbal, comportamental, fizic, obiectual, organizațional.” Comunicarea dintre culturi este dificilă dacă avem în vedere elementele ei componente. Cultura este reprezentată ca un iceberg, partea vizibilă fiind determinată de limba, arhitectura, etc., iar partea invizibilă având cele mai puternice și definitorii elemente, ce sunt mai puțin vizibile: normele sociale, valorile, concepțiile despre timp și spațiu, concepția despre sine, etc. Cel mai eficient mod prin care putem să înțelegem, să apreciem și să respectăm diversitatea constă în metoda dialogului. După autorii din domeniu comunicarea interculturală conduce pe de o parte la păstrarea și conservarea anumitor elemente și pe de altă parte la adaptare, schimbare la alte culturi ceea ce implică dezvoltarea anumitor competențe culturale și interculturale. Cu alte cuvinte a avea competențe de comunicare interculturală presupune adaptare și flexibilitate din partea unei persoane și nu rigiditate, intoleranță și monotonie. Înșă, competența interculturală nu este suficientă pentru a realiza o comunicare eficientă și trebuie avut în vedere contextul în care se realizează comunicarea. În ceea ce privește comunicarea interculturală didactică, profesorul este cel care conduce comunicarea și trebuie să conștientizeze mecanismele care pot duce la distorsiuni sau chiar la conflicte atât la nivelul elevilor cât și la nivelul propriei persoane. Astfel, una din exigențele formării cadrului didactic este aceea de formare a competențelor interculturale.

Comunicarea interculturală presupune capacitatea de a negocia semnificațiile culturale și sistemul de valori, cultivarea unei atitudini tolerante, de deschidere și permisivitate la diversitate. Toți suntem diferiți însă toți suntem egali, astfel că pornind de la acest aspect, din perspectiva integrării europene și euro-atlantice instituțiile educaționale trebuie să-și propună ca scop asigurarea coerenței existențiale, a identității individului în condiții de maximă eficiență socială și interculturală.

Instituțiile educaționale trebuie să faciliteze exercițiul comunicării prin cultivarea individualității fiecărui elev. Toleranța la diversitate se poate învăța prin stimularea încrederii în celălalt, al acceptării necondiționate a acestuia. Adevărata provocare este poate aceea, de a oferi experiențe de comunicare optimizatoare, care să permită ieșirea din sine și deschiderea spre celălalt, ceea ce poate implica uneori lupta cu propriile prejudecăți și stereotipuri și reconsiderarea acestora. A forma elevii în a aborda autonom, flexibil și eficient realitatea interculturală contemporană, iată care este piatra de încercare a educației interculturale.

Ori Educația fizică și sportul în acest context al comunicării exact așa face, formează individul, îl dezvoltă armonios, autonom și flexibil într-un cadru care stimulează deschiderea către celălalt. Fiecare aspect prezentat mai sus se poate face/ dobândi în și prin educație fizică și sport. În sport limbajul universal este mișcarea. Astfel că atunci când ne mișcăm comunicăm. Comunicarea în sport se face prin intermediul a diferiți emițători, iar receptorii sunt la fel diferiți. Elevii devin pe

rând emițători și receptori laolaltă cu profesorii, antrenorii. Mișcarea este ”uniformă” diversității în acest context. În sport fiecare este o rotiță în întreg angrenajul care constituie echipa. Și chiar și atunci când vorbim de echipă adversă limbajul este același, iar sportul cultivă rigoare, exigență, competiție însă promovează și reguli, corectitudine, siguranță. Un lucru important este și faptul că sportul implică interacțiuni indiferent de actorii implicați, indiferent de diferențele dintre actorii implicați, iar această interacțiune stimulează la toleranță, la dialog, iar acestea sunt primordiale în diversitate.

Sportul contribuie la socializare, iar socializarea în sport se spune că nu poate fi promovat decât în condiții de evidențiere a calității morale. Iar atunci când vorbim de calitate morală și vorbim de fairplay nu putem să nu vorbim de egalitate în diversitate.

Aceasta se dorește a fi o invitație la dialog intercultural prin educație fizică și sport! Vă aștept!

BIBLIOGRAFIE:

- Abric J.A. "Psihologia comunicării", Editura Polirom, București, 2002
 Cuco C., Educația. Dimensiuni culturale și interculturale., Iași, Ed. Polirom, 2000
 Plugaru L., Sociologia educației. Brașov: Editura Universității Transilvania, 2004
<https://ro.wikipedia.org/wiki/Comunicare>
<http://www.opportunitatiegale.ro>

DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE COMUNICARE INTERCULTURALĂ LA ORA DE LIMBA ENGLEZĂ

*Prof. Dumitrescu Codruța
Colegiul Tehnic “Domnul Tudor”*

Într-o lume aflată într-o permanentă schimbare și evoluție, ideea de interculturalitate capătă dimensiuni din ce în ce mai complexe, atâta timp cât aceasta ne duce cu gândul la posibilitățile noastre de a interacționa, de a comunica și de ce nu, a ne deschide față de cei cu care venim în contact. Comunicarea interculturală se realizează la nivelul a două sau mai multe culturi diferite și trebuie acceptat aici faptul că suntem diferiți, chiar dacă uneori conviețuim în același spațiu geografic. Pentru a fi capabili să comunicăm eficient, este nevoie să cunoaștem cultura celor cu care venim în contact, să ne formăm o educație culturală adecvată. De aceea este esențial să ne informăm, să aflăm cât mai multe despre tradițiile, obiceiurile, valorile și modul de viață al celor cu care comunicăm. Suntem cu toții conștienți de faptul că în societatea contemporană marcată de numeroase dispute sociale, politice, religioase și chiar etnice, comunicarea reală, eficientă este cea care ne dă șansa de a găsi soluții la problemele cu care ne confruntăm.

În acest context, școala este cea care trebuie să se adapteze serviciile educaționale la exigențele lumii contemporane, astfel încât să dea șansa tinerelor generații să-și formeze abilități solide de viață. Nu trebuie uitat faptul că omul este o ființă educabilă, o persoană culturală care caută în permanență să-și lărgască orizontul cunoașterii. Educația este un proces de durată, dar care aduce cu sine posibilitatea unei transformări pozitive în viața oricărui individ. În acest context, remarcăm faptul că în ultima perioadă de timp, cunoașterea unui număr cât mai mare de limbi străine a devenit un atu important în CV-ul oricărui absolvent.

Este important de subliniat faptul că o limbă străină trebuie abordată în ansamblul ei, nu doar ca un fenomen lingvistic, ci și unul social. Privită din această dublă perspectivă, învățarea unei limbi străine oferă șansa unei deschideri spre o varietate de norme și valori culturale. Implicat direct

în procesul învățării unei limbi străine, orice elev ajunge să manifeste atitudini noi față de noile valori cu care intră în contact.

Prin urmare se pune întrebarea cum reușim în mod concret să formăm și să dezvoltăm competența de comunicare intercultural la ora de limba engleză? Un prim aspect la care vom face referire este importanța utilizării unor materiale, resurse didactice autentice în procesul de predare. Este adevărat că în zilele noastre internetul reprezintă un izvor nesecat de materiale didactice care pot fi utilizate eficient la clasă, dar profesorul este cel care trebuie să selecteze acele resurse pe care le consideră utile în funcție de anumiți factori. În primul rând trebuie să ținem cont de vârsta și nivelul de cunoștințe al elevilor noștri, alături de interesul manifestat și motivația lor. Se poate observa cu ușurință cum de multe ori un material pe care o anumită clasă de elevi l-a considerat atractiv să fie total neinteresant pentru un alt colectiv de la același nivel de studiu. De aceea este extrem de important ca atunci când profesorul alege un anumit material didactic să se bazeze în prealabil pe o bună cunoaștere a gusturilor și preferințelor elevilor săi.

În al doilea rând, selecția resurselor și materialelor didactice va avea în vedere tema de studiu aleasă. Astfel, indiferent de tema pe care o avem de abordat, atât timp cât vom găsi texte autentice care să stârnească interesul elevilor și să-i implice în discuție, atunci lecția va fi una atrăgătoare și interesantă pentru ambele părți. De exemplu, ne va fi foarte greu să pornim o discuție pe tema *Freedom* la o clasă de XI-a profil tehnic, dacă nu am avea un text atrăgător ca punct de plecare. Am încercat la o astfel de lecție să pornesc de la anumite fragmente muzicale gen *Freedom* de George Michael sau Pharrell Williams și rezultatul a fost complet diferit. Elevii au fost mult mai încântați și s-au lăsat cu ușurință implicați într-o discuție gen dezbateri pe tema drepturilor și responsabilităților sociale după audierea cântecului și vizionarea videoclipului.

În concluzie, reușita unei ore depinde în cea mai mare parte de felul cum profesorul reușete să selecteze materialele adecvate clasei la care predă, mai ales, de felul în care decide să utilizeze aceste resurse în corelație cu tipul de activitate ales pentru a motiva și implica elevii săi pe parcursul întregii ore de curs. Atunci când ne referim strict la modalități de modelare a competenței comunicative interculturale, putem alege dintr-o gamă variată de activități care să stârnească interesul elevilor. De exemplu, brainstormingul este una din activitățile care acționează ca un resort ce pune în mișcare mintea elevilor pentru descoperirea unor informații din diverse domenii. Putem continua cu diagrama KWL (know/want to know/learned) care „instigă” orice elev spre investigarea unor domenii de interes. După ce s-au familiarizat și au obținut informații valoroase despre modul de viață, tradițiile și obiceiurile diferitelor popoare, elevii pot fi implicați în activități de tip role-play. Jocul de rol, alături de proiectele în grup, vor crea contextul adecvat în care elevii vor fi stimulați să-și pună în practică cunoștințele, atitudinile, dar și abilitățile pe care și le-au dezvoltat. În plus, activitățile din cadrul proiectelor de grup, îi vor responsabiliza pe elevi și îi vor ajuta să-și dezvolte abilitățile de comunicare interpersonală. Lucrând în grupuri mai mari sau mai mici, elevii vor fi stimulați o dată în plus să interacționeze, să dialogheze pentru a-și prezenta punctul de vedere cu privire la tema dată.

Indiferent de etapa lecției pe care o parcurgem, trebuie să recunoaștem beneficiile pe care perspectiva culturală le aduce în studiul limbilor străine. Aplecându-ne mai mult asupra aspectelor culturale, vom ajunge să ne cunoaștem mai bine nu numai pe noi înșine, dar și pe ceilalți prin intermediul limbii, fie că aceasta este limba maternă sau străină. Prin urmare, legătura dintre cultură și limbă este una complexă și totodată poate constitui o modalitate de promovare și acceptare a diversității culturale.

BIBLIOGRAFIE ȘI ALTE SURSE:

PRUTIANU, . (2004). *Antrenamentul abilităților de comunicare – Volumul I*. Editura Polirom, Iași

PRUTIANU, . (2005). *Antrenamentul abilităților de comunicare – Volumul II*. Editura Polirom, Iași

Alexandru F. (2010). *Teză doctorat rezumat online: Dialogul intercultural în predarea limbilor străine. Spre o pedagogie a diversității socioculturale*

<http://www.unibuc.ro>

file:/Mihaela%20TOPAN_rezumat_ro_raluca_petrus_.pdf

CALUSCHI C. (2006). *O nou frontieră: comunicarea directă*. Editura Polirom, Iași

CASTELELE DE PE DUNĂRE, MOȘTENIREA NOASTRĂ COMUNĂ

Ghilerdea Elena
Școala Gimnazială nr.3
Drobeta Turnu Severin

Dunărea - numită de către Napoleon „regele râurilor europene” – a reprezentat timp de secole o legătură vitală între Europa de Vest și Marea Neagră. „Bătălia pe fluviu” s-a bucurat întotdeauna de atenția popoarelor continentului; pe malurile lui s-au desfășurat și au durat până în zilele noastre civilizații milenare. Traversând Europa de la vest la est prin zece țări, Dunărea înseamnă viață, energie, hrană, apă, transport și recreere, fiind o legătură comercială de-a lungul Europei și o forță unificatoare între culturi, limbi și civilizații.

În perioada 2013-2015 Școala Gimnazială nr. 3 din Drobeta Turnu Severin a fost partener în proiectul multicultural Comenius „The Castles on the Danube-Our Linking Heritage” împreună cu școli din alte șase țări europene dunărene: Germania, Austria, Slovacia, Croația, Ungaria și Bulgaria. Acest proiect a urmărit: promovarea culturii, tradițiilor, istoriei și artei din regiunea noastră și a partenerilor, încurajarea elevilor să colecteze informații din diverse surse, să comunice în limba engleză cu elevi din alte țări, să înțeleagă alte moduri de gândire, să se simtă responsabili pentru păstrarea patrimoniului cultural european comun pentru generațiile viitoare.

Activitățile proiectului, bazate pe munca în comun a elevilor implicați, au vizat:

- eseuri și desene – cu care s-a organizat o expoziție la Castelul Artelor, cu ocazia întâlnirii din România

- workshop-uri, care au avut ca rezultat: machete ale castelurilor din proiect, costume medievale, sticle cu mesaje aruncate pe Dunăre, puzzle-uri cu castelurile, plachete, etc. (elevii au făcut parte din echipe mixte de națiuni, au realizat expoziții cu obiectele realizate și au fost premiați);

- tradiții - obiceiuri, sârbi, tori, costume populare care, împreună cu dansurile tradiționale au fost prezentate la întâlnirea din

Germania (elevii, împreună cu profesorii, au dansat împreună toate dansurile prezentate de cele trei echipe țării partenere);

- filme și piese de teatru realizate în castelele care au fost incluse în proiect și care reînvie viața în perioada medievală ;

- comunicarea face-to-face (prin întâlnirile de proiect) și online (prin Skype, e-mail, conferințe

video, etc.); elevii au participat la crearea site-ului proiectului și au colaborat pentru menținerea acestuia.

Derulând acest proiect elevii au înțeles importanța Dunării ca frontieră și liant cultural, au învățat să devină deschiși, toleranți, cooperanți, iubitori de pace, adevărați cetățeni ai Europei și ai lumii. În timpul vizitelor comune au lucrat în echipe de națiuni diferite și cu experți, au dobândit competențe sociale încercând să-și înțeleagă pe prietenii lor europeni, au fost gazde primitoare și și-au prezentat școala, regiunea și țara lor în cel mai bun mod. S-a realizat o colaborare activă între profesori, elevi și părinți, au fost angajate autoritățile locale și alte instituții (biblioteci, muzee, centre comunitare) și s-au creat legături durabile cu școlile partenere dincolo de durata de viață a proiectului.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ - O PREOCUPARE EUROPEANĂ DE LUNGĂ DURATĂ -

*Prof. Giorgescu Emilia-Mihaela
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru, jud. Gorj*

Mitul societăților uniforme din punct de vedere cultural a suferit tot mai mult în ultimele decenii, ajungându-se treptat la concluzia că diversitatea culturală a fost și este o stare de fapt caracteristică a societăților europene. Ideea unei omogenități culturale, propovăduită în era construcției națiunilor europene moderne, lasă tot mai mult locul conștientizării coexistenței unor grupuri culturale distincte în cadrul aceleiași entități statale, și a necesității instituirii dialogului intercultural. Educația interculturală și-a făcut apariția pe agenda politică a Europei odată cu colarizarea copiilor imigranților din societățile vest-europene.

S-a conștientizat atunci pentru prima dată existența unor grupuri provenite dintr-un fond cultural diferit de cel al populației majoritare poate constitui o provocare. În acest prim stadiu al educației interculturale, diferența este percepută și tratată ca o țară. Urmează apoi stadiul în care copiii imigranților li se recunoaște dreptul de a beneficia de ore de studiu al propriilor limbi, culturi și religii, însă în afara procesului de colarizare din sistemul de învățământ formal, și în afara oricărui dialog intercultural cu elevii majoritari. În cel de-al treilea stadiu, paradigma actuală a educației interculturale, diferența constituie o bogăție și se promovează dialogul intercultural între diferitele grupuri din societate. La nivelul legislației internaționale, se observă un interes pentru rolul educației în dialogul intercultural începând cu anul 1966, când se semnează în cadrul Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului Convenția Internațională privind Drepturile Economice, Sociale și Culturale. Articolul 13 al acestui text stipulează că „educația va permite tuturor persoanelor să participe efectiv într-o societate liberă, să promoveze în alegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase”.

La nivel european, anul 1970 marchează interesul pentru asigurarea dreptului la educație al copiilor imigranților din societățile occidentale, odată cu Rezoluția preocuparea Uniunii Europene în domeniul interculturalității rămâne cantonată la situația populațiilor rezultate în urma mișcărilor migratorii din Europa de Vest. Anul 1984 marchează însă o schimbare de paradigmă, în cadrul căreia se recunoaște fără echivoc caracterul pozitiv al integrării populațiilor rezultate în urma migrației și contribuția lor la dezvoltarea societăților „gazd”. Odată cu acest câștig de legitimitate al acestor grupuri, se recunoaște necesitatea introducerii în învățământ a unui dialog intercultural, și formarea inițială și continuă a cadrelor didactice în domeniul interculturalității. Aceasta nu se mai limitează doar la grupurile percepute ca minoritare, ci se extinde la toți elevii, atât majoritari, cât și minoritari.

Prin afirmarea centralității educației în dialogul intercultural se pune astfel accentul pe responsabilitatea guvernelor de a implementa măsuri de politică națională în domeniul învățământului, menite să promoveze dialogul intercultural. Acestea privesc atât formarea inițială și continuă a cadrelor didactice în domeniul interculturalității, cât și crearea suporturilor pedagogice destinate educației interculturale. Anul 1989 reprezintă momentul conștientizării dificultăților cu care se confruntă principiile educației interculturale în practică. Astfel, Recomandarea 1093 (1989) reiterează importanța aplicării principiilor educației interculturale, ca unic instrument de pregătire a generațiilor viitoare la conviețuirea în cadrul unor „societăți pluriculturale”, și recomandă intensificarea programelor de cercetare în domeniul aplicării educației interculturale în coliziunea la nivelul formării inițiale a cadrelor didactice. Schimbările politice din 1989 introduc Europa de Est pe agenda Uniunii Europene, din punct de vedere al cooperării în domeniul interculturalității. Prefigurând lărgirea Uniunii înspre Est, Recomandarea 1111 (1989) insistă asupra valorificării dimensiunii europene în educația interculturală.

C tre sfârșitul anilor 90 se conștientizează, în acest context european largit, deficiențele politicilor publice ale unor state membre în aplicarea principiilor educației interculturale, principii ce se regăsesc și în textele fundamentale internaționale privind drepturile omului. Astfel, Recomandarea 1346 (1997) privind educația referitoare la drepturile omului afirmă că la baza atitudinilor rasiste, xenofobe și discriminatorii se află ignoranța principiilor drepturilor omului, dar și a grupurilor și culturilor diferite de cea proprie, iar aceste atitudini se manifestă încă în spațiul european atât din cauza unor atitudini individuale, cât și din cauza deficiențelor politicilor publice în promovarea educației interculturale. Exemplele conturate în această recomandare se referă în special la atitudinile rasiste cu care se confruntă romii, musulmanii și evreii în spațiul european. Recomandarea invită statele membre să revizuiască programele școlare în vederea eliminării stereotipurilor negative, a promovării aspectelor pozitive ale diferitelor culturi și moduri de viață, și a introducerii unor elemente menite să promoveze toleranța și respectul față de persoane provenite din medii culturale diverse. Recomandarea 4 din 2000 se referă exclusiv la educația copiilor romi în Europa.

Această afirmație măsurile educative referitoare la școlarizarea copiilor romi trebuie să se înscrie în cadrul mai larg al politicilor de promovare a interculturalității, și prin intermediul diseminării de exemple pozitive de lucru dintre cadrele didactice nerome și copiii romi. Prin această recomandare, în mod indirect, devine transparent faptul că dialogul intercultural dintre cadrele didactice nerome și copiii romi din statele membre europene lasă de dorit. Deficiențele comunicării interculturale din cadrul școlii au mai constituit și înainte de această Recomandare subiectul altor texte de la nivel european. Faptul că situația copiilor romi a constituit în sine obiectul unei Recomandări de sine stătătoare indică însă gravitatea problemelor cu care se confruntă etnia rom în Europa, la nivelul lipsei acute a unui dialog intercultural veritabil și producător de egalitate socială. Anii 2000 marchează o aprofundare a principiilor educației interculturale la nivelul textelor Uniunii Europene, în sensul elaborării unor metodologii specifice de implementare de facto a acestora în pedagogia școlară. Astfel, Recomandarea (2002) prezintă într-o anexă separată obiectivele pedagogice și metodele educației pentru o cetățenie democratică, în cadrul căreia dialogul intercultural, recunoașterea și respectarea diferențelor și construirea unui climat de toleranță și respect reciproc sunt concepte centrale.

La fel, Rezoluția 7 (2003) subliniază ca temă prioritară în educația tinerilor promovarea dialogului intercultural. Interesul Uniunii Europene pentru dialogul intercultural culminează cu declararea anului 2008 ca an al dialogului intercultural, prin Decizia 1983 (2006). Documentul stipulează că dialogul intercultural trebuie să fie o prioritate orizontală și trans-sectorială în politicile europene, reiterând totodată rolul central al educației în promovarea diversității. Faptul că dialogul intercultural este o temă intersectorială reiese și din preocuparea altor 6 documente europene, din domenii conexe, pentru promovarea dialogului intercultural. Astfel, Convenția Cadru pentru Protecția Minorităților Naționale, semnată și ratificată și de România, se referă pe larg la rolul dialogului intercultural în asigurarea drepturilor minorităților naționale. Articolul 5 al acestui document exprimă necesitatea de a aborda diversitatea culturală ca o sursă de îmbogățire a societății, și nu de divizare a acesteia. Articolul 6 stipulează că prin semnătură ale acestei Convenții vor promova toleranța și dialogul intercultural, „prin eliminarea barierelor dintre persoanele aparținând grupurilor etnice, culturale, lingvistice și religioase, încurajându-se organizațiile și mișcările interculturale, care caută să promoveze respectul și în alegerea reciprocă și să integreze aceste persoane în societate, în condițiile păstrării identității lor”. Rolul educației în mijlocirea dialogului intercultural reiese clar din articolul 12 al Convenției, în care se afirmă că prin semnătură se angajează să promoveze cunoașterea culturii, istoriei, limbii și religiei grupurilor minoritare și majoritare. În contextul bogăției de referiri la rolul educației interculturale în promovarea unei societăți democratice bazate pe valorile drepturilor omului și a egalității de șanse, este evident că preocuparea actorilor politici europeni pentru implementarea principiilor educației interculturale nu trebuie să rămână un deziderat pe hârtie.

Despre cultură se vorbește cu o ușurință invers proporțională cu dificultatea de definire a conceptului. Sunt deja binecunoscute numeroasele tentative de a defini conceptul și dezbaterile din științele sociale asupra definițiilor termenului¹⁶ și a implicațiilor acestora în ideologiile naționale și în practica politicilor publice. De pildă, Kluckhohn și Kroeber au consemnat în 1952 nu mai puțin de 161 de definiții ale conceptului de cultură. Cultura este, pe scurt, ansamblul de abilități, obiceiuri și forme de comportament pe care indivizii îl dobândesc ca membri ai unei societăți anume. Sau, așa cum o formulează Geertz, cultura este „un tipar de sensuri transmise istoric, întrupate în simboluri, un sistem de concepții moștenite, exprimate în forme simbolice prin intermediul cărora oamenii își comunică, transmit și dezvoltă cunoștințele și atitudinile despre viață”. Ca atare, conceptul de cultură conține o ambiguitate profundă, și anume aceea că se referă în același timp la o similaritate de bază a indivizilor (acestia fiind deopotrivă determinați de cultură), dar și la modul în care se produce diferența între indivizi, cultura fiind în sine generatoare de diferență. Conceptul de cultură, astfel definit, implică în fapt coexistența unei pluralități de culturi, și trebuie așadar înțeles din prisma relativismului, ca și curent cultural.

Relativismul cultural întărește ideea de egalitate a diferitelor culturi în termeni de valoare intrinsecă, și descurajează orice tentativă de a proclama o cultură anume ca fiind superioară sau inferioară altora. Valorile, normele, simbolurile unei culturi trebuie evaluate în contextul și funcționalitatea lor, și nu după criteriile altei culturi. Coexistența mai multor culturi în același spațiu a dat naștere unui set de concepte înrudite: multicultural, intercultural, precum și multiculturalism, interculturalitate. În pofida unei înțelegeri superficiale care ar putea concepe cei doi termeni ca fiind sinonimi, binomul de concepte multicultural / intercultural prezintă unele diferențe esențiale. Astfel, „multicultural” este un termen descriptiv, referitor la o stare de fapt, la conviețuirea mai multor grupuri în aceeași societate. Conceptul tinde să evidențieze diferența sau chiar separarea netă dintre culturi și grupuri percepute ca fiind diferite, și este folosit cu precizie în societăți post-coloniale (Marea Britanie, Țările de Jos), unde nu de puține ori este vorba de conviețuirea paralelă a grupurilor etnice, fără o adevărată relaționare unele față de celelalte. În schimb, conceptul de „intercultural” pune accentul pe interacțiunea dintre grupurile percepute ca distincte din societate, referindu-se mai degrabă la un proces dinamic de schimburi, de dialog, de negociere între grupuri, precum și de identificare a unui limbaj comun și a unui spațiu comun în care să se desfășoare comunicarea.

Caracterul intercultural al unui fapt este tocmai accentul pe relația reciprocă dintre elementele constitutive ale schimburilor. Acceptarea diversității culturilor conduce la acceptarea ideii de coexistență a mai multor culturi, la adoptarea, ca politică de gestionare a diversității, a multiculturalismului. Termenul, echivalent cu pluralismul cultural, politic, religios, etc., predomină în statele anglo-saxone, unde accentul cade pe recunoașterea existenței mai multor grupuri etnice, ca și politică națională. Dincolo de aspectul politic al recunoașterii coexistenței mai multor grupuri etnice în cadrul aceleiași entități statale, multiculturalismul nu se oprește însă decât superficial asupra modului de interacționare dintre aceste grupuri, și nici asupra permeabilității dintre grupuri la influențe reciproce. Conștiința de inerție unei anumite culturi implică însă, cel puțin indirect, raportarea la o altă cultură față de care individul se delimitează.

Din această perspectivă, nu poate exista decât conștientizarea interculturală, adică a faptului că o anumită cultură este percepută ca fiind diferită în raport cu alta. Astfel, conceptul de „interculturalitate” se referă la spațiul dintre două sau mai multe culturi, care este prin excelență un spațiu dinamic, în permanență supus proceselor de negociere dintre două grupuri percepute ca aparținând unor culturi diferite.

Ia naștere în acest spațiu comunicarea interculturală, un dialog între subiectivități, o negociere identitară, o interacțiune între indivizi și grupuri percepute ca diferite din punct de vedere cultural. Accentul pe caracterul dinamic al proceselor de comunicare interculturală, pe latura de construcție și reconstrucție continuă, favorizează o concepție dinamică a culturii, așa cum am definit-o în cele de mai sus. În momentul în care devin vizibile procesele de negociere identitară și de construcție a propriei culturi, printre altele, prin raportarea la alte entități culturale, este imposibil

s percepem cultura ca pe un bloc rigid și static. Din contră, aceasta devine maleabilă, un flux continuu de influențe în perpetuu restructurare și reinterpretare. Dincolo de caracterul descriptiv al definiției interculturalității, se întrevăde caracterul normativ al conceptului, care pornește de la ideea că o mai bună alegere între indivizi din grupuri aparent diferite este posibilă și dezirabilă. Abordarea interculturală se materializează în primul rând prin intermediul educației, ca antidot al rasismului, xenofobiei, excluderii și marginalizării. Se întrezărește astfel, între conceptele de multiculturalism și interculturalitate, aceeași diferență majoră ca și între termenii de multicultural și intercultural. În lumina acestor clarificări, vom prefera astfel termenului „multicultural” conceptul intercultural, care redă cu o mai mare acuratețe faptul că este vorba de un proces dinamic, de o relaționare a diferitelor grupuri unul față de celălalt.

Așa cum susține și Micheline Rey, prefixul inter- sugerează o serie de procese dinamice și reciproce: schimburi, interacțiuni, reciprocitate, înlăturarea barierelor și solidaritate între grupuri. Aceste clarificări fiind aduse, putem aborda în cele ce urmează rolul educației în societate, pentru a putea aprofunda apoi rolul educației interculturale. Educația și rolul școlii are rolul de a forma indivizi adaptați și adaptabili la mediul social propriu unui cadru temporal și spațial delimitat.

Educația este astfel procesul prin care indivizii învață și funcționează în mediul lor social, prin transmiterea normelor sociale și a regulilor explicite sau implicite ale culturii. În termeni sociologici, este vorba de procesul de socializare, definit ca „un proces interactiv de comunicare, presupunând dubla considerare a dezvoltării individuale și a influențelor sociale, respectiv modul personal de receptare și interpretare a mesajelor sociale și dinamica variabilă a intensității și a conținutului influențelor sociale”. În raportul UNESCO privind educația secolului XXI, învățământul este reprezentat ca sprijinindu-se pe patru stâlpi, ca patru componente de bază ale educației: deprinderea de a ști, de a face, de a trăi împreună cu ceilalți și deprinderea de a fi. Aceste patru roluri complementare ale educației nu pot fi dissociate unele de altele, iar direcția către care converge este însuși emanciparea individului, privită ca și capacitatea de a participa la o cetățenie deplină într-o societate deschisă și democratică.

BIBLIOGRAFIE:

BATELAAN, P., *Le nouveau défi interculturel lancé à l'éducation: la diversité religieuse et le dialogue en Europe*, (DGIV/EDU/DIAL (2003)), Consiliul European, Strasbourg, 2003.

BÂRLOGEANU, L., „Paradigma educațional-umanist în contextul postmodernității”

PĂUN, E., POTOLEA, D., *Pedagogie. Fundamente teoretice și demersuri aplicative*, Editura Polirom, Iași, 2002.

BENNETT, M. J., „Towards ethno-relativism: a developmental model of intercultural sensitivity”, în Paige, R. M. (ed.) *Education for the intercultural experience*, Intercultural Press, Yarmouth, Maine, 1993.

CACE C. (coord.), *Design Intercultural Education at Community Level*, București, Editura ASE, 2007

IMPORTANȚA COMPETENȚEI DIDACTICE ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII PROFESIONALE

*Prof. pt. învățământul primar, Gorun Mirela
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru*

Pentru a răspunde exigențelor de calitate în învățământ, competența cadrului didactic este nucleul profesionalității.

Imaginea unei instituții educaționale este dată de managementul educațional care oferă informații despre serviciile prestate și rezultatele obținute.

Mai mult decât oricând este necesară formarea unei percepții corecte despre influența actului educațional asupra dezvoltării personalității unui copil, asigurând servicii de calitate în orice moment, seriozitate. Se simte nevoia să ne punem întrebări asupra modului în care lucrăm cu copiii în fiecare zi și să ne cîntăm răspunsurile. Devine tot mai evident că suntem responsabili pentru stabilirea măsurilor necesare unei educații de calitate, lucru realizabil doar de către cadre didactice competente.

Competența didactică profesională presupune cunoștințe temeinice, pregătire metodică și psihopedagogică deosebite, presupune stil pedagogic și tehnici pedagogice, măiestrie didactică. Acestea sunt singurele care conferă autoritate profesională.

Un plus de atenție trebuie să se acorde raportului optim dintre informativ și formativ cu preocuparea realizării feedback-ului educator-educat.

Atitudinea profesională este una dintre calitățile și cere maximă responsabilitate, prezență plăcută și impunătoare, calități vocale excelente (vorbire fluentă, clară și coerentă, expresivă, ritm adecvat), ținută ireproșabilă și punctualitate, stil de predare stimulat. Un cadru didactic competent are abilitatea de a relaționa cu copiii creând o atmosferă relaxantă prietenoasă și productivă folosindu-se de comunicarea verbală și nonverbală, verticală și orizontală în permanență.

Capacitatea de reflecție și conștientizare este o altă calitate care urmărește capacitatea cadrului didactic de a fi pe deplin cooperant cu cei din jur realizând feedback-ul constructiv în cadrul activităților desfășurate sugerând căi de îmbunătățire a prestației didactice cadrelor didactice, părinților, altor factori implicați.

Adecvarea la situație. Capacitatea de a se adapta și de a improviza este una din calitățile care cere flexibilitate și competență de a face față neprăvăzutului adoptând o altă strategie decât cea planificată și modificarea cursului unei activități care nu pare să fie eficientă.

Sursa, resursa și model de învățare. Cadru didactic prin fișa postului trebuie să ofere competență în calitatea proiectării activității didactice și activității extracurriculare, calitatea comportamentului de predare și evaluare reprezentând o condiție esențială pentru realizarea managementului procesului de învățământ contemporan.

Abilitatea de rezolvare a conflictelor. Fiind inerent apariția conflictelor, cadrul didactic trebuie să aibă competența de rezolvare a lor prin menținerea unei relații pozitive, prin ascultare activă, focalizarea pe problemă și nu pe persoană, prin utilizarea întrebărilor deschise pentru clarificarea mesajelor și evitarea învinovățirii și etichetării.

Tipuri de competențe

1. Competențe profesionale

a) *Competențe specifice metodologice și de proiectare a activității*

-Proiectarea activității instructiv-educative respectând programa activităților instructiv-educative specific vârstei și normei didactice ;

-Folosirea unor metode și tehnici de predare flexibile și inovative, eficiente pentru un învățământ modern ;

- Utilizarea adecvată a mijloacelor de învățământ și a auxiliarelor didactice urmând rigurozitatea științifică și didactică;
- Proiectarea și dezvoltarea curriculum-ului opțional în funcție de resursele materiale și umane precum și de interesele copiilor stabilind conținuturi cu caracter formativ ;
- Elaborarea proiectelor didactice folosind strategii activ-participative și obiective operaționale corect formulate.

b) *Competențe tehnice și tehnologice*

- Selectarea și utilizarea materialelor și tehnicilor de lucru în funcție de particularitățile de vârstă a copiilor și interesele acestora ;
- Proiectarea și desfășurarea activității de învățare în care sarcinile de lucru a copiilor sunt în funcție de capacitatea de creație, de deprinderile tehnice și motrice a acestora, eliminând sursele de distorsiune;
- Respectarea regulilor tehnice de igienă și comportare pentru securitatea individuală și colectivă a copiilor;
- Încurajarea folosirii mijloacelor moderne de comunicare și utilizarea aparatului electronic.

2. *Competențe psiho-sociale*

- Elaborarea de proiecte și programe de adaptare rapidă a copiilor la schimbările de natură socială (legate de drepturile copilului, viața asociativă și participarea la viața comunității modificând comportamentul de tip tradițional);
- Identificarea disponibilității de a coopera cu părinții și comunitatea locală în vederea realizării unui parteneriat în educație;
- Selectarea unor metode și tehnici moderne de organizare a activităților didactice extracurriculare folosind o gamă variată de mijloace și materiale legate de viața comunității pentru punerea în evidență a atitudinilor și comportamentelor psiho-sociale;
- Elaborarea de proiecte tematice privind aplicarea normelor generale valabile de igienă, circulație, de estetică, ecologice, comportament civic conform prevederilor metodice în vigoare.

3. *Competențe manageriale*

- Organizarea și amenajarea spațiului educațional în conformitate cu tipul de activitate desfășurată în vederea unei învățări stimulative și eficiente ;
- Valorificarea potențialului individual propriu respectând deontologia profesională în activitatea practică la clasă ;
- Capacitatea de a lucra în echipă, de a organiza și de a lua decizii, de a dezvolta relații interpersonale;
- Conducerea procesului didactic în vederea formării și dezvoltării personalității copilului, în funcție de orientările educaționale moderne.

4. *Competențe de relaționare și de comunicare*

- Utilizarea conceptelor și teoriilor moderne de comunicare verbală și nonverbală, specific și diversificat în vederea facilitării comunicării educatoare-copil-părinți-alte cadre didactice;
- Capacitatea de comunicare și de lucru în echipă în vederea creșterii randamentului profesional;
- Identificarea barierelor de comunicare cu copiii și alți parteneri ai educației în vederea desfășurării eficiente a activității.

5. *Competențe evaluative*

- Manifestarea unui interes constant pentru evaluarea activității copiilor și cea profesională prin elaborarea și aplicarea unor instrumente de evaluare adecvate conținutului procesului didactic și obiectivelor propuse ;
- Înregistrarea periodică a datelor constatative și valorificarea rezultatelor obținute în vederea luării unor măsuri ameliorative pentru copiii cu dificultăți sau măsuri de dezvoltare pentru copii cu performanțe;
- Participarea la propria formare și dezvoltare profesională ținând cont de nevoile proprii identificate în funcție de dinamica informației în domeniu.

BIBLIOGRAFIE:

- Ioan Nicola (1994) - *Pedagogie*-Editura didactică și pedagogică R.A.-București;
- Vasile Barduta (1999)-*Teoria și practica conducerii*-Editura Conphys.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

*Profesor: Groza Elisabeta
Grădinița cu program prelungit Nr.2,
Drobeta Turnu Severin*

„Cunoscându-i pe alții, mă cunosc mai bine și pe mine”.

O definiție atotcuprinzătoare asupra multiculturalității sau interculturalității ne oferă Micheline Ray: „Cine spune intercultural, spune în mod necesar, plecând de la sensul plinar al prefixului inter-: interacțiune, schimb, deschidere, reciprocitate, solidaritate obiectivă.” Importanța prefixelor din noțiunile de multiculturalism, comunicare interculturală și raporturi transnaționale este analizată de Christian Giordano, care observă că „prefixele multi-, inter- și trans- posed între ele evidente afinități, dar și subtile diferențe de conotație”. Prefixul multi- accentuează diferența, chiar separarea dintre culturi, prefixul inter- presupune că întâlnirea dintre culturi este mai dinamică, indivizii au capacitatea de a defini, de a plasa și negocia propria apartenență și propria identitate culturală. Prefixul trans- indică capacitatea personală sau colectivă de a transcende granițele culturale și frontierele naționale și de a trece de la o apartenență și de la o identitate la alta cu ușurință.

Multiculturalitatea înseamnă în alegerea, acceptarea și recunoașterea diferențelor dintre indivizii din culturi diferite care interacționează unii cu alții și în ultima instanță iesc în același spațiu. În ceea ce privește Oradea e vorba în primul rând despre cultura română și cea maghiară, la o altă dimensiune, de cea română, germană sau evreiască. Înseamnă diversitate, iar o diversitate bine trăită are efecte benefice prin faptul că ne expune. Ne expune altor culturi, altor mentalități, ne oferă reculul necesar față de cultura și identitatea noastră. În al doilea rând înseamnă maturitatea de a nu acționa în detrimentul celuilalt conform reflexelor identitare, sau mai precis spus, a acelor reflexe identitare care ar atenta la libertățile celuilalt de o altă cultură și identitate decât a noastră.

Educația interculturală constituie o opțiune ideologică în societățile democratice și vizează viitorii cetățeni să facă cea mai bună alegere și să se orienteze în contextul schimbărilor intervenite în sistemele de valori. Ea trebuie să devină o constantă a pregătirii cadrelor didactice și să-și pună amprenta asupra programelor școlare și materiilor de învățământ, asupra priorităților educative, asupra criteriilor de evaluare a competențelor și comportamentelor, asupra relațiilor cu părinții și comunitatea, permițând formarea comportamentelor creative în comunicare, cooperare și încredere în cadrul grupului; respect reciproc, toleranță față de opinii diferite.

Educația interculturală este cea care susține integrarea socială a grupurilor minoritare în mod „pănic” fără ca acestea să fie nevoite să renunțe la propria identitate.

Educația interculturală îi propune și pregătește indivizii și societățile pentru o mai atentă deschidere spre dimensiunea culturală a existenței lor. În condițiile sporirii contactelor, interacțiunilor posibile, se pot decela două mari seturi de obiective ale colii interculturale:

- pstrarea și apărarea diversității culturale a populației școlare. Școala, ca instanță de transmitere a valorilor, se va centra pe pluralitatea culturilor pe care mediul multicultural îl presupune. Trebuie evitată instituirea primatului unei culturi asupra alteia. Acest obiectiv presupune două aspecte: pe de o parte, vizează adaptarea educatului la mediul propriu, al regiunii, orașului, culturii sale particulare, cu toate trăsăturile, iar pe de altă parte, acest tip de coală îi propune să

asigure adaptarea educatului la mediu în condițiile coexistenței mai multor grupuri culturale. Se cer a fi vizate atât culturile familiale, cât și cele înconjurătoare, ambientale. Trebuie vegheat ca școlarul să nu defavorizeze o cultură sau alta în numele unor relativisme explicite.

- educația interculturală trebuie să țină cont de diferențele stilurilor de viață, să se adapteze la nevoile și interesele fiecăruia dar să și fie elaborată și configurată pe principiul participării egale a tuturor celor implicați în procesul educativ. În acest scop, trebuie să existe spații în care imigranții și oamenii cu diferite culturi să aibă posibilitatea de a se implica.

Educația interculturală promovează atitudini tolerante, deschise, de acceptare și în alegere firească a raportului „eu-cel alt” și a noțiunii de străin, recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate între oameni și nu prin aplicarea polarității superior-inferior. De asemenea presupune promovarea unor politici școlare care să permită egalizarea anselor în educație și a unor strategii de valorificare a diferențelor culturale pentru a le transforma în resurse pedagogice.

Școala este principalul spațiu al învățării pluralității culturale prin preuzerea diversității, a notei distincte aduse de cultura fiecărui actor social participant. Ea trebuie să formeze deprinderea preuzerii valorilor pluriculturale, nu există valori superioare și inferioare, ci există valori specifice care trebuie judecate. În școală este necesară „modelarea” orgoliului etnic al majorității și întărirea încrederii în sine a minorității.

Educația interculturală nu trebuie să se limiteze în mod exclusiv la transmiterea unor conținuturi specifice în cadrul unei discipline particulare, consolidarea abordării sale interdisciplinare este fundamentală; nu poate fi concepută doar pentru mediul școlar, ci și în legătură cu extrașcolarul (familie, grupuri sociale, instituții, comunități, mass-media). Se remarcă și o schimbare a rolului profesorului, care depășește funcția de a comunica modele și programe, acesta trebuind să acorde o mai mare atenție spiritului de inițiativă și creativității, centrarea întregii activități fiind pe elev.

Școala are misiunea de a permite fiecărui copil să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea; să permită copiilor să învețe și să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi.

Interculturalitatea este înainte de orice respectul diferențelor. Cadrele didactice sunt garanții acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie. Suntem diferiți, dar nu înseamnă că unul este mai bun decât cel alt, cu toții avem un potențial valoric egal. Toți avem o cultură asemănătoare dar în același timp și culturi diferite. Acestea în religiiile noastre, de grupul nostru etnic, de valorile politice, sociale, de familiile noastre. Unica posibilitate ca oamenii să devină solidari este recunoașterea și estimarea acestor diferențe și similitudini.

Educația interculturală derulată prin activități la nivelul preșcolarilor au vizat următoarele obiective specifice:

- promovarea unei atitudini tolerante, deschise, de acceptare și în alegere firească între români și alte etnii;
- transmiterea de cunoștințe despre propria cultură și despre alte culturi aparținând altor etnii;
- formarea unor deprinderi legate de viața într-o societate multiculturală;
- formarea atitudinii de respect față de propria cultură și a celorlalte etnii și combaterea discriminării și intoleranței;
- promovarea unor relații de prietenie și de bună înțelegere între români și celelalte naționalități.
- învățarea unor cuvinte, expresii, cântece și dansuri în limba maghiară, română, germană, rusă, respectiv română.

La îndeplinirea acestor obiective au contribuit: copiii, educatoarele, părinții, comunitatea.

„Educatorul care practică o pedagogie interculturală va profita efectiv de prezența copiilor de origini diferite pentru a (re)valoriza cultura lor de origine și de a-i sensibiliza, în

acela i timp, pe ceial i la diversitatea cultural , dar va evita s impun o oarecare identificare, va evita stereotipiile, prezentarea culturilor în mod static.”

(P. Dasen i al ii)

BIBLIOGRAFIE:

- Ciolan Lucian, *Pa i c tre coala intercultural* , Colec ia Sanse Egale, Ed. Corint, 2000;
 Cucu Constantin, *Educa ia. Dimensiuni culturale i interculturale*, Ed. Polirom, Ia i, 2000;
 Cucu Constantin, *Educa ia. Iubire, edificare, des vâr ire*, Ed. Polirom, Ia i, 2008;
 Hofstede Geert, *Managementul structurilor multiculturale*, Bucure ti, Ed. Economic , 1996;

ÎNVĂȚAREA INTERACTIV-CREATIVĂ

*Prof. Iiescu Sorina
 coala Gimnazial Nr. 6
 Drobeta Turnu Severin*

În ultimul timp se discut tot mai mult despre un nou concept, cel de învățare interactiv-creativ . Acesta poate fi definit drept un proces evolutiv, care are la bază receptivitatea față de experiențele noi, c utate i rezolvate prin explorare, deduc ie, analiz , sintez , generalizare, abstractizare, concretizare, punând accentul pe realizarea conexiunilor între sensuri i solicitând o profund implicare intelectual , psihomotorie, afectiv i voli ional .

În cadrul învățării interactiv-creative, elevul descoper , imaginează , construie te i redefine te sensurile, filtrându-le prin prisma propriei personalit i i solicitând procesele psihice superioare de gândire i crea ie. Ea apare ca urmare a eforturilor individuale i colective, al interac iunii educatului cu ceilal i, bazându-se pe schimburile sociale în dobândirea noului.

Individul care învață activ este „propriul ini iator i organizator” al experien elor de învățare, capabil s - i reorganizeze i s - i restructureze în permanen achizi iile proprii, în viziune sistemic .

Dezvoltând acest tip de învățare activ , cadrele didactice stimulează elevii s devin capabili s elaboreze proiecte personalizate de învățare, s - i asume responsabilitatea desf urării învățării, conștientizând, aplicând, (auto)evaluând, gestionând i dobândind progresiv autonomie în propria formare.

Învățarea interactiv-creativă este o formă specială a învățării colare, ap rut din necesitatea inerii pasului colii cu noile transformări existente i preconizate, în via a i activitatea social uman , în complexitatea epocii contemporane.

Omul viitorului trebuie s fie un constructor de probleme i de sisteme ideative necesare rezolvării lor, transpunerii lor în plan ideativ i practic, g sind solu ii optime i eficiente. El este omul faptelor pentru c ele conving, deci omul creator; este omul pentru care fapta nu vorba este maxima conduc toare în via . În consecin , învățarea interactiv-creativă este necesară pentru a crea omul creativ, un constructor de idei care nu r mâne suspendat în sistemul s u ideativ, ci îl folosește pentru a elabora decizii i a rezolva problemele vie ii prin ac iune. Acest tip de învățare nu se opune învățării colare clasice, ci este o nouă calitate a acesteia prin obiectivele pe care le urmărește privind formarea personalității umane. Ea pune accentul pe învățarea prin cercetare-descoperire, pe învățarea prin efort propriu, independent sau dirijat; pune accent mai ales pe echipamentul intelectual operatoriu, pe gândire i imaginație creatoare.

Nu sunt excluse însă preocupările pentru educarea memoriei, îmbogățirea blocului memorial și dezvoltarea calităților acestuia, deoarece fără aceste instrumente gândirea și imaginația creatoare nu ar dispune de material de proiectare.

Dacă am încerca să realizăm profilul elevului activ și creativ am spune că este elevul care „intervine efectiv în activitatea didactică și îi modifică variabilele, parametrii caracteristici: depune eforturi de reflecție personală, de gândire, efectuează acțiuni mintale și practice de căutare, cercetare, redescoperire noi adevăruri, reelaborează noi cunoștințe, conștientizând faptul că întotdeauna influențele și mesajele externe acționează prin intermediul condițiilor interne” (Mutaș Boco). Această perspectivă asupra elevului se opune celei tradiționale conform căreia el receptiv în mod pasiv informațiile oferite de către profesor, urmând ca ulterior să le reproducă.

De interactivitate dovedește elevul care devine coparticipant alături de profesor al propriei formări și coresponsabil de realizarea și efectele procesului de învățare. Asumându-și rolul de actor în actul educativ, el își proiectează eficient proiectul de învățare personalizat, își construiește cunoașterea, asumându-și riscuri, conștientizând eforturile necesare, alegându-și strategiile de învățare, gestionându-și timpul și apelând la evaluări formative. Pregătirea pentru o învățare autonomă valorizează motivația intrinsecă a educatului, dorința de a căuta, de a experimenta, de a descoperi, de a crea și de a inventa.

Elevul activ și creativ dovedește de mult îndrăzneală în aprecierea critică a unui produs, de independență în abordarea și analiza problemelor, de spirit de contraargumentare, de libertate în manifestarea comportamentală generală. De multe ori, comportamentul lui la ore devine deranjant pentru unii profesori mai conservatori. El iese din tiparele prestabilite ale activității atunci când acestea devin plictisitoare, rutiniere. Profesorul trebuie să profite de nevoia lui de cunoaștere și de avântul său în activitate, canalizându-i eforturile în direcții constructive prin oferirea de ocazii variate menite să-i alimenteze setea de nouă și de descoperire.

Comportamentul nonconformist ce se exprimă puternic în activitatea creatoare, nu trebuie interpretat de către cadrele didactice drept o atitudine indisciplinată, o dovadă de impolitețe sau o lipsă de respect. El nu trebuie frânat printr-o atitudine negativă, de respingere, de disciplinare ci, dimpotrivă, trebuie creat un climat favorabil de manifestare liberă a spiritului creator.

Elevul activ și creativ se caracterizează prin spirit de independență în muncă, o gândire care se desfășoară pe traiecte lungi, fără bariere de ordin cognitiv, manifestând o puternică neobișnuită tendință de a explora și de a crea. Copiii din această categorie au tendința de a-și întocmi un plan personal de lucru, păstrând legătura numai cu un număr restrâns de prieteni.

Cercetătorul E.P. Torrance enumeră următoarele conduite drept indicatori ai creativității individuale:

- își poate ocupa timpul fără a fi stimulat;
- preferă să se îmbrace în mod deosebit;
- merge dincolo de sarcinile trasate;
- este în stare să se amuze cu lucruri simple în moduri ingenioase;
- întreabă insistent „de ce” și „cum”;
- îi place să organizeze jocuri în curtea colii;
- îi place să povestească despre descoperirile și invențiile lui;
- găsește utilizări neobișnuite ale jucăriilor;
- nu se teme să încerce ceva nou;
- desenează în caietul său în timp ce profesorul dă indicații sau ținere lecția;
- folosește toate simburile în observație;

Persoanele creative au un nivel superior de aspirații, au interese variate, manifestă o viață permanent curiozitate, ieșind din ablon, punând în discuție probleme interesante.

Elevul cu potențial creativ înalt are încredere în forțele proprii și este capabil de o corectă autoevaluare. În relațiile cu cei din jur manifestă comportamente controlate, vrând să ofere o bună imagine atât în fața profesorilor cât și în fața colegilor. O atitudine specifică tinerilor și adulților cu

potențial creator înalt, indiferent de domeniu, este interesul viu pentru orice informație, având un grad de activism foarte ridicat.

Pentru oamenii înalt creativi nu există lucruri neinteresante, totul depinde de cine sunt privite, la ce tip de cunoștințe ale individului sunt raportate și mai ales modul cum sunt analizate, interpretate. (Mihaela Roco)

BIBLIOGRAFIE:

1. Cerghit Ioan, *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri și strategii*, București: Editura Aramis, 2002;
2. Oprea Crenguș-L., *Strategii didactice interactive*, București, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., ed. a IV-a, 2009;
3. Oprea Crenguș-L., *Pedagogie. Alternative metodologice interactive*, București, Editura Universității din București, 2003;
4. Cucu Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Iași: Editura Polirom, 2000;
5. Joița Elena, *Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie*, Iași: Editura Polirom, 2002;
6. Conf. univ. dr. Crenguș Oprea, *Programul de formare - Metode interactive de predare, învățare, evaluare* (suport de curs).

ASPECTE TEORETICE PRIVIND COMUNICAREA INTERCULTURALĂ ȘI INTERINSTITUȚIONALĂ – STUDIU PRIVIND DERULAREA COMUNICĂRII INTERINSTITUȚIONALE ÎN SPAȚIUL EDUCAȚIONAL

Autor: Marin Ionela Ramona

*Instituția școlară: Școala Gimnazială Breznița Ocol,
Județul Mehedinți*

Majoritatea definițiilor oferite de dicționare formulează diferite explicații pentru comunicarea, toate însă având ca punct convergent înștiințarea, știrea, vestea, raportul, relația, legătura. La o primă vedere ar putea părea simplu înțelesul comunicării, însă acesta este mult mai complex, profund și plin de substrat. Definițiile concrete fac referire îndeosebi la provocările constante pentru psihologia socială, satisfacerea nevoilor personale sau legătura între oameni. Societatea educațională continuă să existe prin transmitere, adică prin comunicare. Este mai mult decât o legătură verbală, între cuvinte precum comun, comunitate, comunicare.

Pentru comunitatea educațională, comunicarea este cea care asigură dispoziții emoționale și intelectuale asemănătoare, precum și modurile similare de a răspunde la așteptările și cerințele specifice domeniului educațional. Instituția de învățământ este marcată de dinamica rolurilor ce se afirmă în aria comunicării, pe de o parte prin manifestarea mobilității sociale verticale, care duce la schimbarea pozițiilor de status, pe de altă parte, a mobilității orizontale, în sensul că profesorii trec adesea de la o unitate de învățământ, la alta, proces ce se preconizează că se va accentua și generaliza, datorită descentralizării, fiind incontestabil faptul că instituția educațională este caracterizată printr-o mare și complexă mobilitate.

Principalii factori responsabili de buna desfășurare a activităților organizațiilor educaționale sunt cooperarea și comunicarea adecvată, responsabil și punctual. Așa cum un grup este caracterizat de eficiență maximă, atunci când este plasat într-o rețea centralizată, la fel și instituția educațională este eficientă atunci când este în poziție centrală, în cadrul unei rețele instituționale, în care relațiile se bazează pe factorii expuși. Rețeaua de comunicare instituțională educațională are un

rol determinant în reglarea performanței, în creșterea gradului de satisfacție al actorilor, instituțiile educaționale alegându-și o rețea de comunicare identică cu rețeaua instituțională în care activează.

Performanța maximă survine doar când există o concordanță între sarcina de îndeplinit, tipul de rețea de comunicare adoptat și tipul de rețea instituțională în care se lucrează. O primă condiție a comunicării interinstituționale din spațiul educațional este cerința normativă, fără conștientizarea creșterea nu se poate construi interacțiunea, altfel spus, nu se poate comunica fără a exista un set minimal de norme, reguli, legi, asumate, care fie există din experiențe anterioare, fie sunt stabilite înaintea startului în comunicare.

Cerința relațională descrie natura relațiilor ce se vor stabili între două sau mai multe instituții educaționale, pe măsura desfășurării comunicării, fiind evidentă că atare, ci fiind remarcat prin modalitatea de exprimare. Între colegii, colegii inspectorate sau inspectorate și minister se comunică adesea prin intermediul telefonului sau faxului, alegerea limbajului, construcția frazei, corectitudinea exprimării, politețea și deferența fiind importante în acest sens pentru că pot avea ca finalitate constituirea unor relații de implicare, neutralitate sau chiar respingere.

Aspectele informaționale sunt adesea cele mai vizibile în spațiul educațional. Se oferă informații, se solicită informații, acestea trebuind să fie clare, complete, reale, transmise în timp util, pe cele mai potrivite canale, de aici decurgând un alt aspect, cel de poziționare, instituțiile educaționale, la fel ca și alte instituții de stat sau private, dorind să li se recunoască poziția profesională.

Comunicarea implică și cerința de mobilizare, o posibilitate de a motiva o instituție educațională reprezentându-i influențarea, o acțiune care implică o forță de convingere dar și de susținere instituțională, deoarece valoarea acesteia determină măsura în care interlocutorii pot fi influențați, la fel ca și rapiditatea cu care se face aceasta, depinzând în același timp și de autoritatea persoanei care reprezintă instituția în comunicare. De exemplu, sunt numeroase situațiile în care școlile sau alte instituții educaționale solicită sponsorizări diverșilor agenți economici, acestea realizându-se doar în cadrul rețelei școală - familie - inspectorat sau minister.

Comunicarea interinstituțională din spațiul educațional implică afirmarea următoarelor tipuri de comunicare: lateral – încrucișat, formal – informal, direct – indirect. Comunicarea laterală sau orizontală asigură stabilirea unor strategii, activități, obiective, scopuri comune între reprezentanți din instituții diferite dar aflați în funcții egale poziționate, pe când comunicarea încrucișată sau în diagonală persoanele ocupă funcții inegale. După gradul de oficializare, comunicarea formală se supune unor ordine, reguli, norme, indicații strict urmite, iar cea informală și neoficială, lipsită de reguli este mai armonioasă transmițând mai ușor valori instituționale, imaginea pozitivă a instituției spre exterior. În funcție de modul de desfășurare, comunicarea directă sau personală se produce atunci când actorii comunicaționali se află în fața în fața în cazul interinstituțional este bilateral cu obținere de feedback iar cea indirectă sau impersonală este reciprocă dacă se face prin telefon, poartă electronică și unilaterală dacă se face prin film, televiziune, radio, documente, discursuri ce nu permit feedback imediat, putând exista și comunicarea indirectă mixtă în cazul videoconferințelor.

În linii mari, comunicarea este un proces irepetabil și ireversibil; fiecare experiență de comunicare este unică, iar două experiențe de comunicare interinstituțională nu pot fi perfect identice. De aici rezultă unicitatea actului comunicării care nu poate exista decât prin intermediul unor factori: emitorul, receptorul, mesajul, codul, contextul și canalul. Procesele de comunicare interinstituțională sunt esențiale și sunt formate întotdeauna pe fenomene de interacțiune. Orice tip de comunicare presupune o interacțiune. Dacă nu există interacțiune, nu putem vorbi nici de comunicare.

În societatea contemporană, comunicarea este prioritară, fiind o necesitate acută pentru toate instituțiile. Deși cunoaște mai multe abordări și mai multe definiții, comunicarea nu este un simplu proces de transmitere-receptare, ci se constituie ca un transfer între emitorul instituțional și destinatarul instituțional, emiterea și receptarea fiind concomitente. Într-o altă

acceptuine, comunicarea este relaia bazat pe co-împ rt irea unei semnifica ii. Informa ia, elementul-cheie într-un proces comunica ional interinstitu ional eficient, nu este suficientă dacã nu este dublat i de în elegerea mesajului i a cadrului rela ional. De aceea, toate informa iile care urmeaz a fi comunicate în spa iul educa ional, trebuie adaptate pentru a fi percepute în ansamblul lor, înând cont de anumi i factori. Prin urmare, comunicarea interinstitu ională din spa iul educa ional este un sistem complex, influen at de factori naturali, psihologici, cognitive și sociali, un fenomen normal, cotidian, natural i universal. Comunicarea este un proces specific fiin ei umane. Ea trebuie s comunice pentru a se dezvolta i a progresa. Comunicarea se dovede te a fi mereu o constant aspira ie spre mai bine.

BIBLIOGRAFIE:

- Boboc, Ion - *Psihologia organiza iilor colare i managementul educa ional*, Editura Didactic i pedagogic , Bucure ti, 2002
- Ezechil, Liliana - *Comunicarea educa ional în context colar*, Editura Didactic i Pedagogic , Bucure ti, 2002
- Ghergu , Alois - *Management general i strategic în educa ie. Ghid practic*, Editura, Polirom, Ia i, 2007
- Melnic, Diana - *Comunicare intra i interinstitu ional* , Editura Atelier Didactic, Bucure ti, 2009
- Mure an, Pavel - *Înv țarea rapidă și eficientă*, Editura Ceres, Bucure ti, 1990
- P un, Emil - *Școala, abordare sociopedagogic* , Editura Polirom, Ia i, 1999
- Tudoric , Roxana - *Managementul educa iei în context european*, Editura Meronia, Bucure ti, 2007

INTERCULTURALITATEA ÎN ÎNVĂ AMÂNTUL PREȘCOLAR

*Prof. Oprița-Mândruț Alina-Mihaela
Gr dinița cu program prelungit Nr.19,
Drobeta Turnu Severin*

Gradul de evolu ie al unui popor se remarc prin grija acestuia fa de calitatea vie ii celor ce-l formeaz . Ea, calitatea vie ii, este asigurat de ac iunea concertat a factorilor psiho-emo ionali, sociali i de mediu, care împreun structureaz personalitatea indivizilor în parte i nu în ultimul rând al grupurilor sociale cu care membrii acestora se identific la un moment dat.

Respectul celor cu care convie uim, dreptul la liber exprimare social-cultural , respectarea valorilor culturale de neam i interetnice, sentimentul de apartenen la un grup, cel de toleran , de egalitate, sunt comportamente i atitudini pe care dasc lii le formeaz tinerei genera ii printr-o educa ie în spirit civic, pentru democra ie, pentru respectarea drepturilor omului.

„Ideea egalit ii umane este de origine cre tin i potrivit acesteia toate sufletele au aceea i demnitate. Create de Unul i Acela i Dumnezeu au fost r scump rate prin jertfa lui Hristos. Mo tenirea gândirii cre tine a fost laicizat prin Declara ia de la 1789, care a devenit un eveniment capital nu numai pentru istoria Fran ei, ci i pentru istoria lumii întregi” (Momanu, 2002).

Recunoa terea drepturilor omului dincolo de grani ele unei na iuni, privit ca un ansamblu de valori, norme principii care orienteaz viața comună a indivizilor și a societă iilor s-a produs în 10.12.1948, când Adunarea General a Na iunilor Unite a votat Declara ia Universal a Drepturilor Omului i în 20.11.1989 au adoptat Conven ia Interna ională a Drepturilor Copilului cu ocazia Anului Interna ional al Copilului.

Educa ia pentru drepturile omului pune în joc valori i atitudini care pot fi formate cel mai bine în perioada copil rieii. Curiozitatea i receptivitatea specifice primelor etape în educa ia

copilului (educația precolară și educația colară elementară / primară), constituie factori favorizanți în asumarea acestor valori și atitudini. Pentru a fi cu adevărat eficient, educația pentru drepturile omului care include acceptarea diversității și crearea unei punți interculturale trebuie să evite strategiile strict expositive și să pună în joc metode bazate pe acțiune. O asemenea educație presupune o formare adecvată tuturor educatorilor în sensul conștientizării și punerii în practică a unor valori și atitudini specifice acceptării diversității ce rezultă din diferențele de cultură și tradiție.

Respectarea drepturilor fundamentale ale omului, constituie un element esențial al actualului context intercultural. În demersul formării generațiilor, dascălii au sarcina de a pune accent pe:

- Transmiterea de norme și principii, care trebuie respectate ca atare, concomitent cu exercitarea libertății critice.
- Conturarea unui ansamblu de cunoștințe și valori universale în paralel cu diversitatea contextelor sociale, politice, etnice și religioase.
- Realizarea unui echilibru între transmiterea de cunoștințe și formarea de atitudini.
- Preluarea de către coală, de la familie, a activității de transmitere a valorilor naționale și etnice, într-un cadru organizat, planificat, asemănat transmiterii cunoștințelor / informațiilor.

J. Delors consideră că sensul educației civice, în general, este de a-i învăța pe copii să răspundă la întrebări de tipul „Pentru ce și de ce trăim împreună?” și de a-i acorda fiecărui individ șansa de a juca un rol activ în modelarea viitoarei societăți democratice, de a-l pregăti pe copil pentru îndeplinirea propriului rol, cu o identitate liber consimțită.

Educația civică nu se reduce la predarea sau însușirea unor reguli rigide și nu trebuie înțeleasă ca o îndoctrinare în sensul inoculării unor valori, ci trebuie să se constituie ea însăși într-un exercițiu democratic, de dezvoltare a responsabilității și spiritului civic. Prin urmare un proiect educativ cu privire la formarea laturii civice a personalității copilului va include în mod necesar trei componente: componenta cognitivă, componenta afectivă, componenta atitudinală, fiecare dintre acestea cu obiectivele specifice:

1. Componenta cognitivă

- Respectarea drepturilor fundamentale ale omului.
- Cunoașterea principiilor enunțate de Declarația Drepturilor Copilului.
- Construcția unui sistem în care sunt incluse atât conceptele universale: libertate, egalitate, demnitate, solidaritate, cât și cele particulare: diversitate, interculturalitate, multiculturalitate.

2. Componenta afectivă

- Dezvoltarea empatiei pentru cei care sunt privați de liberă exprimare și respectarea tradițiilor și valorilor.
- Suscitarea interesului pentru cunoașterea altor culturi / etnii.

3. Componenta atitudinală

- Formarea atitudinii de respect față de ceilalți.
- Formarea capacității de a lua decizii care să nu aducă prejudicii semenilor cu care conviețuim.
- Perceperea lumii din perspectiva celuilalt tradus prin „a învăța să trăiești împreună cu ceilalți” (Delors, 2000)

În perioada precolară, gradul de toleranță este maxim, motiv pentru care cadrul didactic îi revine sarcina de a-l învăța pe copil cum să coopereze. Activitățile care vin în sprijinul dascălului în acest demers sunt:

- ✓ Prezentarea unor povestiri centrate pe comportamente precum cooperare, acordarea ajutorului, tratarea semenilor cu respect.
- ✓ Valorificarea unor ocazii speciale cum ar fi ziua de 1 Iunie, ca zi internațională a copiilor pentru a da substanță ideii de solidaritate, realizat prin jocuri, schimburi de jucării.
- ✓ Prezentarea unor materiale, care să permită în alegerea consecințelor negative ale discriminărilor rasiale / etnice, sau de orice altă natură.
- ✓ „O democrație este mai mult decât o formă de guvernământ; ea este în primul rând un mod de a trăi în asociere o experiență împărtășită în comun” (Dewey, 1972).

Un învățământ „pentru toți”, este unul cât se poate de individualizat, care exclude speculațiile false democratice. Într-un stat evoluat, democrația este inseparabilă de educație.

BIBLIOGRAFIE:

- ALLPORT G. W., *Structura și dezvoltarea personalității*, Ed. Didactică și Pedagogică București, 1991
 BALL T.; DAGGER R., *Ideologii politice și idealul democratic*, Ed. Polirom Iași 2000
 DELORS J. (COORD.), *Comoara lăuntrică. Raport către UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în secolul XXI*, Ed. Polirom, Iași, 2000
 GAVRELIUC A., *De la relațiile interpersonale la comunicarea socială*, Ed. Polirom, Iași, 2006
 MOCANU M., *Introducere în teoria educației* Ed. Polirom, Iași, 2002

INTERCULTURALITATE PRIN PROIECTELE COMENIUS

*Profesor, Pacioga Elida
Școala Gimnazială nr.3
Drobeta Turnu Severin*

Comenius a reprezentat prima componentă a Programului de Învățare pe Tot Parcursul Vieții, prin care Comisia Europeană sprijină financiar instituțiile de învățământ preuniversitar în realizarea de parteneriate școlare, care duc la creșterea calității și la consolidarea dimensiunii europene în educație.

Programul Sectorial Comenius a urmărit dezvoltarea cunoașterii și înțelegerii diversității culturale și lingvistice europene în rândul profesorilor și al elevilor, dar și sprijinirea elevilor pentru a dobândi competențele și abilitățile necesare dezvoltării personale pentru integrare profesională și cetățenie activă.

Proiectele multilaterale sunt proiecte de parteneriat în care se pot implica cel puțin trei instituții din trei țări diferite. Una din instituțiile implicate în parteneriat își asumă rolul de coordonator de proiect. Orice proiect european aduce cu sine experiențe inedite, iar cele mai frumoase din viața unui copil sunt cele în care, împreună cu alți copii de vârsta lui, descoperă lumea în care trăiesc.

O astfel de experiență au trăit elevii Școlii Gimnaziale nr.3 în timpul derulării proiectului intercultural Comenius “The Castles on the Danube - Our Linking Heritage”, desfășurat în perioada 2013-2015, cu parteneri din alte 6 țări europene: Germania, Austria, Slovacia, Croatia, Ungaria și Bulgaria. Motenirea comună, a cărei reședință este numele proiectului, este bătrânul fluviu Dunărea și castelele de pe malurile sale. Obiectivele proiectului au vizat cunoașterea vieții în castel, realizarea unui ghid și a unor filme de prezentare a acestor castele, expoziții cu machete de castele, culegere de texte și desene reprezentative, piese de teatru cu viața în castel, comunicarea în limba engleză, munca în echipă și cunoașterea istoriei locale. Totodată s-a dorit promovarea castelelor din orașele: Veste Oberhaus (Passau, Germania), Burg Kreutzen (Leonding, Austria), Bratislava Castle (Bratislava, Slovacia), Dvorac Eltz (Osijek, Croatia), Buda Castle (Budapesta, Ungaria), Castelul Artelor (Drobeta Turnu Severin, România) și Baba Vida Castle (Vidin, Bulgaria).

Cea de a treia întâlnire din cadrul proiectului s-a desfășurat în două părți, gazde fiind Școala Gimnazială nr. 3 din Drobeta Turnu Severin, România, în perioada 1 – 4 iunie 2014 și școala Petko Rachev Slaveikov Secondary School, Vidin, Bulgaria, în perioada 4 – 7 iunie 2014.

În România au participat un număr de 18 cadre didactice, 25 de elevi și un părinte din cele 6 țări partenere. Școala noastră a propus și a organizat un program variat, în cele 4 zile în care am fost

gazde pentru cele 6 țări partenere.

Primele legături între elevii din țările partenere s-au realizat prin intermediul internetului, un bun prilej pentru elevii noștri de a exersa limba engleză. Elevii străini au trimis scurte prezentări oferind informații referitoare la vârstă, hobby-uri, deprinderi de alimentație, apoi au fost repartizați pentru a locui în familiile elevilor români. Astfel, copiii aveau posibilitatea să intre în contact direct cu limba română, cu modul de viață, de alimentație, de relaxare dintr-o familie obișnuită de români, dar și să împărtășească aspecte ce țin de specificul țării din care ei provin.

Situarea școlii noastre în vecinătatea Castelului Artelor a făcut ca activitățile din jurul școlii să fie interesante și atractive. Printre acestea se pot aminti: lansarea de lămpioane în jurul Castelului Artelor, de care elevii au legat bilete cu numele proiectului și le-au dat drumul să zboare, în felul acesta, simbolic, proiectul să fie trimis în toată Europa, distribuirea de flyere trecătoare, contribuind astfel la popularizarea acestuia, arborarea de către o echipă din fiecare țară, a drapelului țării respective, în cel mai înalt punct accesibil al Castelului Artelor, vizitarea Castelului Artelor.

Participanții la întâlnire au făcut și un tur al orașului, aflând despre istoria și tradițiile locale. Au vizitat cu această ocazie o parte din Muzeul Regiunii Porților de Fier din Drobeta Turnu Severin și Cetatea Medievală. După acest tur, s-a desfășurat la Palatul Copiilor din oraș un program artistic în care elevii noștri au prezentat diverse momente artistice cu care i-au încântat pe musafiri. Cu acest prilej, oaspeții străini au primit informații despre portul popular din Mehedinți, au ascultat muzică populară românească și au învățat dansuri din zona Olteniei.

Ținând seama de rolul de liant al Dunării în proiect, a fost organizată o croazieră pe Dunăre până în Cazanele Mari, prilej cu care au putut fi admirate frumusețile zonei, au fost văzute Tabula Traiana, Statuia lui Decebal de la Mraconia, Monumentul Mraconia, Peștera Veteranilor și Peștera Poncova. În această ocazie, a participat și un reprezentant al Muzeului Regiunii Porților de Fier care a oferit informații interesante despre flora și fauna Rezervației Cazanelor Dunării. La întoarcerea din croazieră, după ce au servit masa tradițională românească, tot grupul a vizitat Monumentul Sfânta Ana din Orșova aflând despre istoria acesteia și admirând Dunărea de la înălțime.

Experiențele dobândite pe parcursul proiectului au accentuat spiritul european și egalitatea deanse, le-au oferit tuturor posibilitatea de a exersa diversitatea, au promovat interculturalitatea europeană cu scopul unei bune înțelegeri și al acceptării reciproce.

COMUNICARE PRIN INTERCULTURALITATE

*Profesor: Palo Claudia Daniela
Grădinița cu program prelungit Nr.19,
Drobeta Turnu Severin*

Interculturalitatea, ca și concept, este din ce în ce mai evidențiat în orice tip de activitate. Societatea actuală trasează ca principiu fundamental respectul diferențelor, acceptarea credințelor, obiceiurilor, moralei, legilor fiecărei etnii în parte.

Activitatea de cercetare în domeniul interculturalității în România are ca obiectiv producerea unor concepte științifice mai precise și clare în vederea oferirii unor argumente mai bune pentru practicile sociale și politice din domeniul drepturilor omului în lume.

Deseori ne punem întrebarea cum îi putem stimula pe elevi, cum îi putem motiva pentru a deveni cetățeni responsabili și creativi dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală.

Școala are misiunea de a permite fiecărui elev să crească, să-și dezvolte spiritul, corpul și inima, deci inteligența, sensibilitatea, creativitatea; să permită elevilor să învețe și să trăiască împreună, unii cu alții, cu persoane diferite, să-și poată ocupa progresiv locul în societate, să poată deveni cetățeni activi.

Cadrele didactice sunt garanții acestor rigori ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie.

Tot modul de învățare este organizat din perspectivă interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor elevi.

Deschiderea spațiului colii către comunități și specificul ei, organizarea unor întâlniri, excursii, serbări cu specific intercultural dar nu în detrimentul majorității, urmărirea realizării obiectivelor de egalizare a anșelor în educație.

Principiile interculturale se concentrează pe deschiderea către ceilalți, respectul activ pentru diferență, în alegerea mutuală, toleranța activă, confirmarea prezentului culturilor, furnizarea egalității oportunităților, combaterea discriminării.

Un element primordial în furnizarea acestor concepte îl reprezintă comunicarea interculturală, pentru că „...piatra de temelie a unei comunicări bune este credința că fiecare ființă umană este unică și valoroasă”.

Comunicarea între persoane care aparțin unor culturi diferite este o adevărată provocare pentru cei interesați de înțelegerea și analiza acestui fenomen. Astăzi, în societatea globală, cultura și comunicarea au evoluat, iar interdependența dintre ele nu mai poate fi contestată de nimeni. Despre comunicare interculturală se poate vorbi de câte ori persoane din diverse culturi se află împreună și comunică în diverse contexte.

Parafrazându-l pe Mircea Agabrian, (strategii de comunicare eficiente), prin felul în care comunicăm și prin ceea ce spunem prin comunicare, ne definim cultura în care trăim. Aspectul major de care trebuie să ținem cont este că un om poate cunoaște cultura și, împreună cu ea, arta, religia, tradițiile și obiceiurile societății în care trăiește numai prin actele comunicării, de aceea cultura este comunicare și viceversa.

Comunicarea între identități culturale diferite poate prezenta paradoxal în sensul în care necesită recunoașterea celorlalte două ca similare și ca diferite. În acest context, conform lui Oullet (1991), educația interculturală poate fi conturată promovând și dezvoltând:

- O mai bună înțelegere a culturilor în societățile moderne;

- O mai mare capacitate de comunicare între oameni din diferite culturi;
- O atitudine mai flexibilă la adresa contextului diversității culturale în societate;
- O mai bună capacitate de participare în interacțiunea socială și recunoașterea motenirii comune a umanității.

Revenind la contextul școlar se impune de asemenea, cunoașterea și aplicarea conceptului de educație interculturală.

Principalul obiectiv al educației interculturale este să promoveze și să dezvolte capacitățile de interacțiune și comunicare între elevi și lumea care îi înconjoară.

Educația interculturală plasează pe ceilalți în centrul relațiilor. Încurajează o continuă chestionare a presupuzițiilor, a lucrurilor considerate bune și încurajează o deschidere constantă spre necunoscut și neînțeles. În procesul interacțiunii și a descoperirii mutuale fiecare om se poate împlini – personal, social și global.

Relația educațională este bazată pe promovarea împuternicirii elevilor pentru a-și face și funcționeze deplin în interiorul societății.

În cadrul comunicării interculturale nu intră în contact culturile sau identitățile naționale: comunicarea implică întotdeauna persoane care vehiculează sau mediatizează raporturile dintre culturi.

Chiar dacă se referă la o cultură de studiu, sau la descoperirea unei țări sau a unei regiuni, relațiile interculturale vor presupune întotdeauna un demers personal: acesta poate fi achiziția unei cunoștințe, descoperirea unor peisaje, monumente, opere de artă sau tradiții.

Astfel, prin comunicare interculturală trebuie mai întâi să se înțeleagă relațiile care se stabilesc între persoane sau grupuri care apar în unor culturi diferite. Acesta este faptul relațional care interesează aici, chiar dacă aduce după el un plan secund de reprezentări, de valori, de coduri, de stiluri de viață și de moduri de a gândi specifice fiecărei culturi.

Din această noțiune, Zaraté face un veritabil instrument pedagogic, care anulează valabilitatea oricărei descrieri pretins obiective a realității: “A înțelege o realitate străină înseamnă a explicita clasificările proprii fiecărui grup și a identifica principiile care fac distincția între un grup și altul” (Zaraté, 1993, p.37).

BIBLIOGRAFIE:

Magda Odrida Sniatowschi, *Manual de buzunar de comunicare intercultural*, Suceava, Tipografia Celestin, 2010.

Document electronic: www.intercultural.ro/carti/interculturalitate.pdf

Arne Gilert, *Învățarea interculturală*, Council of Europe.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ A ELEVILOR

*Prof. învă. primar Pătru Mariana
Școala Gimnazială „N. Cara” Ciuperceii Noi*

Educația interculturală presupune o nouă abordare a orizontului valorilor. Problemele care se pun acum sunt cele legate de negocierea valorilor, de interpretarea lor, de juxtapunerea și complementaritatea lor. Din recunoașterea egalității valorice a culturilor nu trebuie trasă concluzia că toate sunt la fel și că dispar unele diferențe sau chiar divergențe. Școala trebuie să releve și să cultive aceste diferențe, revalorizând noile expresii culturale în contextul mai larg, al comunității în care fiecare își găsește locul potrivit. Educația în perspectiva deschiderii către valori multiple reprezintă un demers pe deplin justificat, întrucât vizează o mai bună inserție a individului într-o lume spirituală polimorfă și dinamică. Acest demers formativ vine atât în întâmpinarea dezideratelor individualității, prin valorizarea unor trăsături particulare, unice, ce merită a fi recunoscute sau amplificate, cât și în profilul societății, asigurându-i un anumit grad de coerență, solidaritate și funcționalitate. Solidaritatea comunitară este potențată prin felul cum se gestionează reproducerea marilor simboluri în interiorul spațiului socio-cultural respectiv, dar și prin modul cum este reglată deschiderea spre alte formațiuni socioculturale.

Obiectivul principal al educației interculturale rezidă în pregătirea persoanelor pentru a percepe, accepta, respecta și experimenta alteritatea. A face educație interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături sau față în față a purtătorilor unor expresii culturale diferite.

Multiculturalismul european este o bogăție potențială cu condiția să nu diminueze sau să anuleze identitatea fiecărei culturi, și se poate converti într-un veritabil interculturalism. Politicile educative și culturale se cer a fi deschise nu numai în ceea ce privește valorile naționale, ci și cele internaționale, ca și cooperarea economică și politică să devină imposibilă dacă nu se aliază cu spiritul de comprehensiune și cooperare în domeniile culturii și educației. O educație aptă să se fondeze pe diferențe și să se deschidă în fața diverselor valori este singura capabilă să răspundă nevoilor Europei de astăzi și de mâine.

Sarcina colii de astăzi este de a forma elevilor o conștiință europeană. Încă din clasele primare se impune cultivarea respectului și solidarității față de cultura altor popoare. În acest sens, în școlă elevii trebuie în primul rând centrați cultural, trebuie să cunoască foarte bine valorile propriei culturi, ca apoi să fie în stare să primească informații despre o altă cultură. A adăuga, rezultă că „școala trebuie să fie mai întâi culturală și apoi interculturală. Trebuie mers spre intercultural prin cultural.”

Educația inter și multiculturală se constituie în noi dimensiuni ale educației, destinate formării la colari a unei conștiințe europene, cultivării respectului și solidarității față de cultura altor popoare, dezvoltarea unor comportamente și atitudini inter și multiculturale, implicând simultan afirmarea fiecărei culturi cu normele sale specifice, dar și deschiderea către alte culturi, în perspectiva constituirii unei noi civilizații comune.

Conceperea și abordarea educației din această dublă perspectivă duce la formarea unor comportamente specifice:

- aptitudinea de a comunica eficient;
- înțelegerea respectului de sine și al altora;
- toleranță față de opiniile diferite;
- adaptarea continuă la diversitatea culturală;
- fructificarea diferențelor culturale și a valorilor spirituale, locale și generale, în beneficiu personal și social;
- recunoașterea egalității valorice a culturilor.

Concluzionând, putem afirma că atât timp cât societatea noastră devine din ce în ce mai pluricultural, educația inter- și multiculturală are un rol bine determinat în dezvoltarea personalității elevilor în calitate de subiecți ai învățământului românesc.

Realitățile sociale în care trăim se caracterizează prin coexistența în același spațiu a unei diversități culturale: etnice, lingvistice, religioase, de vârstă, de origine socială etc. Adesea diferențele sunt văzute într-o manieră negativă, devenind sursă de conflict și justificare a discriminării. Construirea unei societăți democratice bazată pe valorile democrației trebuie să aibă ca punct de plecare recunoașterea și punerea în valoare a acestor diferențe, ca sursă unică la supraviețuire și coexistență în pace.

Prin educație multiculturală și interculturală derulată în cadrul procesului de educație al elevului/tânărului urmăm ca subiectul să devină:

- *o persoană deschisă către ceilalți, conștientă de valoarea pe care o au ceilalți și capabilă să contribuie la dezvoltarea comunității din care face parte;
- *o persoană care construiește relații cu ceilalți, în spiritul solidarității și al toleranței;
- *o persoană care dorește să comunice și caută soluții de rezolvare a problemelor, împreună cu ceilalți;
- *o persoană care are principii de viață, capabilă să dialogheze cu ceilalți, să trăiască împreună cu ceilalți într-un climat de respect, solidaritate și acceptare a diversității;
- *o persoană care tie să se integreze responsabil în comunitate;
- *o persoană integrată în cultura poporului său, în același timp deschisă spre alte culturi, capabilă să accepte și să-și respecte pe ceilalți.

Însușirea unor elemente de educație multiculturală, dobândirea unor deprinderi, atitudini și comportamente bazate pe toleranță și respect reciproc constituie paliere reale de inserție comunitară și socială a tuturor indivizilor.

BIBLIOGRAFIE:

- 1) Cuco C., *Pedagogie*, Editura Polirom Iași, 2006
- 2) Salade D, *Dimensiuni ale educației*, EDP București, 1998
- 3) Videan G, *Unesco 50 –Educație*, EDP București, 1996
- 4) Voinea, Maria; Bulzan, Carmen, *Sociologia drepturilor omului*, Editura Universității București, 2004

COMUNICAREA ÎN SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT

*Prof.-educator: Petrescu Gabriela
C.S.E.I. "Constantin Pufan" Drobeta Turnu-Severin*

Comunicarea are semnificația unei valori umane și sociale, motiv pentru care educarea comunicării constituie un scop în sine, un obiectiv major al învățământului. Cerințele de comunicare ale colii sunt într-o continuă creștere, motiv pentru care ea își multiplică formele de comunicare și își sporește exigențele față de actul comunicării. O astfel de evoluție obligă cadrul didactic să devină un bun profesionist al comunicării didactice, atât în planul stăpânirii tehnicii comunicării, cât și în cel al rezonanței receptorului, în cel al influențării formării personalității acestuia sub multiple aspecte, competența comunicativă pe lângă, în felul acesta, o valoare integrativă a aptitudinii sale pedagogice.

Comunicarea este un proces relațional, în cadrul căruia doi sau mai mulți interlocutori fac schimb de informații, se înțeleg și se influențează între ei. Codurile folosite în comunicare sunt: cuvântul, gestul, imaginea, sunetul, mișcările, stările afective.

Conform Dicționarului de pedagogie, comunicarea didactică este parte fundamentală a procesului de învățământ în care elevii, sub îndrumarea cadrului didactic, dobândesc noi cunoștințe, reguli, formule, legi. În pedagogia tradițională, comunicarea didactică era considerată numai acțiune de predare, elevul având un rol de simplu receptor.

Reconsiderând rolul elevului în cadrul procesului de învățământ, pedagogia modernă acordă o atenție deosebită metodelor activ-participative, colaborării dintre elev și cadrul didactic, toate acestea fac din comunicarea didactică un proces complex și viu.

Comunicarea didactică reprezintă o formă particulară de comunicare, specifică procesului didactic. La nivelul comunicării didactice interferează mai multe tipuri de comunicare:

- comunicare orală (dominantă) și comunicare scrisă;
- comunicare verbală, paraverbală și nonverbală;
- comunicare referențială (prin care se transmit cunoștințe teoretice) și comunicare atitudinală (se transmit sisteme de valori, criteriile de apreciere a valorilor).

Învățământul este, prin excelență, un domeniu puternic comunicant la toate nivelurile. Această apreciere este cu atât mai evidentă dacă vom privi lucrurile prin prisma pedagogiei moderne a comunicării, pentru care:

- relația instructivă (educativă) este eminentă o relație de comunicare, ce dă naștere unui tip specific de limbaj- limbajul didactic sau pedagogic pe care se bazează. Ceea ce nu înseamnă că învățământul este reductibil la comunicare, ci evidențiază o recunoaștere a comunicării ca parte constitutivă și vitală a procesului instructiv-educativ;

- ca parte constitutivă și vitală de învățământ, comunicarea se implică activ și creator în structurarea acestuia;

- comunicarea constituie una din condițiile fundamentale desfășurării procesului de învățământ, de unde concluzia că a organiza condițiile învățării înseamnă a organiza comunicările care se produc în clasă, a organiza și controla schimburile de semnificații ce au loc între profesor și elevi.

Extinzând lucrurile, comunicarea contribuie la formarea și cristalizarea comunității ca mediu mai larg care intervine într-o manieră favorabilă la stimularea învățării și a unei activități didactice de calitate. Este important de subliniat faptul că instituția de învățământ constituie locul unde se învață comunicarea, unde se deprinde și se perfecționează comunicarea, unde se elaborează

comunicarea, unde se educă (cultivă) comunicarea. Aici, comunicarea are semnificația unei valori umane și sociale, motiv pentru care educarea comunicării constituie un scop în sine, un obiectiv major al învățământului.

Definit în termeni de comunicare, procesul de învățământ apare ca o înlănțuire teoretică infinită, de situații de comunicare cu specific didactic. Profesorul trebuie să-și armonizeze acțiunea la nivelul experienței lingvistice a elevilor cu care lucrează. Mesajul didactic trebuie să fie structurat, prelucrat și prezentat în concordanță cu posibilitățile de receptare ale elevilor. Este o problemă care ține de capacitatea educatorului de a-și adapta comunicarea la nivelul maturității intelectuale a elevului. Nu întotdeauna comunicarea didactică se realizează așa cum ne-am propus deoarece pe parcursul comunicării pot apărea și blocaje. Blocajele de comunicare pot interveni atunci când cadrul didactic are o exprimare neclară, vorbește prea încet sau prea repede, nu creează motivații, elevii nu au cunoștințele necesare pentru a înțelege comunicarea sau nu sunt bine fixate, influențând negativ cunoștințele noi. Limbajul înseamnă comunicare, dar nu se comunică nimic dacă vorbirea este lipsită de sens.

În comunicarea didactică intervin, determinând-o sau numai influențând-o, factori multipli care pot fi grupați în următoarele categorii: caracteristicile profesorului, caracteristicile elevului sau clasei, caracteristicile canalului de transmitere și ale contextului în care se desfășoară actul comunicativ. Din perspectiva cadrului didactic contează stilul didactic, strategiile de instruire abordate, competențele de exprimare clară, precisă, argumentată, accesibilă, implicarea profesională, formele de motivare utilizate, tipuri de relații pedagogice (de conducere, afective). Deosebit de importante sunt și caracteristicile elevului: acuitatea senzorială (vizuală și auditivă), nivelul dezvoltării intelectuale, experiența cognitivă și lingvistică, motivația în învățare, nivelul competențelor de comunicare, gradul de cultură, ritmul de lucru, atitudinile cognitive și sociale, trăirile emoționale, individuale și de grup (anterioare și simultane actului de comunicare). Comunicarea poate să întrețină relații de tipuri diferite: unidirecționale, bidirecționale și multidirecționale. Accentul tinde să se pună pe dezvoltarea comunicării multidirecționale, ce favorizează interacțiunea, interactivitatea, confruntarea diverselor cunoștințe.

Este recunoscut faptul că relațiile dintre cadrele didactice și elevi sunt multiple, iar modul de manifestare comportamentală este resimțit de ceilalți în maniere diferite generând două tipuri de sentimente: de respingere sau de acceptare. Acest lucru este influențat de individ dar și de obstacole apărute în calea comunicării. De multe ori, atunci când dorim să modificăm comportamentul unui elev, încercăm să modificăm mediul sau să intervenim asupra propriului mod de manifestare. Nu reușim însă întotdeauna „să-i ascultăm pe elevi” cu tact, răbdare și atenție, lucru ce duce la instalarea unor obstacole în calea comunicării. Spre exemplu, în cazul unui elev care se plânge că întâmpină dificultăți în efectuarea unei teme, cadrul didactic poate riposta pe un ton :

- de avertizare: „Dacă vrei note mari, muncește!”;
- de comandă: „Lucrează și nu te mai plânge atât!”;
- de ridiculare: „Vai de mine ... chiar așa?”

Astfel de mesaje sunt depreciative pentru elevi și neagă importanța sentimentelor trăite de aceștia, tocmai din acest motiv, pentru că ținem cu toții că educația cere nu numai pricepere ci și afectivitate din partea educatorului, ar trebui să-i răspundem elevului într-o manieră de acceptare și stimulare a copilului cu disponibilitate pentru cooperare și comunicare. Se impune să încurajăm copilul verbal și prin gesturi, ascultându-l activ ori să ascultăm mesajul acestuia în tăcere, incitându-l să-și destăinuie propriile trăiri. Este necesar, ca noi cei de la catedră, să reflectăm mai mult asupra formei modelatoare a limbajului. Cuvântul poate fi unealtă prețioasă sau mijloc periculos, deoarece poate influența pozitiv sau negativ interlocutorul. Se știe deja, că limbajul celui de la catedră, gesturile sau mimica acestuia sunt copiate de elevi, de aceea trebuie să acordăm o atenție deosebită comunicării. Atitudinea cadrului didactic în fața elevilor și a părinților poate declanșa sau atenua conflictele care apar între elevi, între elevi și părinți ori între părinți și profesor.

Referitor la optimizarea comunicării trebuie să recunoaștem că, nu de puține ori, profesorul trăiește cu impresia că vorbele sau mesajele sale ajung la destinație așa cum gândea el, că sunt

receptate de elevi păstrând aceleași în elesuri, aceleași semnificații cu ale sale. Din păcate, lucrurile nu decurg întotdeauna așa, mesajele receptate au tendința de a se îndepărta mai mult sau mai puțin de sensurile emise sau originale, uneori să fie chiar diferite. Numai că actul comunicării didactice poate fi protejat de posibile variații și deviații, distanțări sau deteriorări nedorite prin intervenția feedback-ului. În reglarea propriei comunicări, cadrul didactic trebuie să înăseama de mimica elevilor, de gesturile, expresiile și mișcărilor lor, reacții care devin simptomatice pentru ceea ce simt, în eleg, acceptă, doresc aceleia. El poate sesiza direct și abil, din mers, „starea de spirit” a elevilor și astfel să valorifice la maximum comportamentul acestora în beneficiul optimizării comunicării. Pornind de aici, cadrul didactic poate să-și restructureze sau să amelioreze demersul didactic de moment și nu în ultimul rând să-și regleze viteza și ritmul propriei vorbiri. Actul comunicării devine eficient atunci când favorizează o implicare activă din partea elevului, o angajare cu toate forțele sale intelectuale și afective în procesul receptării. Astfel, receptarea depășește simpla percepere a unor continuturi audiate. A produce interlocutori activi, a-i determina pe elevi să urmărească cu interes și să manifeste o atitudine activă în cursul ascultării constituie un indicator al competențelor pedagogice a cadrului didactic.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ioan Cerghit, *Sisteme de instruire alternative și complementare*, București, Editura Aramis, 2002
2. Dinu Mihai, *Fundamentele comunicării interpersonale*, București, Editura All, 2004

FOLOSIREA TASTATURII PENTRU SCRIEREA ÎN LIMBA MATERNĂ

*Roman Mihaela-Eugenia
Colegiul Național "Gh. Țițeica", Dr. Tr. Severin*

Tastatura este un dispozitiv periferic de intrare, cu ea putându-se introduce date în calculator. Există mai multe tipuri de tastaturi, atât din punct de vedere a dispunerii tastelor, a tipului de conexiune cu calculatorul cât și din punct de vedere a sistemului de calcul folosit. Astfel, tastaturile aflate pe diferitele tipuri de telefoane sunt mult diferite de tastaturile de pe PC-uri. În acest articol ne vom referi la tastaturile folosite la calculatoarele personale.

Cel mai frecvent întâlnite tastaturi din Europa sunt cele de tip QWERTY și cele QWERTZ. Denumirile provin de la primele ase taste, cele dispuse pe rândul al treilea de pe tastaturi, sau primul rând al tastelor cu litere. Dispunerea tastelor de pe tastatura PC-urilor imită, în mare, tastatura de pe mașina de scris. Fiecare tasta are atașat un număr de identificare numit cod ASCII. La primirea unui semnal de apăsare a unei taste calculatorul transformă tasta în codul ASCII corespunzător și apoi într-un număr binar. Însă există multe alte tipuri standard de tastaturi, ca de exemplu:

QWERTY - Bazate pe scrierea cu simboluri latine: QWERTY, QWERTZ, AZERTY, ŽERTY (Lithuanian), QZERTY.

Tastaturi Non-QWERTY pentru scrierea cu simboluri latine: Dvorak, Colemak, Workman, Other English layouts, JCUKEN (Latin), Neo, Plover, BÉPO, Turkish (F-keyboard), Chorded keyboards and mobile devices, Other original layouts and layout design software.

Tastaturi pentru simboluri din alfabetul non-latin.

Brahmic scripts:

- Bengali,
- InScript,

- Khmer,
- Thai,
- Sinhalese,
- Tibetan (China),
- Tibetan (International),
- Dzongkha (Bhutan).
- Arabic
- Armenian
- Cyrillic:
- Bulgarian,
- Russian (JCUKEN, Russian QWERTY/QWERTZ-based phonetic layouts),
- Serbian (Cyrillic),
- Ukrainian.
- Georgian
- Greek
- Hebrew
- Inuktitut
- Cherokee
- Tifinagh: Tamazight (Berber) (Morocco)
- Tastaturi pentru limbile din Asia de Est
- Hangul (for Korean): Dubeolsik, Sebeolsik 390, Sebeolsik Final, Sebeolsik Noshift.
- Chinese: Mainland China, Taiwan, Hong Kong.

Alte tipuri de tastaturi.

Din punctul de vedere a disponibilității tastelor, există un număr foarte mare de tipuri de tastaturi. Cel mai des folosit este tastatura engleză United States-International. Această tastatură conține 26 litere latine de bază, suficiente pentru a scrie în limba engleză și pentru cei ce lucrează în domeniul IT. Pentru a scrie corect într-o altă limbă (inclusiv în limba română) este necesar să instalezi tastatura limbii respective. Datorită faptului că majoritatea utilizatorilor nu cunosc disponibilitatea literelor din limba maternă pe tastatura calculatorului, care, în cele mai multe cazuri au imprimat doar tastele de bază din tastatura En US-International, a apărut necesitatea inscripționării literelor specifice limbii materne pe tastatură (în special pe tastaturile calculatoarelor care se vând în țara a căror taste specifice limbii materne este necesară).

Astfel, pentru a scrie corect într-o limbă europeană care folosește, de obicei, mai multe taste cu litere specifice decât cele 26 de bază, litere cu diacritice proprii alfabetului național al limbii respective este nevoie să instalezi tastatura respectiv și să cunoști disponibilitatea tastelor. În multe cazuri, atunci când aceste litere cu diacritice nu apar pe tastatură, de exemplu sunt inscripționate numai tastele în sistemul de bază En US-International, sau sunt folosite telefoane/tablete, utilizatorii mai comizi sau care nu caută o altă soluție, ocolesc voluntar aceste taste sau folosesc diferite artificii de scriere, lucru incomod pentru cei ce citește ce au scris, unele astfel de acțiuni punând deseori într-o poziție dezavantajoasă pe cei ce scriu, de exemplu, mesaje/articole... fără să folosească diacriticele specifice limbii respective.

Datorită faptului că tastatura de bază la care se adaugă diacriticele folosește mai mult de 26 litere în numărul de taste de pe tastatură este același, o parte din tastele mai rar folosite sunt înlocuite de tastele cu diacritice iar altele își schimbă locația de pe tastatură.

Iată cum arată, comparativ, de față având aceeași bază de litere, tastatura engleză United States-International (din SUA) și cea de tip United Kingdom (din Marea Britanie):

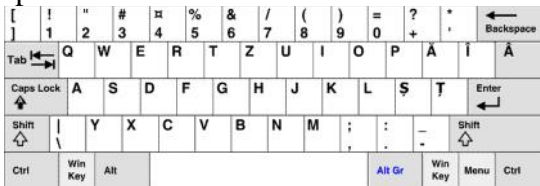

En US International

Tastatura specific limbii franceze este cea de tip AZERTY iar cea specific limbii române este de tip QWERTZ. Iată, comparativ, cele două tipuri de tastaturi.

En United Kingdom

AZERTY - French (France)+QWERTY

QWERTZ – Romanian (Standard)

Având în vedere că există mai multe limbi care nu au la bază ca simboluri cele 26 simboluri de litere latine de pe tastatura En US-International, a apărut necesitatea de a se putea folosi și alte tipuri de tastaturi, specifice fiecărei limbi în parte. Iată, de exemplu cum arată tastatura rusească și cea japoneză.

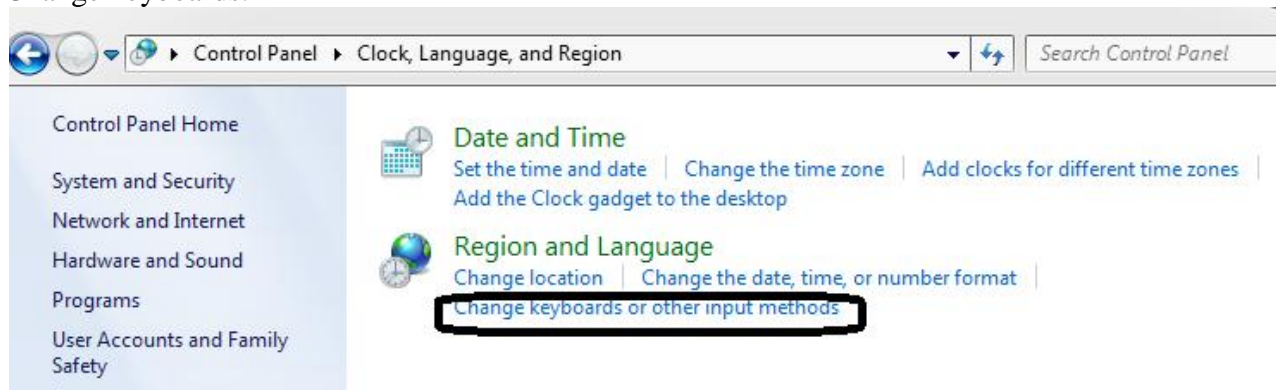

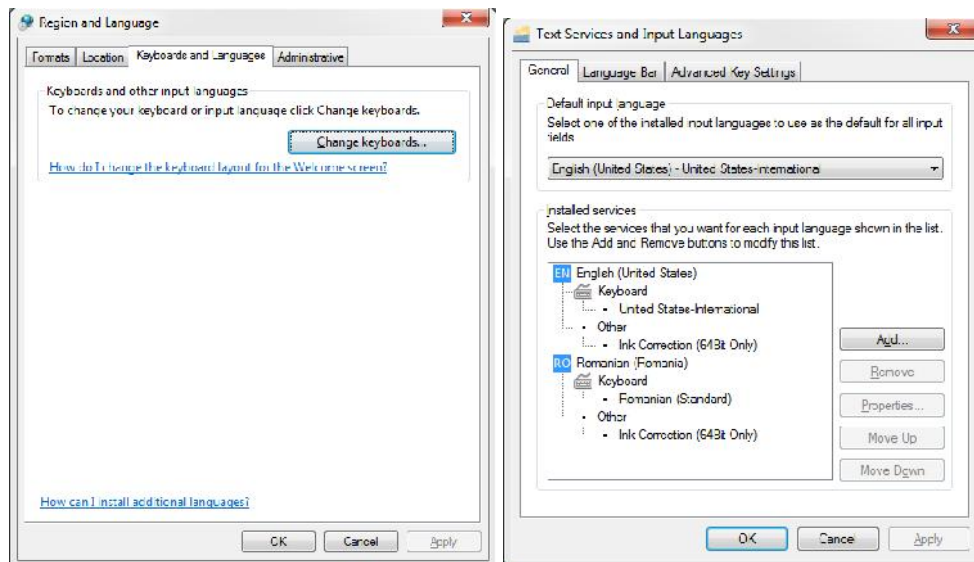
Tastatură rusească

Tastatură Japoneză + QWERTY

În funcție de necesități, în ultimii ani, datorită dezvoltării sistemelor de operare și a tehnologiei, a devenit posibil să instalezi orice tip de tastatură specifică oricărei limbi de pe glob.

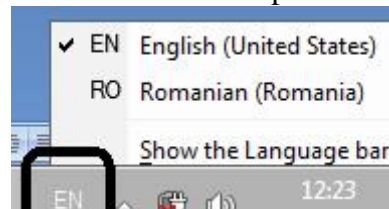
Pentru Windows 7 acest lucru este posibil din Start/Control Panel/Clock, Language and Region/Region and Language/Change keyboards or other input methods/ apoi apăsoare butonul Change keyboards.

Din fereastra Text Services and Input Languages putem seta tastatura implicit de pe calculator, putem adăuga sau elimina tastaturi care să ruleze pe calculator, le putem seta prioritatea de apariție în listă.

Pentru o mai ușoară folosire a tipurilor de tastaturi instalate, găsim în partea dreaptă a barei butonul start o scurtătură din care putem schimba tastatura pe care să o folosim la un moment dat.

WEBGRAFIE:

en.wikipedia.org
 ro.wikipedia.org
 secarica.ro
 apple.stackexchange.com
 ascii-table.com
 naidin.unblog.fr

DIMENSIUNEA INTERCULTURALĂ A EDUCAȚIEI COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

Prof. Stan Lidia

Colegiul Național "George Coșbuc" Motru, Jud. Gorj

Trăim într-o epocă a interferențelor. Școala, ca principală instanță de culturalizare, nu poate rămâne neutră la marile incitări sau presiuni ale vremii. În perimetrul școlar se reproduce cultura și se pun bazele creației de noi expresii culturale.

Educația interculturală vizează o abordare pedagogică a diferențelor culturale, strategii prin care se iau în considerare specificitățile spirituale sau de alt gen, evitându-se, pe cât posibil, riscurile ce decurg din schimburile inegale dintre culturi sau, și mai grav, tendințele de atomizare a culturilor. În mod sintetic, educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți, în spiritul recunoașterii diferențelor ce există în interiorul aceleiași societăți, și se referă mai puțin la realizarea unei educații pentru culturi diferite. Educația interculturală privilegiază interacțiunea și dialogul, curajul de a ieși din sine și dorința de proiectare în celălalt. O educație concepută în perspectiva interculturală va resemnifica relațiile dintre școală și alte spații educative; ea va depăși zidurile colii, prelungindu-se în activitățile informale, în viața de zi cu zi. Cum multiculturalul nu se regăsește doar în perimetrul colii, trebuie să ne pregătim în prealabil pentru a-l întâmpina și valoriza.

Cultura nu mai trebuie înțeleasă ca o sumă finită de trăsături particulare care vine cu stereotipuri, iar abordarea interculturală devine posibilă în măsura în care se admite că negocierile, care nasc legături între indivizii de culturi diferite, pot determina crearea de noi practici culturale, purtătoare de semnificații noi. Nu este vorba de o însumare sau o juxtapunere a practicilor culturale, fiecare semnificativ într-un context particular, ci de o creație ale cărei semnificații sunt operante mai ales în comunitățile multiculturale.

O cultură iese în evidență când este raportată la altele și capătă distincție față de alte expresii spirituale. De aceea, ea devine valoroasă. Fiecare cultură, cu cât este mai diferită de altele, cu atât iese mai mult în evidență. Diferența nu este de natură axiologică (nici o cultură nu este superioară altora), ci de natură morfologică, a cuprinsului de valori și a expresiilor de manifestare. "Nici o cultură nu constituie locul privilegiat din care pot fi judecate celelalte culturi. Fiecare cultură este actualizarea unei potențialități a ființei umane, într-un loc bine precizat de pe Pământ și într-un moment bine determinat al Istoriei...Ființa umană, în totalitatea sa deschisă, este locul fărâșel de loc a ceea ce traversează și trece dincolo de culturi" (Nicolescu, 1999, p.126).

Comunicarea interculturală este acel schimb (sau tranzacție valorică) însoțit de înțelegerea semnificațiilor adiacente, între persoane sau grupuri care fac parte din culturi esențialmente diferite. Schimburile se pot realiza la nivel ideatic, verbal, nonverbal, comportamental, fizic, obiectual, organizațional. Pot fi implicite sau explicite, inconștiente sau deliberate.

Fenomenul transmisiei culturale este deosebit de complex.

Comunicarea culturală este cu atât mai dificilă, cu cât cea mai mare parte a elementelor ei componente sunt mai puțin vizibile și mai greu comprehensibile. Precum aisbergul, a cărei mărime nu se vede, două treimi din el fiind cufundate, tot așa cea mai mare parte a culturii rămâne ascunsă celor ce iau contact pentru prima dată cu ea. Este drept că aspectele exterioare ale culturii (arhitectura, artele, îmbrăcămintea, ritualurile etc.) sunt ușor reperabile și cunoscute. Rămân însă mentalitățile, concepțiile, idealurile – un câmp vast, aproape nedeterminat. O comunicare interculturală veritabilă cere timp și răbdare din partea protagoniștilor. Cu cât cunoașterea unei culturi străine se adâncește, cu atât marja viitoarelor descoperiri se îngustează. Familiarizarea cu o

parte invizibil a aisbergului stârnete curiozitatea pentru aflarea altora. Cunoșcându-i pe alii, mă cunosc mai bine și pe mine. Învățarea interculturală constituie o coordonată importantă a oricărui program de educație. Ea are ca obiectiv cultivarea receptivității față de diferențe, integrarea optimă a noulor valori, mărirea permisivității față de alteritate, formarea unei competențe interculturale. Reactualizarea unei culturi este “creatoare”, “îmbogățitoare”. Noul este lecturat însă prin intermediul instrumentelor culturale vechi. Niciodată individul nu va putea renunța la schemele culturale achiziționate mai demult.

Comunicarea interculturală pune față în față două tendințe oarecum contradictorii: stabilitate și schimbare. Acomodările și asimilările nu sunt separate unele de altele; ele lucrează împreună, reglându-se echilibrând relația individului cu lumea.

Atunci când contactele dintre purtătorii a două culturi devin antagoniste, este de dorit să se creeze un spațiu de întâlnire pe baza unor valori comune ce asigură funcționarea unui dialog acceptabil.

Posibilitatea deschiderii este indicată de unii cercetători printr-o anumită capacitate de interculturalitate. Capacitatea de interculturalitate (Nicklas, 1996, p.180-181) este rezultatul unui proces de învățare. Ea tinde către două obiective :

- largirea capacității de percepție pentru tot ceea ce este străin ;
- capacitatea de a-l accepta pe altul ca fiind altceva.

În acest proces de apropiere față de alteritate se pot naște mai multe atitudini, dintre care unele pot fi negative. Trebuie să se evite două atitudini :

- dacă diferența este considerată radicală și absolută, comunicarea se transformă în confruntare, blocând procesul dezirabil de învățare;
- dacă, dimpotrivă, diferența este negată, limitele se diluează, contururile dispar, identitatea culturală alunecă în nediferențiere; procesul de învățare nu mai poate avea loc.

Idealul în materie de cultură este nu de comunicare și nivelare absolută, de tergerea diferențelor, ci de crearea unor punți de legătură spirituale care vor fi frecventate sau exploatare, parțial și temporar, în funcție de cerințe grupale sau de disponibilități individuale.

La nivelul instituției colare se pot distinge mai multe avantaje ale medierii culturale, în funcție de perspectiva din care se vizează diversele probleme.

În general, medierea culturală în școală are un caracter profilactic, de evitare a unor disfuncțiuni care pot să apară la un moment dat. Aceasta are un caracter deliberat și chiar programat.

A face educație interculturală presupune ca însuși procesul educațional să se realizeze într-un mediu interacțional, prin punerea alături, față în față, a purtătorilor unor expresii culturale diferite. “Altul” este un prilej de descoperire și conștientizare a realei identități. Când, în căutarea celuilalt, ne descoperim pe noi înșine, ne dăm seamă de ceea ce suntem, sperăm, merităm. Frumusețea existențială este dată de celălalt, de miracolul ieșirii din sine, de proiectarea în altul, de iubirea celui apropiat, ca și a celui îndepărtat !

BIBLIOGRAFIE :

Constantin Cucoș, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Editura Polirom, 2000, Iași

Pierre Dasen, Christiane Perregaux, Micheline Rey, *Educația interculturală. Experiențe, politici, strategii*, Editura Polirom, 1999, Iași

Elena Joița, *Pedagogia – teorie și integrativitate a educației*, Editura Polirom, 1999, Iași

PERMANENTIZAREA COMUNICĂRII INTERCULTURALE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL ACTUAL

*Prof. Tudorescu Delia Florentina
Colegiul Național „George Coșbuc” Motru*

Pe șind pe drumul vieții, prin ei ne învățăm să comunicăm, dar maturizându-ne, constatăm că limbajul deprins de la ei este insuficient și există multe alte limbaje pe care nu le cunoaștem, dar de care ne izbim în viață pe care trebuie să le învățăm. Și chiar mai mult decât atât, nu același lucru învață un copil român, unul francez, unul englez, de exemplu, dar în sprijinul lor vine interacțiunea dintre ei cu scopul de a le lărgi orizonturile și de a le îmbogăți cunoașterea.

Procesul comunicării acoperă ceea ce numim comunicare interculturală, concept care pe lângă comunicarea propriu-zisă adaugă și pe acela de cultură interculturală.

Nivelul comunicării interculturale reprezintă acel nivel la care se realizează comunicarea dintre membrii aceleiași culturi sau a două sau mai multe culturi diferite. Când schimbul comunicational se produce între persoane din culturi diferite, comunicarea interculturală poate fi o formă particulară a limbajului interpersonal.

În societatea contemporană, în care învățământul este marginalizat, puține domenii de studiu sunt atât de provocatoare cum este domeniul comunicării, considerate nucleul culturii și al cunoașterii. Când ne referim la comunicare nu avem de a face cu un obiect de studiu ci cu o arie multidisciplinară.

Tot mai mult se vorbește despre globalizarea modelului societății deschise și libere, care facilitează contactul intim al unor culturi diferite, generând uneori fenomene periculoase precum crima organizată, traficul de persoane, fundamentalismul religios sau terorismul. Într-o epocă a interferențelor, întâlnirea dintre indivizi sau grupuri care au culturi diferite ridică problema comunicării interculturale.

Studiul comunicării în contextul actual al globalizării, determinarea valențelor interculturale și depășirea barierelor de comunicare, întâmpină anumite dificultăți printre care se pot enumera: conceptualizarea, construirea paradigmei și abordările metodologice.

Legându-ne de conceptualizare, descoperim că termenul de comunicare interculturală a fost folosit prima dată de Edward Hall (1959) în lucrarea „*Silent Language*”, unde abordează aspecte legate de importanța comportamentului nonverbal în comunicare, definind comunicarea nonverbală ca pe un schimb care nu implică cuvinte.

Constantin Cucoș, la rândul lui, definește comunicarea interculturală ca un „*schimb sau tranzacție valorică însoțită de înțelegerea semnificațiilor adiacente, între persoane sau grupuri care fac parte din culturi diferite. Schimburile se pot realiza la nivel ideatic, verbal, nonverbal, comportamental, fizic, obiectual, organizațional.*”

Comunicarea interculturală poate fi definită astfel ca abilitatea de a comunica verbal și nonverbal cu indivizi din alte culturi astfel încât toți indivizii participanți la comunicare să codifice și să decodifice mesajele comunicate și să evite pe cât posibil interpretările și evaluările eronate.

DIMENSIUNILE EDUCAȚIEI INTERCULTURALE

*Zaharia Daniela
Colegiul Tehnic Domnul Tudor
Dr.Tr.Severin*

A fi european înseamnă a împărtăși valorile europene, interiorizând referențialul său axiologic, independent de zona de origine. Modelul cultural european nu are granițe geografice, el fiind împărtășit și de țări precum Japonia sau Australia.

Ideologiile universaliste consideră că entitățile culturale vor dispărea în favoarea unei culturi unice, mondiale, centrată pe o anumită matrice culturală. O astfel de teză poate veni nu numai prin etnocentrism, ci și prin simplism când abstracție de complexitatea culturală, de imposibilitatea stabilirii unor ierarhii și de potențialele contradicții care însoțesc evoluția culturală. Pluralismul cultural afirmă că fiecare cultură dezvoltă o viziune proprie despre lume cu semnificații de valoare universală plecând de la experiența particulară. Pe lângă apariția diversității, pluralismul cultural pune problema comunicării dintre culturi care recunosc că fiecare contribuie tocmai prin diferențele specifice la îmbogățirea experienței umane. Multiculturalitatea este o realitate a existenței în același orizont spațio-temporal a unor grupuri de indivizi provenite sau raportate la mai multe culturi care își afirmă notele specifice în mod izolat, evitând, de regulă, contaminările.

Multicultural și pluricultural au o predominantă dimensiune statică; într-o abordare multiculturală interacțiunile nu sunt excluse, dar ele nu sunt implicite conceptului⁴. Așa se explică de ce multiculturalismul care consideră suficientă juxtapunerea culturilor lasă drum liber unor practici rasiste precum apartheidul. Interculturalitatea se conturează ca un concept cu o conținut mai larg decât cele anterior prezentate grație prefixului inter care trimite spre „interacțiune, schimb, deschidere, reciprocitate, solidaritate”. Aceiași autori definesc termenul cultură: „recunoașterea valorilor, a modurilor de viață, a reprezentărilor simbolice la care se raportează ființele umane, indivizii sau societățile, în interacțiunea lor cu altul și în înțelegerea lumii, recunoașterea importanței lor, recunoașterea interacțiunilor care intervin simultan între multiplele registre ale aceleiași culturi și între culturi diferite în timp și spațiu”. Pot fi evaluate două dimensiuni ale abordării interculturale.

Din perspectivă interculturală sunt posibile: - recunoașterea diversității reprezentărilor, referințelor și valorilor - dialogul, schimbul și interacțiunile dintre aceste diverse reprezentări și referințe - dialogul și schimbul între persoanele și grupurile ale căror referințe sunt diverse, multiple și, adesea, divergente - dinamica și relația dialectică, de schimburi reale și potențiale, în timp și spațiu. O dată cu dezvoltarea comunicării, culturile și identitățile se transformă și fiecare participă la transformarea altor culturi. Interculturarea este explicată de Denoux în felul următor: ”Pentru indivizii și grupurile din două sau mai multe ansambluri culturale, reclamându-se de la culturi diferite sau având legături cu acestea, numim interculturare procesele prin care, în interacțiunile pe care ei le dezvoltă, este angajat, implicit sau explicit, diferența culturală pe care ei tind să o metabolizeze”. Astfel, conceptul intercultural are o conotație interacționistă, dinamică; el trimite la schimb, reciprocitate, invitația la decentrare, la găsirea unor forme de dialog.

Contemporaneitatea și educația interculturală Problematika lumii contemporane include numeroase discriminări (rasism, apartheid, sexism), dorința popoarelor de autodeterminare și înțelegere, sărăcia și foametea, terorismul internațional, intoleranța religioasă, fundamentalismul, traficul de persoane și stupefiante, noi forme de rasism și de epurare etnică, poluarea mediului, dezarmarea. Problematika educației contemporane este reverberația în câmpul educațional a problematicii lumii contemporane, careia îi sunt specifice:

- Caracterul universal – nici o țară sau regiune nu se poate plasa în afara acestei problematice;

- Caracterul global - afectează toate sectoarele vieții sociale.

Conceptul de problematică a lumii contemporane a fost introdus de Aurelio Peccei, fostul președinte al Clubului de la Roma.

- Evoluție rapidă și imprevizibilă – oamenii sunt puși în fața unor situații complexe pentru care nu au metode de abordare sau soluții adecvate
- Caracterul pluridisciplinar;
- Caracterul presant – pentru soluționarea problemelor sunt necesare răspunsuri prompte, ingeniozitate și eforturi financiare importante.

În fața acestor imperative, responsabilitățile educației din diferite țări se plasează pe două poziții diferite. De pe poziția celor sceptici școala este văzută în declin, sistemele educative nemaifiind capabile să pregătească lumea de mâine. De pe poziția celor specialiștilor optimiți școala dispune de resursele necesare pentru constituirea viitorului, fiind însă nevoie să își adapteze serviciile educaționale la exigențele dezvoltării lumii contemporane. Omul este o ființă culturală, în consecință, una educabilă, permeabilă la contactele, dialogurile, influențele și idiosincraziile culturale.

Educația, definită în termeni de proces, semnifică o transformare intenționată, pozitivă pe termen lung a ființei umane, în perspectiva unor finalități explicit formulate, elaborate la nivelul macrostructurii societății. Modificarea teleologică și crearea a naturii umane, educația este, deopotrivă, un proces individual, de transformare a umanului pe baza apropiării intelectuale a culturii (de umanizare) și un proces social de transformare a omului pe baza apropiării pe termen lung și planificată a unor forme esențiale fixate în valorile culturii (de socializare). Educația permanentă reprezintă un principiu integrator al tuturor modalităților de educație de care dispune societatea, compuse armonios într-o nouă structură ale cărei obiective sunt: - crearea structurilor și metodelor favorabile formării-dezvoltării personalității umane pe tot parcursul existenței sale; - pregătirea personalității umane pentru autoinstruire și autoeducație.

O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea., permanentă. Organizațiile internaționale sau regionale, (UNESCO 1945 și Consiliul Europei 1949) au fost preocupate de necesara dimensiune politică, internațională și democratică a educației. Acest deziderat generos s-a putut realiza doar în mică măsură din cauza tendinței generale de a plasa educația în planul secund al responsabilităților asumate de state și comunități. Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite a proclamat că la 1 ianuarie 1995 începe Deceniul Educației pentru Drepturile Omului. Aceasta subliniază rolul pe care îl joacă educația în societate postmodernă și pe care îl va juca probabil tot mai mult într-o lume în care resursele umane și creativitatea vor valora mai mult decât resursele industriale.

1.2. Dimensiunile educației interculturale.

Cu toate că diversele aspecte ale educației pentru înțelegere internațională sunt interdependente, cele mai bine individualizate sunt: - educația pentru drepturile omului - educația pentru democrație și civism - educația pentru pace și dezarmare - educația pentru toleranță - educația pentru dezvoltare - educația pentru mediu - educația interculturală. Există concepte corelate cu cel de educație interculturală, precum educația multiethnică și educația globală. Educația multiethnică este un concept ce s-a impus în state care sunt conglomerate etnice încă de la constituire – SUA, Canada, Australia. Scopurile educației multietnice¹² sunt: - cunoașterea de către fiecare grup etnic a propriilor valori; - familiarizarea grupurilor etnice cu principalele elemente ale culturii altor grupuri, în alegerea și respectarea acestora; - facilitarea confruntării preocupărilor alternative; - înzestrarea elevilor cu priceperi, cunoștințe și atitudini necesare desfășurării activităților în profesie, dar și conturarea culturii generale; reducerea discriminării și segregării dintre membrii grupurilor etnice în coli și în societate; - dezvoltarea competențelor culturale de graniță; procesul se derulează pe cinci niveluri: observații, contacte directe cu grupuri sau membri ai unor grupuri etnice, biculturalitate, resocializare completă și asimilare de către cultura străină. Alături de încercările de definire a interculturalității, Dasen consideră utilă și precizarea a ceea ce nu este educația interculturală, pentru a evita confuzii și simplificări:

1. Nu este vorba de o educație compensatorie pentru străini, vizând aplanarea problemelor copiilor de imigranți. În viziune interculturală nu copiii au probleme, ci instituția școlară are dificultăți de adaptare la diversitatea culturală.

Școala trebuie să ajute acești copii să învețe limba țării gazdă și să se conformeze normelor școlare locale pentru a le maximiza ansele de reușită școlară și profesională. Diferențele culturale în performanțe nu sunt atribuite automat lacunelor sau mediului cultural defavorizant, ci sunt considerate o reflectare a adaptării la contexte diferite.

2. Educația interculturală nu este doar o nouă disciplină școlară, ci o nouă abordare a disciplinelor clasice. Profesorul va (re)valoriza culturile de origine ale elevilor, sensibilizându-i la diversitatea culturală și evitând stereotipurile și prezentarea culturilor în mod static. La nivel instituțional, ea implică alegerea unui model de integrare mai degrabă, decât de asimilare.

3. Educația interculturală nu se confundă cu cursurile de limbă și cultura de origine pentru elevii imigranți. Ea se adresează tuturor elevilor și ar trebui să se înscrie într-un demers care să acopere toate ciclurile de învățământ.

BIBLIOGRAFIE:

1. Abric J.C., *Psihologia comunicării*, Iași, Ed. Polirom, 2001
2. Birkenbihl V., *Antrenamentul comunicării sau arta de a ne înțelege*, București, Ed. Gemma Pres, 1998.
3. Borun Dumitru, *Comunicare și relații publice* (Curs). Studii aprofundate.
4. Borun Dumitru, *Semiotica. Limbaj și comunicare*, București, 2001.
5. Casmir Fred, *Communication Year Book*, University of Kansas, în Borun, Dumitru, *Comunicare și relații publice* (Curs). Studii aprofundate, 1990.
6. Cornelius H., Faure S., *Tratat de rezolvare a conflictelor*, București, Ed. Tehnic, 1996
7. Cozma T., (coord.), *O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea.*, Iași, Ed. Polirom, 2001.
8. Cucoș Constantin, *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale.*, Iași, Ed. Polirom, 2000.
9. Dasen Pierre, Perrigaux Christiane, Rez Micheline, *Educația interculturală, Experiențe, politici și strategii*, Iași, Ed. Polirom, 1999.

**În atenția colaboratorilor revistei
„Școala Mehedințiului”**

Articolele pe care doriți să le publicați în revista „Școala Mehedințiului” vor fi aduse la sediul Casei Corpului Didactic Mehedinți, str. Calomfirescu nr. 94, Drobeta Turnu Severin, în format electronic (CD sau stick) sau pe e-mail: ccdmehedinti@gmail.com. Articolele vor avea minimum ½ pagină și maximum 4 pagini, tehnoredactate cu diacriticele limbii române (, î, â, ,), cu font Times New Roman de 12, la un rând, cu margini de 2 cm.

Autorul va achita contravaloarea unui exemplar din revista în care apare articolul. Colectivul de redacție își rezervă dreptul de a face selecția articolelor care vor fi publicate, în funcție de întinderea conținutului și de corectitudinea tehnoredactării, precum și dreptul de a face corecturi ortografice.

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Inspector Școlar General I.S.J. Mehedinți – Prof. Dr. Mirela PINTEA-ENEA

Inspector Școlar General Adj. I.S.J. Mehedinți – Prof. Simona TATOMIR

Inspector Școlar General Adj. I.S.J. Mehedinți – Prof. Ionuț TUFIȘ

Director C.C.D. Mehedinți – Prof. Emil MIRICĂ

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Rodica TELEGUȚĂ

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Melania-Voichița CRISTEA

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Minodora BĂDESCU

Prof. metodist C.C.D. Mehedinți – Mădălina-Loredana BOBLEANȚĂ

Editor:

Informatician C.C.D. Mehedinți – prof. Loredana Doinea

Editura Școala Mehedințiului:

Casa Corpului Didactic Mehedinți

Drobeta Turnu Severin, str. Calomfirescu, nr. 94

Tel./Fax 0252/321537

e-mail: ccdmehedinti@gmail.com

www.ccdmehedinti.ro

Notă:R spunderea pentru conținutul materialelor revine în exclusivitate autorilor